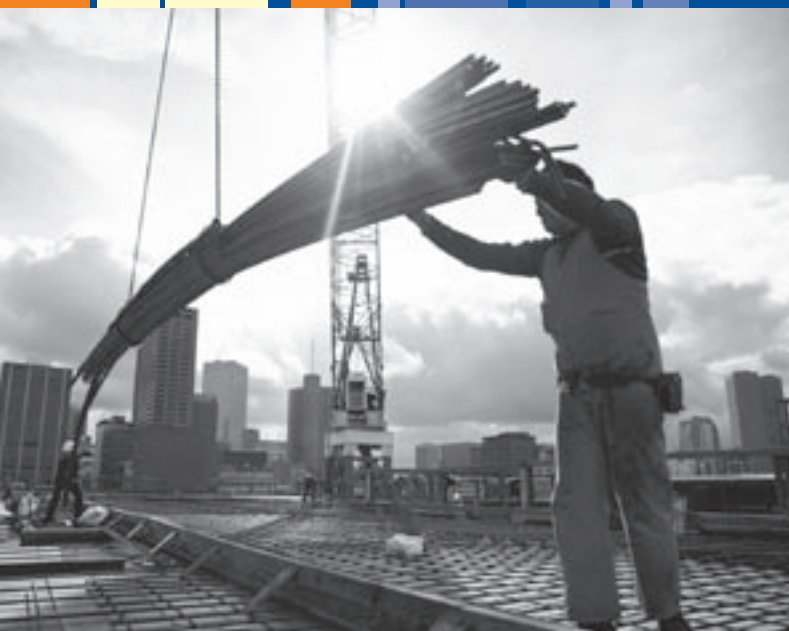

Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005

Methodologie en globale resultaten

S.N.J. van den Bossche (TNO)
C.L.H. Hupkens (CBS)
S.J.M. de Ree (CBS)
P.G.W. Smulders (TNO)

Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005

Methodologie en globale resultaten

Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek TNO

Rapport opgesteld door

S.N.J. van den Bossche, C.L.H. Hupkens, S.J.M. de Ree & P.G.W. Smulders

Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005
Methodologie en globale resultaten

TNO Kwaliteit van Leven | Arbeid
Polarisavenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp

T 023 554 93 93
F 023 554 93 94
W www.tno.nl/arbeid

Deze publicatie is te bestellen bij TNO
F 023 554 93 94
E receptie@arbeid.tno.nl
Prijs EUR 19,- excl. BTW

ISBN-10: 90-5986-204-X
ISBN-13: 978-90-5986-204-X
© 2006 TNO

Auteurs:

Drs. Seth van den Bossche (TNO)
Dr. Christianne Hupkens (CBS)
Drs. Jos de Ree (CBS)
Dr. Peter Smulders (TNO)

Met dank aan:

Drs. Eric van Luijk (Ministerie van SZW)
Drs. Hein Kroft (Ministerie van SZW)
Dhr. Jan van Eck (Ministerie van SZW)
Drs. Hella Borking (Ministerie van SZW)
Dr. Ernest de Vroome (TNO)
Dhr. Frans Frenken (CBS)
Dr. Ferdy Otten (CBS)
Drs. Kees Jan Sepmeyer (TNS NIPO)

Druk: PlantijnCasparie Almere

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
1 Inleiding	8
1.1 Doel van de NEA 2005	8
1.2 Doel en inhoud van dit rapport	8
1.3 NEA 2005 resultaten ook in de Arbobalans en op Statline	9
2 Verantwoording van de vragen uit de NEA 2005	10
2.1 Overzicht NEA-onderwerpen	10
2.2 Herkomst onderwerpen in de NEA	10
2.2.1 Persoonsgegevens	13
2.2.2 Dienstverband	13
2.2.3 Beroep en bedrijfstak	14
2.2.4 Psychosociale belasting	15
2.2.5 Fysieke belasting	16
2.2.6 Geluid	16
2.2.7 Beeldschermwerk	16
2.2.8 Gevaarlijk werk & vuil werk	17
2.2.9 Agressie & discriminatie	17
2.2.10 Arbeidsongevallen	18
2.2.11 Gevaarlijke stoffen	19
2.2.12 Arbo-maatregelen	19
2.2.13 Gezondheid, herstelbehoefte en RSI	20
2.2.14 Doorwerken tot het 65e jaar	21
2.2.15 Ziekteverzuim & arbodienstverlening	21
2.2.16 Chronische gezondheidsproblemen	22
2.2.17 Arbeidsongeschiktheid	23
2.2.18 Zwangerschap	23
2.2.19 Ontwikkeling & beloning	23
2.2.20 Werk & thuis	24
2.2.21 Tevreden over arbeidsomstandigheden	24
3 Steekproef, respons en weging	26
3.1 Steekproeftrekking door CBS	26
3.1.1 Doelpopulatie	26
3.1.2 Steekproefkader	26
3.1.3 Steekproefomvang	28
3.1.4 Steekproeftrekking	28

3.2	Veldwerk	30
3.2.1	Pilot-onderzoek	30
3.2.2	Dataverzameling	31
3.2.3	Dataverwerking	31
3.2.4	Bescherming persoonsgegevens	32
3.2.5	Responsverhogende maatregelen	33
3.3	Respons	34
3.3.1	Verzenddata	34
3.3.2	Reminders	34
3.3.3	Responspercentage	35
3.4	Non-responsanalyse	37
3.4.1	Vergelijking respons met steekproefkader	37
3.4.2	Redenen voor non-respons	39
3.5	Weging	43
3.5.1	Het bepalen van de ophooggewichten	44
3.5.2	De gebruikte stratificaties en achtergrondgegevens	45
3.5.3	De weegcoëfficiënten	46
3.6	Verrijking van de NEA met behulp van CBS-registraties	51
3.7	Verbeterpunt steekproeftrekking	52
4	Kwaliteit van de NEA 2005	54
4.1	Item non-respons	54
4.2	Betrouwbaarheid van de vragen	55
4.3	Vergelijkingen NEA 2003 - NEA 2005	57
5	Resultaten NEA 2005	58
6	Literatuur	78
Bijlage A	Wijzigingenoverzicht NEA 2003-2005	80
Bijlage B	NEA-vragenlijst en begeleidende folder	86
Bijlage C	Brief schriftelijke reminder	104
Bijlage D	Belprotocol telefonische reminder	106
Bijlage E	Vergelijking tussen respons en steekproefkader	108
Bijlage F	Frequentieverdeling per vraag	112

Samenvatting

De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) is een grootschalig periodiek onderzoek naar arbeidsomstandigheden van werknemers in Nederland. De enquête vindt plaats in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In 2003 werd door TNO de eerste meting verricht van de NEA. Ruim 10.000 werknemers namen hieraan deel. In november en december 2005 is de NEA voor de tweede maal uitgevoerd, ditmaal door TNO en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De samenwerking met het CBS kwam onder meer tot stand vanuit de wens om de NEA koppelbaar te maken met andere registraties en statistieken van het Sociaal Statistisch Bestand.

Het gewenste aantal respondenten van de NEA 2005 bedroeg 25.000. Daartoe is door het CBS een steekproef van 80.000 werknemers getrokken uit het zogenoemde banenbestand van het CBS. Het banenbestand bevat gegevens over alle banen van werknemers die verzekerd zijn voor de werknemersverzekeringen en voor wie loonbelasting verschuldigd is. Vanwege de lagere verwachte respons onder jongeren en niet-westerse allochtonen zijn deze met 7.000 personen oververtegenwoordigd in de bruto-steekproef van 80.000 personen.

Circa 23.400 werknemers deden uiteindelijk aan de enquête mee. Hiervoor waren 35.000 schriftelijke en ruim 17.000 telefonische reminders nodig. TNS NIPO verrichtte de dataverzameling. Het responspercentage is, na correctie, vastgesteld op 32.5%. Dit percentage ligt lager dan in 2003. Er was echter rekening gehouden met een lagere respons wegens diverse redenen. Zo is de steekproeftrekking veranderd (voorheen via de Algemene Respondenten Databank van bureau Intomart GfK, nu via het banenbestand van CBS) en is de beloning voor respondenten verlaagd.

De respons vormt niettemin een representatieve afspiegeling van het werkzame deel van de Nederlandse beroepsbevolking, exclusief zelfstandigen. Een uitgebreide vergelijking met het steekproefkader (6.900.830 personen van 15 tot en met 64 jaar, die betaald werk verrichten in loondienst) toont dit aan. Er kan geconcludeerd worden dat de NEA wat betreft geslacht, leeftijd en herkomst redelijk goed overeenkomt met het steekproefkader. Qua bedrijfstak, stedelijkheid en regio komt de NEA zeer goed overeen met het steekproefkader.

Een verbeterpunt bij de NEA is de actualiteit van het steekproefkader. Het banenbestand komt namelijk circa anderhalf jaar na het verslagjaar beschikbaar. Als gevolg hiervan ontbreekt in het steekproefkader een deel van de instroom tot de arbeidsmarkt. Bovendien bevat het steekproefkader ten onrechte mensen die uitgestroomd

zijn. Dit leidt tot een lichte mismatch in de steekproef (naar schatting 10%), waardoor de eerdergenoemde correctie op het responspercentage dient te worden toegepast. Om dit te ondervangen is een actueel steekproefkader nodig. Vooral nog ontbreekt dit in Nederland, maar in de toekomst wordt dit waarschijnlijk mogelijk via een steekproeftrekking uit de polisadministratie van het UWV.

De NEA brengt diverse aspecten van de arbeidssituatie van werknemers in beeld, zoals hun beroep, bedrijfstak, werktijden en uiteenlopende arbeidsrisico's. De NEA gaat tevens na welke maatregelen werkgevers treffen om de veiligheid en gezondheid van hun werknemers te bevorderen, welke maatregelen werknemers wenselijk achten en hoe het is gesteld met de (werkgerelateerde) gezondheid en het welzijn van werknemers. Dit wordt grotendeels gedaan met behulp van bestaande, eerder geteste, modules en vraagitems. De betrouwbaarheid van deze vragen is hoog. Van de 204 vragen in de NEA, zijn er 82 ontleend aan de Monitor Arboconvenanten en zijn er 33 afkomstig uit CBS-enquêtes. De overige vragen zijn afkomstig uit andere onderzoeken of zijn nieuw ontwikkeld ten behoeve van de NEA.

De eerste resultaten van de NEA 2005 worden in hoofdstuk 5 van deze publicatie in tabelvorm gepresenteerd. Daarin wordt van alle vragen weergegeven welke score vrouwen, mannen, leeftijdsgroepen en bedrijfsgroepen hebben. Tevens is daarbij met driehoekjes aangegeven welke van de scores significant naar boven of naar beneden afwijken ten opzichte van het totaal. Daardoor valt bijvoorbeeld af te lezen dat vrouwen minder uren werken dan mannen, minder overwerken, minder in lawaai werken, minder gevaarlijk werk doen, maar meer te maken hebben met ongewenste seksuele aandacht. Jongeren hebben meer te maken met fysiek zwaar werk en minder met emotionele belasting dan de andere leeftijdsgroepen. Bij de bedrijfsgroepen valt onder meer te zien dat in de industrie en de bouw de langste uren worden gemaakt en dat de werkweek het kortst is in de zorg en de horeca. Emotioneel zwaar werk komt het meest voor in de zorg en het onderwijs en het minst in de industrie. Verder valt af te lezen dat er ten aanzien van werktempo geen significante verschillen zijn tussen de bedrijfsgroepen. Beeldschermwerk komt het meest voor in de dienstensectoren en het openbaar bestuur en het minst in de horeca, de bouw en de gezondheidszorg. Bij gevaarlijk werk steekt de bouw er bovenuit. De gezondheidszorg scoort het hoogst wat betreft agressie door klanten. Ten slotte is nog opvallend, dat bij de beoordeling van de eigen gezondheidstoestand en bij burnout of herstelbehoefte, geen enkele groep significant verschilt van de andere groepen.

De lezer kan in hoofdstuk 5 zelf zoeken naar de groepen en invalshoeken waar hij of zij belangstelling voor heeft. Ook zijn de data van de NEA 2005 in tabelvorm toegankelijk via Statline, de statistische databank van het CBS.

1 Inleiding

Na de start van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden in 2003, voerden TNO, het CBS en TNS NIPO de NEA in het najaar van 2005 opnieuw uit, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Momenteel is de NEA het grootste periodieke onderzoek naar arbeidsomstandigheden van werknemers in Nederland. De enquête is een van de belangrijkste graadmeters voor het arbeidsomstandighedenbeleid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De context waarbinnen de NEA plaatsvindt, is enigszins gewijzigd ten opzichte van het jaar 2003. In feite kunnen we spreken van een NEA 'nieuwe stijl'. Zo verdrievoudigde de steekproefomvang van 25.000 tot 80.000 werknemers. Door de samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), dat het steekproefkader voor de NEA 2005 verzorgde, is het daarnaast mogelijk informatie uit de NEA te koppelen aan het Sociaal Statistisch Bestand. Tevens zijn in de NEA een aantal CBS-standaardvragen opgenomen die al een decennium onderdeel waren van POLS (Permanent Onderzoek LeefSituatie) en de EBB (Enquête BeroepsBevolking). Dat betekent dat met de combinatie van NEA- en CBS-gegevens trends op het terrein van arbeidsomstandigheden verder waargenomen kunnen worden.

1.1 Doel van de NEA 2005

Uitgangspunten van het arbeidsomstandighedenbeleid van het ministerie van SZW zijn een herallocatie van de verantwoordelijkheid tussen overheid, werkgevers en werknemers en het terugdringen van de regel- en administratieve lastendruk voor werkgevers. De overheid schept het wettelijk kader waarin heldere en handhaafbare doelvoorschriften worden opgenomen; sociale partners zijn zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop aan die doelvoorschriften wordt voldaan. Om te kunnen volgen of geformuleerde doelstellingen ook worden gehaald, is periodieke dataverzameling ('monitoring') op het terrein van arbeid en arbeidsomstandigheden noodzakelijk. De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden voorziet in deze behoefte. Het doel van de NEA is om onder een grote en representatieve steekproef van werknemers arbeidsomstandigheden in brede zin in kaart te brengen. Het ministerie van SZW gebruikt de NEA-data voor het 'monitoren' van de arbeidsomstandigheden in Nederland.

1.2 Doel en inhoud van dit rapport

Dit verslag is bedoeld als methodologische verantwoording bij de uitvoering van de NEA 2005. Tevens worden de eerste globale resultaten gepresenteerd. In hoofdstuk 2 lichten we de herkomst van de verschillende vragen uit de NEA 2005 toe. Hoofdstuk 3 vormt in feite het verslag van de dataverzameling, met daarin onder meer aandacht voor steekproeftrekking, respons en weging. In het daaropvolgende hoofdstuk gaan

we in op de kwaliteit van de NEA-vragenlijst. Hoofdstuk 5 ten slotte geeft de eerste resultaten van de NEA 2005-meting. In de zes bijlagen zijn onder meer de vragenlijst, de NEA informatiefolder en een overzicht van de wijzigingen ten opzichte van de NEA 2003-vragenlijst te vinden.

1.3 NEA 2005 resultaten ook in de Arbobalans en op Statline

De resultaten van de NEA rond een aantal specifieke thema's zullen nader worden weergegeven in de Arbobalans 2005, die eveneens verschijnt in opdracht van het ministerie van SZW. Daarin zullen met name verschillen tussen branches centraal staan, alsook een vergelijking van de NEA 2003 en NEA 2005. De Arbobalans 2005 verschijnt gelijktijdig met dit rapport.

Tegelijkertijd zullen de belangrijkste gegevens van de NEA worden geplaatst op Statline (www.cbs.nl/statline), de internet-databank van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Vanaf het tweede kwartaal van 2007 is de NEA 2005 beschikbaar voor on-site analyse via het Centrum voor Beleidsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Daarnaast zal TNO, al dan niet in samenwerking met het CBS, secundaire analyses uitvoeren op de NEA en hierover rapporteren (zie ook www.tno.nl/nea). Het gaat mogelijk om onderwerpen als ziekteverzuim, arbeidsongevallen, meervoudige belasting, doorwerken tot de pensioengerechtigde leeftijd, analyses in het kader van de arboconvenanten etc..

2 Verantwoording van de vragen uit de NEA 2005

In dit hoofdstuk geven we een verantwoording van de operationalisatie van de diverse vragen en concepten uit de NEA. We geven de overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan de keuze voor de verschillende vragen en concepten van de enquête. Deze overwegingen zijn niet altijd uitsluitend gebaseerd op methodologische gronden, maar hangen deels samen met beleidsprioriteiten bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In de NEA wordt zoveel mogelijk getracht gebruik te maken van bestaande items, dat wil zeggen (combinaties) van vragen die zich reeds hebben bewezen in eerdere onderzoeken. De NEA-vragenlijst 2005 is op een aantal punten veranderd ten opzichte van de 2003 versie. Een overzicht van deze wijzigingen is te vinden in bijlage A.

2.1 Overzicht NEA-onderwerpen

In tabel 2.1 geven we een overzicht van de onderwerpen die in de NEA aan bod komen. Steeds is per module aangegeven hoeveel vragen deze omvat. Tevens laten we zien uit welke onderzoeken de vragen zijn afgeleid. In tabel 2.1 is te zien dat de NEA 2005 uit 204 vragen bestaat. Dit is het maximum aantal items dat we respondenten willen en kunnen voorleggen. In totaal zijn 22 vragen verwijderd en 32 vragen toegevoegd ten opzichte van de vragenlijst uit 2003. In bijlage A is terug te lezen welke vragen zijn verwijderd. Een overzicht van de vragen die nieuw zijn toegevoegd in 2005 is te vinden in tabel 2.1 en in bijlage A.

Tabel 2.1 laat tevens zien dat de Monitor Arboconvenanten¹ (Dijkstra, Kroft & Oomkes, 2004) en het Permanent Onderzoek Leefsituatie en Enquête Beroepsbevolking van het Centraal Bureau voor de Statistiek de belangrijkste bronnen vormen voor vragen in de NEA. Van de 204 vragen, zijn er 82 ontleend aan de Monitor Arboconvenanten en zijn er 33 afkomstig uit CBS-enquêtes. In mindere mate zijn vragen afgeleid van de TNO Arbeidssituatie Survey (TAS; Smulders e.a., 2001; Smulders, 2003). De overige vragen zijn afkomstig uit andere onderzoeken of zijn nieuw ontwikkeld ten behoeve van de NEA.

2.2 Herkomst onderwerpen in de NEA

In deze paragraaf bespreken we de herkomst van de vragen uit de NEA 2005 in detail. Zoals hierboven al is vermeld spelen diverse factoren een rol bij de totstandkoming van de NEA-vragenlijst. In 2003 vormde de wens van het ministerie van SZW om de NEA als een nationaal referentiebestand te laten fungeren voor de Monitor Arboconvenanten een belangrijke overweging bij de keuze van de vragen. Dit heeft ertoe geleid dat een groot deel van de NEA-vragen is overgenomen uit de Monitor Arboconvenanten. Hiernaast dient de NEA input te leveren aan diverse, tijdelijke, beleidsprogramma's

¹ De Monitor Arboconvenanten (MA) is een set van vragenlijstmodules, waarmee arbeidsgebonden risico's, gezondheidsklachten en gevolgen voor het werk in kaart gebracht kunnen worden. De MA wordt ingezet bij onderzoek in het kader van arboconvenanten, die door sociale partners en het ministerie van SZW worden afgesloten binnen sectoren. Het doel van deze convenanten is het verbeteren van sectorale arbeidsomstandigheden en het terugdringen van ziekteverzuim en WAO-instroom.

Tabel 2.1 Overzicht onderwerpen NEA 2005

Module	Items (aantal)	Herkomst	
01 Persoonsgegevens	Geslacht (1)	NEA	
	Geboortjaar (1)	TAS	
	Opleiding (1)	MA ^a	
	Huishoudensamenstel. (1)	TAS ^a	
	Uren huishouden (1)	TAS	
	Provincie	Uit CBS-registraties (zie par. 3.6)	
	Stedelijkheid	Uit CBS-registraties (zie par. 3.6)	
	Herkomst	Uit CBS-registraties (zie par. 3.6)	
	Generatie	Uit CBS-registraties (zie par. 3.6)	
	Aard dienstverband (1)	EBB	
02 Huidige werkring	Omvang dienstverband (1)	MA ^a	
	Dagen werk in de week (1)	MA ^a	
	Overwerk (1)	MA ^a	
	Overwerken per week (1)	MA ^a	
	Thuiswerken (1)	TAS ^a	
	Afwijkende werktijden (3)	TAS ^a	
	Bedrijfsomvang (1)	POLS ^{a,b}	
	Beroepsgroep (1)	MA ^a	
	Beroepsgroep (1)	TAS ^a	
	Bedrijfstak (SBI)	uit CBS-registraties (zie par. 3.6)	
03 Beroep	Soort bedrijf (1)	NEA ^b	
	Bedrijfstak (1)	TAS ^a	
	Baanverandering (1)	NEA ^b	
	Werktempo (1)	MA	
	Hoog tempo en tijdsdruk (2)	POLS/EBB ^b	
	Autonomie (5)	POLS/EBB ^b	
	Emotionele belasting (7)	MA	
	Krachten zetten (1)	POLS/EBB ^b	
	Tillen (8)	MA	
	Trillingen (2)	MA (vraag.1)/POLS/EBB ^a	
04 Bedrijf	Lichaamshouding (6)	MA	
	Repeterende beweging (3)	MA	
	Geluid (2)	POLS/EBB	
	Beeldschermwerk (2)	MA	
	Gevaarlijk werk (2)	POLS (vraag.1)/NEA (vraag.2)	
	Werk op hoogte (1)	OVERIG	
	Werk met machines (3)	NEA	
	Vuil werk (2)	POLS ^b	

Tabel 2.1 Overzicht onderwerpen NEA 2005 (vervolg)

Module	Items (aantal)	Herkomst
15 Agresie & discriminatie	Ongewenst gedrag (8) Verzuim tengevolge van agressie (4)	TAS ^b (vraag 7 en 8 nieuw in 2005)
	Discriminatie (3)	MA
	Alleenwerken (2)	POLS (vraag 1 en 2) ^b /NEA ^b
16 Arbeidsongeval	Arbeidsongeval (4)	NEA
17 Gevaarlijke stoffen	Gevaarlijke stoffen (15)	EBB ^a
18 Maatregelen tegen gevaarlijke stoffen	Maatregelen tegen gevaarlijke stoffen (1)	NEA
19 Maatregelen tegen werkdruk en RSI	Maatregelen werkdruk & RSI (9)	NEA
20 Bedrijfsveiligheid	Bedrijfsveiligheid (4)	NEA
21 Benodigde ARBO-maatregelen	Benodigde ARBO-maatregelen (10)	OVERIG ^b
22 Gezondheid	Algemene gezondheidstoestand (1)	POLS/TAS
23 Herstelbehoefte na het werk	Herstelbehoefte (11)	MA
24 Problemen met uw nek, schouders, armen e.d.	RSI-symptomen (12)	MA
25 Doorwerken tot uw 65e	Beperkingen en verzuim (5)	MA
26 Verzuimbeleid van uw bedrijf	Doorwerken tot 65e (3)	NEA
27 Ziekteverzuim tijdens afgelopen 12 maanden	Verzuimbeleid (2)	MA
28 Laatste verzuimgeval	Ziekteverzuim (3)	NEA
	Laatste verzuimgeval (7)	vraag 1 MA ^a , vraag 2 NEA, vraag 3 MA, vraag 4 & 5 MA ^a , vraag 6 & 7 NEA
29 Langer dan 8 weken ziek	Langdurig verzuim (3)	NEA
30 ARBO-dienstverlening	ARBO-dienstverlening (5)	NEA
31 Chronische ziekte of aandoening	Chronische ziekte (4)	EBB ^a
32 Arbeidsongeschiktheid	Arbeidsongeschiktheid (2)	NEA ^b
33 Zwangerschap & werken	Zwangerschap (3)	NEA
34 Ontwikkeling & beloning	Ontwikkeling & beloning (4)	POLS ^b
35 Werk & thuis	Werk & thuis (2)	TAS ^b
36 Tevredenheid arbeidsomstandigheden	Tevredenheid arbeidsomstandigheden (1)	NEA ^a
TOTAAL	204 vragen	

^a met aanpassing;

^b nieuw in 2005

EBB: Enquête Beroepsbevolking;

MA: Monitor Arboconvenanten;

NEA: Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden;

POLS: Permanent Onderzoek Leefsituatie;

TAS: TNO Arbeidsituatie Survey

zoals het programma Versterking Arbobeleid Stoffen (VAST). Dit betekent dat diverse NEA-onderdelen eerder vanuit pragmatisch oogpunt zijn opgenomen, dan vanuit het oogpunt van continuïteit en het volgen van trends.

In de NEA 2005 zijn standaarditems van het CBS toegevoegd. De betreffende vragen zijn namelijk recentelijk vervallen in POLS (Permanent Onderzoek Leefsituatie) en/of EBB (Enquête Beroepsbevolking), of zullen op termijn komen te vervallen. Door de opname van de vragen in de NEA is het mogelijk trends te blijven volgen.

2.2.1 *Persoonsgegevens*

De volgende sociale en demografische kenmerken van de respondenten komen aan bod in de NEA:

- geslacht
- geboortjaar
- opleiding
- samenstelling huishouden
- tijdsbesteding

De vraag naar opleiding is ontleend aan de Monitor Arboconvenanten (Dijkstra e.a., 2004). Informatie over geslacht, leeftijd en enkele andere achtergrondkenmerken van de respondenten zijn ook beschikbaar via registraties van het CBS. Meer informatie hierover is te vinden in paragraaf 3.6.

2.2.2 *Dienstverband*

Ten aanzien van de arbeidsmarktpositie van respondenten zijn de volgende aspecten bevraagd:

- aard van het dienstverband
- omvang dienstverband
- aantal dagen werkzaam in de week
- overwerk
- aantal uren overwerk
- aantal uren thuiswerk
- afwijkende werktijden
- bedrijfsgrootte

De opbouw van de NEA staat het niet toe dat vragen over arbeids-omstandigheden betrekking hebben op meer dan één dienstverband. De respondenten zijn in het begin van de enquête (na de module ‘Persoonsgegevens’) daarom gevraagd om alle verdere vragen in de enquête alleen te beantwoorden met betrekking tot het dienstverband waaraan men gemiddeld de meeste uren besteedt.

De vraag naar de aard van het dienstverband is afgeleid van de TNO Arbeidssituatie Survey (TAS; Smulders e.a., 2001). De opties ‘freelancer’, ‘zelfstandig ondernemer’ en ‘meewerkend in gezinsbedrijf’ zijn echter buiten beschouwing gelaten, aangezien de

NEA zich uitsluitend richt op werknemers. Ten opzichte van de TAS is tevens de categorie 'Werkzaam via WSW (Wet Sociale Werkvoorziening)' toegevoegd.

De vragen rond de omvang van het dienstverband, het aantal dagen waarover men de arbeidsuren verspreidt, het al dan niet (structureel) overwerken, het aantal overwerken en de bedrijfsgrootte zijn ontleend aan de Monitor Arboconvenanten. Het aantal uren dat thuis werk verricht wordt, meten we met een vraag afkomstig uit de TNO Arbeidssituatie Survey.

De drie vragen rond afwijkende werktijden zijn ontleend aan het Permanent Onderzoek Leefsituatie van het CBS. De formulering van de laatste twee van deze drie vragen is echter aangepast. De originele POLS vraagstelling 'Heeft u het afgelopen jaar wel eens in het weekeinde gewerkt?' resulteert in hoge percentages bevestigende antwoorden, maar geeft weinig inzicht in de mate waarin op afwijkende werktijden wordt gewerkt. De nieuwe vraagstelling geeft een genuanceerder beeld ten aanzien van werk op afwijkende werktijden, door te vragen naar de mate waarin (niet, soms, regelmatig) men te maken heeft met het fenomeen.

2.2.3 Beroep en bedrijfstak

De vraag naar beroepsklasse is afgeleid van de Standaard Beroepen Classificatie 1992 van het CBS. Op basis van tellingen afkomstig uit de Enquête Beroepsbevolking is deze indeling ingedikt tot de meest voorkomende groepen. Deze 'hoofdgroep-indeling' wordt ook gehanteerd in de TNO Arbeidssituatie Survey.

De NEA-vragenlijst bevat drie vragen over de bedrijfstak waarin respondenten werkzaam zijn. In de eerste plaats wordt met behulp van een open vraag nagegaan bij wat voor soort bedrijf of instelling men op dit moment werkt. De antwoorden op deze open vraag zijn op 5-digit niveau (SBI '93, versie 2004) gecodeerd door TNS NIPO. Ten tweede wordt bedrijfstak in kaart gebracht middels een, op basis van resultaten van de Enquête Beroepsbevolking, ingedikte versie van de Standaard Bedrijfsindeling 1993.

Ten derde wordt gevraagd of men vóór oktober 2003 in een ander bedrijf of instelling werkzaam was.

De uiteindelijke vaststelling van bedrijfstak gebeurt echter op basis van registraties van het CBS. In principe beschikt het CBS namelijk over bedrijfstakgegevens van iedere respondent. Deze worden ontleend aan het banenbestand (zie paragraaf 3.1). Omdat dit banenbestand pas circa anderhalf jaar na het verslagjaar beschikbaar komt en de peildatum voor het steekproefkader van de NEA 2005 dus in 2003 ligt (eind september) vindt misclassificatie plaats indien een werknemer na die tijd van bedrijfstak is gewisseld. Indien een respondent in de vragenlijst aangeeft dat hij of zij voor oktober 2003 inderdaad ergens anders werkzaam was dan nu het geval is, is daarom de open vraag gebruikt om de bedrijfstak vast te stellen. Meer informatie over deze procedure is te vinden in paragraaf 3.6.

De tweede vraag over bedrijfstak, die ook werd gehanteerd in de NEA 2003, is niet

gebruikt bij de vaststelling van de bedrijfstak van respondenten. De vraag is echter gehandhaafd in de NEA 2005 om vergelijkingen met de NEA 2003 te vereenvoudigen.

2.2.4 *Psychosociale belasting*

De volgende psychosociale werkkenmerken komen aan bod in de NEA:

- werkdruk
- autonomie
- emotionele belasting

Aan de hand van deze drie werkkenmerken trachten we een beeld te schetsen van de psychosociale arbeidsbelasting van werknemers. Werkdruk is gemeten met behulp van de schaal 'werktempo en werkhoeveelheid' uit de Vragenlijst Beleving en Beoordeling van de Arbeid (VBBA; Van Veldhoven e.a., 2002). Deze schaal bestaat uit 11 vragen en meet de tijdsdruk waaronder een werknemer zijn werkzaamheden dient uit te voeren. De schaal wordt tevens gebruikt in de Monitor Arboconvenanten (Dijkstra e.a., 2004).

Naast de schaal 'werktempo en werkhoeveelheid' zijn twee indicatoren van werkdruk opgenomen in de NEA. Deze vragen over werktempo en tijdsdruk zijn afkomstig uit de EBB en POLS van het CBS. De werktempo-vraag is sinds 1977 gehanteerd door het CBS², de vraag naar tijdsdruk is in 1996 voor het eerst opgenomen in CBS-enquêtes.

Autonomie oftewel zelfstandigheid (regel-mogelijkheden) verwijst naar de mate waarin een werknemer in staat is zijn eigen werk te reguleren. Het gaat dan zowel om de keuzevrijheid ten aanzien van de manier van werken, als de planning van werkzaamheden. De vijf autonomie-indicatoren zijn ontleend aan het Permanent Onderzoek Leefsituatie van het CBS. Twee van de vijf indicatoren, namelijk 'werktempo regelen' en 'verlof opnemen' maken ook deel uit van de EBB. De vragen rond autonomie worden sinds 1994 (en ten dele 1996) gebruikt door het CBS.

Emotionele belasting is gemeten met behulp van de gelijknamige schaal uit de VBBA, die bestaat uit zeven items. Deze schaal is ook vertegenwoordigd in de Monitor Arboconvenanten.

Het is uiteraard mogelijk om meer facetten van psychosociale arbeidsbelasting te onderscheiden, zoals de complexiteit van het werk, afwisseling in het werk en de ondersteuning door leidinggevenden en/of collega's. Echter vanwege de gewenste vergelijkbaarheid met metingen in het kader van de arboconvenanten is het noodzakelijk om de onderdelen werktempo en emotionele belasting integraal over te nemen uit de Monitor Arboconvenanten. Aangezien deze onderdelen uit een relatief groot aantal items bestaan, is de ruimte voor andere psychosociale werkkenmerken beperkt. Alleen voor autonomie is een uitzondering gemaakt, vanwege de centrale rol die dit concept inneemt bij het ontstaan van stressgerelateerde klachten.

2.2.5 Fysieke belasting

Ten aanzien van fysieke belasting op het werk worden de volgende aspecten in kaart gebracht:

- kracht zetten & tillen
- trillingen
- lichaamshouding
- repeterende bewegingen

Deze vier vormen van fysieke belasting worden in de NEA gemeten met behulp van een ingekorte versie van de module 'Fysieke belasting' uit de Monitor Arboconvenanten (Dijkstra e.a., 2004; Van den Heuvel e.a., 2002). Deze module is afgeleid van de Vragenlijst Bewegingsapparaat (VBA; Hildebrandt, 2001). Alle vragen in de module zijn erg algemeen geformuleerd, wat vergelijkingen tussen diverse bedrijfstakken mogelijk maakt.

Het onderdeel tillen bestaat uit acht vragen over het verplaatsen van zware lasten en tillen in ongemakkelijke houdingen. Ten opzichte van de Monitor Arboconvenanten worden in de NEA minder vragen gesteld over tillen in ongemakkelijke houdingen. Naast de vragen rond tillen is een vraag opgenomen over 'kracht zetten'. Deze vraag is ontleend aan enquêtes van het CBS (zowel EBB als POLS).

Het onderdeel trillingen bestaat uit twee vragen. Eén van deze vragen is overgenomen uit de Monitor Arboconvenanten en gaat over de mate waarin men werkt met trillend gereedschap of trillende apparaten. In de EBB en POLS is een vergelijkbare vraag opgenomen. De tweede vraag is een bewerking van een item uit de EBB en POLS en heeft betrekking op het werken met trillende voertuigen.

Het onderdeel lichaamshouding is sterk ingekort ten opzichte van de Monitor Arboconvenanten. We beperken ons in de NEA tot een zestal vragen over het al dan niet (langdurig) werken in belastende lichaamshoudingen.

Ten slotte zijn drie vragen opgenomen over repeterende bewegingen die eveneens afkomstig zijn uit de Monitor Arboconvenanten. Hierbij gaat het om het meerdere malen per minuut maken van repeterende bewegingen met armen, hand(en)/pols(en) en/of vingers.

2.2.6 Geluid

Blootstelling aan lawaai wordt met twee vragen gemeten. Beide vragen zijn afgeleid van POLS en de EBB van het CBS. Als eerste wordt gevraagd of de werknemer zijn stem moet verheffen om zich verstaanbaar te maken op het werk. De tweede vraag gaat over het gebruik van gehoorbeschermers tijdens het werk.

2.2.7 Beeldschermwerk

In de module 'Beeldschermwerk' wordt de hoeveelheid tijd die een werknemer aan een beeldscherm werkt bevraagd. Om het aantal uren beeldschermwerk van werknemers te kunnen vaststellen is gebruik gemaakt van twee items uit de Monitor

Arboconvenanten. De eerste vraag betreft de gemiddelde duur van werkgerelateerd beeldschermwerk. De tweede vraag gaat de duur van beeldschermwerk in de privé-situatie na. Beide items uit de Monitor Arboconvenanten zijn afgeleid van de 5xW checklist RSI van Peereboom en Schreibers (2000).

2.2.8 *Gevaarlijk werk & vuil werk*

Het onderdeel 'gevaarlijk werk' bestaat uit acht vragen. Het doel van deze vragen is om meer zicht te krijgen op de prevalentie van gevaarlijke situaties op het werk. Het onderdeel 'gevaarlijk werk' is in 2003 mede ten behoeve van het programma 'Versterking Arbeidsveiligheid' van het ministerie van SZW ingebracht in de NEA.

De eerste vraag stelt vast hoe vaak een werknemer, naar eigen zeggen, gevaarlijk werk dient te verrichten. Deze vraag is overgenomen uit het Permanent Onderzoek LeefSituatie (POLS) van het CBS. De tweede vraag is nieuw opgesteld voor de NEA en brengt in kaart aan welke gevaren een werknemer, naar eigen zeggen, wordt blootgesteld. Uiteraard kunnen een oneindige hoeveelheid potentieel gevaarlijke situaties onderscheiden worden. Binnen de NEA is een keuze gemaakt voor enkele clusters van gevaarsituaties, zoals deze ook vaak in risico-inventarisaties en -evaluaties onderscheiden worden. De derde vraag gaat in op één specifieke gevaarlijke werksituatie, namelijk werken op hoogte (hoger dan 2,5 meter). Deze vraag is een bewerking van een vraag uit de Arbomonitor van de Arbeidsinspectie (Pott & Junger - van Hoorn, 2003). De daaropvolgende drie vragen hebben betrekking op het werken met specifieke machines (respectievelijk hijs- en hefwerktuigen, elektrisch hand-gereedschap en machines voor intern transport) die gevaar op zouden kunnen leveren. Deze vragen zijn door TNO opgesteld ten behoeve van de NEA.

Vuil werk wordt in kaart gebracht aan de hand van twee vragen, die beide afkomstig zijn van het CBS (POLS). De eerste vraag gaat na in welke mate men vuil werk dient te verrichten. De tweede vraag gaat na in hoeverre men te maken krijgt met stank in de werkomgeving.

2.2.9 *Agressie & discriminatie*

De module 'Agressie & discriminatie' omvat de volgende onderdelen:

- seksuele intimidatie, lichamelijk geweld, intimidatie, pesten
- gevolgen agressie & geweld
- discriminatie
- alleenwerken

In de eerste plaats wordt een achttal vragen gesteld over de prevalentie van ongewenst gedrag op het werk. Het gaat daarbij om ongewenste seksuele aandacht, intimidatie, lichamelijk geweld en pesten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen interne agressie (leiding-gevende(n)/collega's) en externe agressie (klanten, patiënten, leerlingen etc.). De eerste vragen zijn een bewerkte vertaling van vragen uit de European Survey van de European Foundation for the Improvement of Working and Living Conditions

(Paoli & Merllié, 2001) en zijn eerder gebruikt in de TNO Arbeidssituatie Survey. De twee vragen over pesten zijn toegevoegd in 2005.

Met een viertal vragen worden vervolgens individuele en organisatorische gevolgen van agressie en geweld op de werkvloer vastgesteld. Het gaat daarbij om ziekteverzuim en verminderd functioneren als direct gevolg van confrontatie met agressie. De vragen zijn overgenomen uit de Monitor Arbo-convenanten en zijn opgesteld door het Instituut voor Psychotrauma en SKB (zie Dijkstra e.a., 2004).

Discriminatie op grond van sekse of huidskleur brengen we in kaart met behulp twee standaardvragen, afkomstig van het CBS (POLS). Hieraan is een derde vraag toegevoegd over discriminatie naar geloofsovertuiging.

De module 'Agressie & discriminatie' eindigt met een tweetal vragen over alleenwerken (als potentiële risicofactor voor agressie & geweld) en onveiligheidsgevoelens die hiermee gepaard kunnen gaan. Deze items zijn in 2003 door TNO opgesteld ten behoeve van de NEA.

2.2.10 Arbeidsongevallen

De NEA bevat een viertal vragen over arbeidsongevallen. Deze vragen zijn afgeleid van de module 'Bedrijfsongevallen' uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS. De eerste vraag van de module 'Ongevallen' heeft betrekking op het aantal ongevallen dat een werknemer in het afgelopen jaar overkomen is. De overige drie vragen spitsen zich toe op het meest recente ongeval en gaan respectievelijk na welk soort letsel is opgelopen, of er sprake was van verzuim als gevolg van het ongeval en wat de duur van dit verzuim was.

De formulering van de vragen in de NEA wijkt af van de EBB. De definitie van een arbeidsongeval in de NEA is namelijk anders dan de definitie die het CBS hanteert. De NEA sluit aan bij de standaarddefinitie van een arbeidsongeval³, zoals deze is vastgesteld in de Monitor Arbeidsongevallen (zie Bloemhoff & Steijger, 2002; Venema & Bloemhoff, 2005). Zowel lichamelijke als geestelijke schade als gevolg van een voorval tijdens het werk wordt in deze definitie betrokken, terwijl het in de CBS-definitie uitsluitend om lichamelijk letsel gaat. De NEA hanteert dus een ruimere definitie, hetgeen naar alle waarschijnlijkheid leidt tot een hoger ongevallenpercentage.

De EBB en NEA wijken ook op andere (methodologische) aspecten van elkaar af, hetgeen mogelijk ook tot afwijkende ongevallenpercentages leidt. Ten eerste worden in de NEA uitsluitend werknemers betrokken, terwijl de EBB ook op zelfstandigen van toepassing is. Ten tweede wordt de module 'Ongevallen' in de EBB alleen voorgelegd aan werkenden, die op het moment van het ongeval 4 uur of meer werkten. In de NEA wordt deze selectie niet toegepast. Een derde verschil is dat de NEA schriftelijk en de EBB mondeling wordt afgenomen. Ten vierde is in de EBB proxi-bevraging door een ander lid van het huishouden mogelijk. Dit betekent dus dat een andere persoon in het huishouden, de arbeidssituatie van de persoon in kwestie beoordeelt. Dit is niet het geval in de NEA. Ten vijfde zijn er verschillen in de weegprocedure. In de EBB wordt gewogen naar leeftijd, geslacht, burgerlijke staat en stedelijkheid. De NEA 2005

18 3 Standaarddefinitie arbeidsongeval: een ongewild, afzonderlijk voorval tijdens het werk dat onmiddellijk leidt tot lichamelijke of geestelijke schade en ziekteverzuim van ten minste één dag. 'Tijdens het werk' bete-kent: terwijl de betrokkene bezig was met arbeid gedurende op het werk doorgebrachte tijd. Dit omvat ook ongevallen in het wegverkeer tijdens het werk. Woon-werkverkeer valt buiten de definitie.

weegt daarentegen naar geslacht, leeftijd, bedrijfstak, herkomst, regio, stedelijkheid en opleiding. Ten slotte is de 'context' van de NEA en EBB anders. Daar waar in de EBB de nadruk ligt op arbeidsmarktvaartstukken, gaat het in de NEA nagenoeg uitsluitend over arbeidsomstandigheden. In de, nog te verschijnen, Monitor Arbeidsongevallen 2005 zal de invloed van deze verschillen op de omvang van en trends in arbeidsongevallen nader worden belicht.

2.2.11 *Gevaarlijke stoffen*

Rond het thema 'gevaarlijke stoffen' komen in de NEA de volgende onderwerpen aan bod:

- blootstelling aan schadelijke, corrosieve en zeer giftige stoffen
- nat werk
- huidcontact gevaarlijke stoffen
- inademen gevaarlijke stoffen
- maatregelen tegen gevaarlijke stoffen

Het onderdeel 'gevaarlijke stoffen' in de NEA is afgestemd op het programma Versterking Arbeidsomstandigheden van het ministerie van SZW. Het onderdeel 'gevaarlijke stoffen' bestaat uit zestien vragen die zijn opgedeeld in vijf delen. Het eerste deel gaat aan de hand van een drietal pictogrammen na in hoeverre gewerkt wordt met schadelijke, corrosieve en/of zeer giftige stoffen. Vervolgens wordt nagegaan in hoeverre een werknemer te maken heeft met blootstelling van de huid aan water of waterige oplossingen. De overige stoffen komen aan bod in het derde en vierde deel van de 'Gevaarlijke stoffen'-module. Het derde deel (zes vragen) betreft de blootstelling van de huid aan gevaarlijke stoffen, het vierde deel bestaat uit vijf vragen over het al dan niet inademen van schadelijke stoffen. Ten slotte is een vraag opgenomen over maatregelen die binnen bedrijven getroffen worden om blootstelling aan gevaarlijke stoffen te beperken. De zestien vragen rond gevaarlijke stoffen zijn voor het merendeel een combinatie en/of redactie van bestaande vragen uit de TNO Arbeidssituatie Survey en de EBB. Enkele vragen zijn nieuw opgesteld ten behoeve van de NEA. Hiervoor is gebruik gemaakt van uiteenlopende bronnen, zoals de European Working Conditions Survey (Paoli & Merllié, 2001). De samenstelling van het onderdeel 'gevaarlijke stoffen' heeft plaatsgevonden in samenwerking met TNO Chemie.

2.2.12 *Arbo-maatregelen*

Ten aanzien van arbo-maatregelen op het werk worden de volgende zaken in kaart gebracht in de NEA:

- werkdruk- & RSI-maatregelen
- bedrijfsveiligheid/veiligheidscultuur
- wenselijke arbo-maatregelen

De vragen rond werkdrukmaatregelen (5 items) en RSI-maatregelen (4 items) zijn in 2003 opgesteld door TNO. De bedoeling van de vragen is om 1) vast te kunnen stellen of bepaalde maatregelen getroffen zijn in het jaar voorafgaand aan de NEA en 2) na te gaan of er wél behoefte bestaat aan de betreffende maatregelen, wanneer deze niet zijn getroffen. Er is een keuze gemaakt voor enkele veel voorkomende, voornamelijk preventieve, maatregelen.

Met een viertal vragen beogen we een beeld te krijgen van de veiligheidscultuur binnen bedrijven. Deze vragen zijn ontleend (vertaald en ingekort) aan Zohar & Luria (2005).

Ten slotte zijn enkele vragen gesteld over de mate waarin werknemers het wenselijk achten dat hun werkgever maatregelen treft ten aanzien van een tiental arbo-risico's. Ook deze vraag is niet afkomstig uit eerder onderzoek, maar in 2003 nieuw geformuleerd ten behoeve van de NEA. Er is gekozen om die arbo-risico's op te nemen, waarvan het ministerie van SZW aangaf dat zij op dat moment de meeste beleidsrelevantie hadden. In zekere zin blijft de keuze echter arbitrair.

2.2.13 Gezondheid, herstelbehoefte en RSI

Om de effecten van werk op gezondheid te kunnen vaststellen zijn diverse gezondheidsindicatoren bekeken. Deze indicatoren zijn:

- algemene gezondheidstoestand
- herstelbehoefte na het werk
- RSI-klachten: klachten aan nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers

De algemene gezondheidstoestand van werknemers wordt in kaart gebracht met één vraag. Deze vraag is ontleend aan het Permanent Onderzoek LeefSituatie (POLS) van het CBS en wordt ook gebruikt in de TNO Arbeidssituatie Survey.

Als maat voor de gevolgen van psychosociale belasting is gekozen voor herstelbehoefte. Herstelbehoefte kan worden gezien als een maat voor de gevolgen van psychosociale belasting op korte termijn. Een hoge herstelbehoefte kan een mogelijke voorloper zijn van langdurige psychische vermoeidheid. In andere enquêtes zoals de TNO Arbeidssituatie Survey en POLS wordt vaak gebruik gemaakt van 'burnout' of emotionele uitputting (een kerndimensie van burnout), als indicator van de (middel)lange termijn gevolgen van psychosociale belasting. In verband met de vergelijkbaarheid met de Monitor Arbo-convenanten is in het geval van de NEA echter gekozen voor herstelbehoefte. We meten herstelbehoefte met behulp van de gelijknamige schaal uit de Monitor Arboconvenanten, die is overgenomen uit de VBBA (Van Veldhoven e.a., 2002). De schaal bestaat uit 11 uitspraken die met 'ja' of 'nee' kunnen worden beantwoord.

Het onderdeel RSI-klachten geeft inzicht in de omvang, ernst en aard van RSI-gerelateerde gezondheidsklachten. De module is ontleend aan de Monitor Arboconvenanten (Dijkstra, 2004) en bestaat uit twee delen: (1) een twaalfstal vragen over de mate

waarin specifieke RSI-symptomen (12 specifieke klachten aan nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers) voorkomen en (2) een vijftal vragen over de gevolgen van deze klachten in termen van functioneren en verzuim. In de originele module 'RSI-klachten' bestaat het tweede deel van de module uit 18 vragen. Echter, er is voor gekozen om alleen die items op te nemen welke nodig zijn voor de berekening van de nationale referentiecijfers, gezien de beperkte ruimte die in de NEA beschikbaar was voor de 'RSI'-module.

2.2.14 *Doorwerken tot het 65e jaar*

In de NEA wordt een drietal vragen gesteld over doorwerken tot de standaard pensioengerechtigde leeftijd van 65. In de eerste plaats gaan we na of werknemers willen blijven werken tot hun 65e. Vervolgens wordt gevraagd of men ook denkt in staat te zullen zijn om het werk voort te zetten tot die leeftijd, en of eventuele aanpassingen in het werk er toe zouden kunnen bijdragen dat men langer werkzaam blijft. De drie vragen zijn in 2003 opgesteld door TNO, ten behoeve van de NEA.

2.2.15 *Ziekteverzuim & arbodienstverlening*

Ten aanzien van het onderwerp ziekteverzuim en arbodienstverlening komen de volgende zaken aan bod:

- verzuimbeleid
- ziekteverzuim in afgelopen 12 maanden
- laatste verzuimgeval
- langdurig (>8 weken) verzuim
- arbodienstverlening (verzuimbegeleiding/verwijzing bedrijfsarts)

Over het verzuimbeleid van bedrijven is in de NEA een tweetal vragen opgenomen. Deze vragen worden voorgelegd aan alle werknemers, ongeacht hun ziekteverleden of huidige verzuimstatus. In de eerste plaats gaan we na of werknemers door hun werkgever op de hoogte zijn gesteld over wat ze moeten doen in geval van ziekte. Het tweede item gaat na of verzuim en verzuimbegeleiding wel eens worden besproken in werkoverleg. De items zijn ontleend aan het onderdeel 'verzuimbeleid', van de module 'Verzuim' (Zwart e.a., 2002) uit de Monitor Arboconvenanten.

Met een drietal vragen wordt het ziekteverleden van de werknemer in de 12 maanden voorafgaand aan de enquête nagegaan. In de eerste plaats gaan we na of er sprake was van verzuim, waarna we vragen naar de verzuimfrequentie en totale verzuimduur (in werkdagen). Voorafgaand aan de drie vragen geven we een definitie van verzuim, zoals deze ook in de Monitor Arboconvenanten wordt gegeven. De drie vragen zijn een bewerking van vragen uit de TAS en de Monitor Arboconvenanten.

Om een goed beeld te kunnen krijgen van de prevalentie van werkgerelateerd verzuim is vervolgens een zevental vragen gesteld over het laatste verzuimgeval van werkne-

mers. Deze vragen zijn deels een bewerking van vragen uit het onderdeel 'verzuimgegevens' van de module 'Verzuim' (Zwart e.a., 2002) van de Monitor Arboconvenanten en deels door TNO opgesteld in 2003 (zie ook tabel 2.1). Als eerste vragen we naar het soort klachten waarmee men de laatste keer heeft verzuimd. Vervolgens gaan we respectievelijk na wat de duur van het verzuim was, of de klachten werkgerelateerd waren, welke aspecten van het werk hebben bijgedragen aan het ontstaan van de klachten en of verzuimcontrole heeft plaatsgevonden. Ten slotte vragen we of men tijdens de laatste verzuimperiode contact heeft gehad met de huisarts of een specialist. Daarbij bekijken we of de huisarts en/of specialist aandacht had(den) voor de mogelijke werkgebondenheid van de klachten.

Onder langdurig verzuim verstaan we, in de NEA, verzuim dat aan één stuk plaatsvond en meer dan 8 weken duurt: dit is het moment waarop werkgever en werknemer verplicht zijn samen een plan van aanpak op te stellen. Indien sprake is van langdurig verzuim bekijken we of er inderdaad een plan van aanpak is opgesteld en zo ja, of de werknemer zelf betrokken is geweest bij de opstelling van het plan. De drie vragen rond langdurig verzuim zijn nieuw geformuleerd ten behoeve van de NEA.

In de laatste vijf vragen over verzuim wordt nagegaan of werknemers, die eerder aangaven te hebben verzuimd in het jaar voorafgaand aan de NEA, contact hebben gehad met de Arbodienst of een andere organisatie voor verzuimbegeleiding. Tevens bekijken we in de hoeveelste week na de verzuimmelding dit contact plaats had. De laatste drie vragen hebben betrekking op de eventuele verwijzing door de bedrijfsarts naar andere hulpverleners.

2.2.16 Chronische gezondheidsproblemen

Het onderdeel 'chronische gezondheidsproblemen' (vier items) is afgeleid van de module 'Arbeidsgehandicaptten' van de Enquête Beroepsbevolking. In dit onderdeel wordt ten eerste gevraagd of werknemers één of meerdere van de genoemde langdurige ziekten, aandoeningen of handicaps hebben. Ten tweede gaan we na of men door deze gezondheidsproblemen belemmerd wordt bij het uitvoeren van het werk. Vervolgens wordt gevraagd of er in verband met de gezondheidstoestand van de werknemer aanpassingen zijn verricht op het werk en ten slotte vragen we in hoeverre verdere aanpassingen nodig zijn.

Er zijn een aantal verschillen tussen de 'Arbeidsgehandicaptten'-module uit de EBB en de module 'Chronische gezondheidsproblemen' in de NEA. In de EBB wordt eerst de vraag gesteld naar het 'last hebben van één of meer langdurige ziekten, aandoeningen of handicaps'. De ondervraagde weet dan nog niet om welke ziekten, aandoeningen of handicaps het zou kunnen gaan, en zegt dan mogelijk nee, terwijl hij/zij door het zien of horen van een opsomming met mogelijke aandoeningen misschien ja zou zeggen. Bij de NEA krijgt de geïnterviewde meteen ook een lijst met 13 mogelijke aandoeningen (exclusief de categorie 'overige') te zien (het betreft immers een schrif-

telijke enquête), hetgeen hem/haar wellicht op een idee brengt. Een ander verschil is dat we in de NEA niet spreken van 'last hebben van...', zoals in de EBB, maar simpelweg vragen of men een aandoening wel of niet heeft. We richten ons dus in eerste instantie op het vóórkomen van een aandoening in plaats van het last hebben van die aandoening.

Hiernaast is sprake van enkele, meer algemene, methodologische verschillen tussen de NEA en de EBB. Deze werden reeds opgesomd in paragraaf 2.2.10. Ten aanzien van de module 'Chronische gezondheidsproblemen' is het belangrijkste verschilpunt uit deze opsomming wellicht het feit dat de NEA een schriftelijke enquête is, terwijl de gegevens bij de EBB middels mondelinge interviews worden verzameld. Doordat de NEA schriftelijk wordt afgenomen is mogelijk iets minder terughoudendheid te verwachten ten aanzien van het geven van informatie over ziekten etc..

2.2.17 Arbeidsongeschiktheid

De module 'Arbeidsongeschiktheid' bestaat uit twee vragen. De eerste gaat na of een arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt ontvangen en is afgeleid van POLS. De tweede vraag brengt in kaart wat de mate van arbeidsongeschiktheid is (3 categorieën). De optie 'volledig arbeidsongeschikt' (80% of meer) ontbreekt daarbij niet, omdat men in principe nog wel werkzaam kan zijn, ondanks dat men een uitkering heeft. Men mag immers bijverdienen, er kan twijfel zijn over de duurzaamheid, een claimbeoordeling kan pas net zijn uitgevoerd etc..

2.2.18 Zwangerschap

Werkgevers zijn verplicht om tijdens de zwangerschap van een werknemer maatregelen te treffen zodat het werk geen negatieve invloed heeft op de zwangerschap of borstvoeding. Een zwangere werkneemster heeft onder meer recht op aangepaste werktijden en dient gevrijwaard te worden van zwaar fysiek werk, werkstress, infectierisico en het werken met chemische stoffen en straling. In de NEA wordt een drietal vragen gesteld rond zwangerschap. Deze vragen zijn in 2003 door TNO opgesteld ten behoeve van de NEA. Ten eerste vragen we aan alle vrouwelijke werknemers of zij in de afgelopen 2 jaar zwanger zijn geweest. Er is hier bewust voor een periode van 2 jaar gekozen om een voldoende aantal waarnemingen te realiseren op basis waarvan betrouwbare uitspraken kunnen worden gedaan. Vervolgens worden twee vragen gesteld over, respectievelijk, het al dan niet geïnformeerd worden over risico's op het werk en het al dan niet aangepast zijn van de werkzaamheden.

2.2.19 Ontwikkeling & beloning

De module 'Ontwikkeling & beloning' bestaat uit vier vragen die afkomstig zijn van het CBS (POLS). De vier vragen hebben betrekking op loopbaanontwikkeling (drie vragen) en loontevredenheid (een vraag).

2.2.20 *Werk & thuis*

De module 'Werk & thuis' betreft een tweetal vragen over de (of wederzijdse beïnvloeding van de werk- en thuissituatie. Respectievelijk komt thuis-werk interferentie en werk-thuis interferentie aan bod. Beide items zijn ontleend aan de TAS, maar zijn oorspronkelijk opgesteld door Fox en Dwyer (1999). Ook worden de vragen gesteld in de QPS-Nordic Questionnaire (General Questionnaire for Psychological and Social Factors at work).

2.2.21 *Tevreden over arbeidsomstandigheden*

Het laatste onderdeel van de NEA betreft tevredenheid met arbeidsomstandigheden. Het gaat hierbij om een totaaloordeel over alle aspecten van arbeidsomstandigheden die in de NEA aan bod komen. Het gaat dus niet om arbeidstevredenheid, maar 'arbo-tevredenheid'. Het oordeel over arbeidsomstandigheden is gemeten met behulp van één vraag, die wordt gescoord op een vijfpuntsschaal (zeer ontevreden - zeer tevreden). Deze vraag is in 2003 door TNO opgesteld ten behoeve van de NEA.

3 Steekproef, respons en weging

3.1 Steekproeftrekking door CBS

3.1.1 Doelpopulatie

De doelpopulatie van de NEA is de werkzame Nederlandse beroeps-bevolking, exclusief zelfstandigen, in 2005. Het gaat dus om alle personen van 15 tot en met 64 jaar die betaald werk verrichten in loondienst. Tot de doelpopulatie behoren ook personen die een dienstverband hebben, maar recentelijk geen arbeidsprestaties hebben geleverd, vanwege ziekte, zwangerschapsverlof, zorgverlof of een andere tijdelijke loopbaanonderbreking. Inclusie van deze werknemers is gewenst, om beleidsrelevante informatie over zaken als verzuimbegeleiding en voorlichting bij zwangerschap te kunnen vergaren.

3.1.2 Steekproefkader

Het steekproefkader voor de NEA is afgeleid uit het zogenoemde banenbestand van het CBS. Het banenbestand bevat gegevens over alle banen van werknemers die verzekerd zijn voor de werknemersverzekeringen en voor wie loonbelasting verschuldigd is. Gebruik van het banenbestand als steekproefkader heeft twee voordelen. Ten eerste kan met behulp van het banenbestand een gerichte steekproef van werknemers worden getrokken. Ten tweede biedt het banenbestand de mogelijkheid om de gegevens van de NEA aan te vullen met gegevens uit andere statistieken van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB). In het SSB worden de binnen het CBS beschikbare registraties en enquêtes gekoppeld en op microniveau geïntegreerd.

Het banenbestand is gebaseerd op 3 bronnen, namelijk de Verzekerdenadministratie (VZA), het Loonbelastingbestand (Fibase) en de Enquête Werkgelegenheid en Lonen (EWL). Deze bronnen komen ruim een jaar na het verslagjaar beschikbaar. De productietijd van het banenbestand bedraagt vervolgens 4 tot 5 maanden. Het banenbestand komt dus minimaal anderhalf jaar na het verslagjaar beschikbaar. De peildatum voor het steekproefkader van de NEA 2005 is de laatste vrijdag van de maand september in 2003 (29 september 2003).

Een beperking van het gebruik van het banenbestand is dat mensen die na deze peildatum zijn begonnen met werken in dit bestand ontbreken. Deze instroom bedraagt jaarlijks ongeveer 10 procent en bestaat voornamelijk uit jongeren die hun opleiding net hebben afgerond. Jongeren, die tijdens de peildatum naast hun studie een vakantie- of bijbaantje hadden, zijn overigens wél vertegenwoordigd in het banenbestand. Anderzijds bevat het banenbestand personen die sinds oktober 2003 zijn uitgestroomd. Rond 8 procent van alle werknemers verlaat jaarlijks de arbeidsmarkt. Dit betreft ouderen die met (vervroegd) pensioen zijn gegaan en mensen die werkloos of arbeidsongeschikt zijn geworden. Ook personen die de overstap van werknemer naar zelfstandige hebben gemaakt en mensen die om een andere reden met werken zijn

gestopt, zoals renteniers, huismannen en -vrouwen, behoren in 2005 niet meer tot de doelpopulatie van werknemers.

Ondanks deze beperkingen vormt het banenbestand van 2003 een redelijk goede afspiegeling van de populatie werknemers in 2005. De meeste werknemers van 2003 behoren twee jaar later nog tot de arbeidsmarkt. Omgekeerd geldt ook dat de meeste werknemers in 2005 twee jaar eerder ook al als werknemer te boek stonden.

Het banenbestand bevat overigens geen namen en adressen van de werkenden. Wel is bekend in welke gemeente zij wonen. De namen en adressen van de werkenden kunnen bij de gemeenten worden opgevraagd via de Gemeentelijke BasisAdministratie (GBA).

De afleiding van het steekproefkader is in drie stappen uitgevoerd. In *stap 1* zijn alle werknemers geselecteerd die tussen de 13 en de 62 jaar oud waren. Bij aanvang van de veldwerfphase zijn deze personen dus minimaal 15 jaar en maximaal 64 jaar oud. Werknemers, die tevens als zelfstandige werkzaam zijn, komen alleen in het steekproefkader terecht wanneer ze als werknemer meer verdienen dan als zelfstandige. Personen met een fiscaal loon dat hoger is dan het eventuele fiscale winstbedrag en de zelfstandigenaftrek zijn tot de werknemers gerekend. Personen met een winst groter of gelijk aan het fiscale loon zijn tot de zelfstandigen gerekend en niet in het steekproefkader opgenomen. Ten slotte worden meewerkende huisgenoten niet als werknemer beschouwd, tenzij zij loon krijgen waarover loonbelasting wordt betaald.

In *stap 2* is de omvang en de samenstelling van het steekproefkader bepaald. In totaal bevatte het kader 6.949.366 personen. Tabel 3.1 toont de samenstelling van het steekproefkader naar herkomst en leeftijd. Dertien procent van het steekproefkader was op de peildatum jonger dan 23 jaar. Niet-westerse allochtonen vormden 8 procent van het steekproefkader.

Tabel 3.1 Omvang van het steekproefkader naar herkomst en leeftijd

Herkomst	Jonger dan 23 jaar*		23 jaar en ouder*		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Autochtonen en westerse allochtonen	821.868	11,8	5.588.786	80,4	6.410.654	92,2
Niet-westerse allochtonen	102.895	1,5	435.817	6,3	538.712	7,8
Totaal	924.763	13,3	6.024.603	86,7	6.949.366	100,0

* Leeftijd op de peildatum

In *stap 3* werd uit de beschikbare informatie in het banenbestand een aantal achtergrondvariabelen afgeleid. Zo werd op basis van de leeftijd op de peildatum de variabele leeftijdsklasse gemaakt. Van de indeling naar bedrijfsklasse, volgens de standaardbedrijfsindeling (SBI), werden het sectienummer en de sectieletter vastgelegd.

Werknemers die meer dan één baan hebben, zijn ingedeeld op basis van hun hoofdbaan. Dit is de baan op peildatum met het hoogste jaarloon.

Verder werd het COROP-gebied (een regionale indeling in 40 gebieden) afgeleid uit de gemeentecode. Ten slotte werd aan iedere persoon in het steekproefkader een random getal toegekend. Met behulp van dit getal is het mogelijk om de steekproef aselect te trekken. Het steekproefkader werd vervolgens gesorteerd op geslacht, leeftijdsklasse (10-jaarsklassen), sectieletter, COROP-gebied en het random getal.

3.1.3 *Steekproefomvang*

Het gewenste aantal respondenten van de NEA 2005 bedroeg 25.000. Bij het vaststellen van de steekproefomvang moet rekening worden gehouden met de verwachte respons. Aangenomen werd dat 30 tot 35 procent van de personen die werden benaderd de vragenlijst ook daadwerkelijk zouden invullen en terugsturen. De steekproefomvang werd daarom vastgesteld op 80.000.

De netto respons van de NEA 2003 bedroeg 42 procent. Om diverse redenen werd verwacht dat de respons van de NEA 2005 lager zou uitvallen. Ten eerste werd bij de NEA 2003 een steekproef getrokken uit de Algemene Respondenten Databank van bureau Intomart GfK. Deze databank bevatte in 2003 gegevens over 118.500 werkzame personen tussen de 15 en 64 jaar. De databank bestaat uit personen die in eerder onderzoek hadden aangegeven vaker aan een onderzoek te willen meewerken. Herbenadering van deze personen leidt tot een relatief hoge (maar mogelijk selectieve) respons.

De tweede reden waarom de verwachte respons van de NEA 2005 lager zal zijn dan bij de NEA 2003 is dat bij de NEA 2005 de mogelijkheid bestaat tot koppeling van de gegevens met andere bestanden of registraties uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) door het CBS. Dat gebeurt anoniem. Naam en adres van de respondent kunnen niet worden achterhaald. Respondenten werden in een begeleidende folder (zie bijlage B) geïnformeerd over de procedure van deze koppeling. Door deelname aan het onderzoek stemt men impliciet in met deze mogelijkheid tot koppeling. Ondanks de garantie op anonimiteit werkt de informatie uit de folder mogelijk responsverlagend.

Ten slotte was in 2005 niet langer sprake van een gegarandeerde beloning. In 2005 werden 2.500 beloningen van € 25,- verloot onder de respondenten. In 2003 kreeg iedere respondent echter een vaste beloning van € 7,50 (schriftelijk) of € 10,- (internet).

Het is algemeen bekend dat het responspercentage onder jongeren en niet-westerse allochtonen lager ligt dan bij anderen. Om te zorgen dat er toch voldoende jongeren en niet-westerse allochtonen aan het onderzoek meedoen, is de trekingskans van deze twee groepen met 50 procent verhoogd. Jongeren en niet-westerse allochtonen zijn met 7.000 personen oververtegenwoordigd in de steekproef van 80.000 personen.

3.1.4 *Steekproeftrekking*

De steekproef is in principe als een zelfwegende steekproef getrokken. Dat wil zeggen dat met gelijke kansen getrokken is. Alleen voor jongeren en niet-westerse allochto-

nen is, zoals zojuist vermeld, de trekkingskans met een factor anderhalf vergroot. Zoals eveneens eerder is aangegeven, is het steekproefkader gesorteerd op geslacht, leeftijdsklasse, bedrijfsklasse en COROP-gebied (regio). Door deze sortering is de steekproef min of meer evenredig verdeeld over de categorieën die hierbij zijn gebruikt. Zo zal het aandeel mannen in de steekproef vergelijkbaar zijn met het aandeel mannen in het steekproefkader. Ook de verdelingen naar leeftijd, bedrijfstak en regio in de steekproef zullen overeenkomen met de verdelingen in het steekproefkader.

De afgesproken steekproefomvang van 80.000 werknemers is met 5 procent verhoogd om te compenseren voor uitval als gevolg van sterfte en andere oorzaken, waardoor gemeenten geen namen en adressen konden leveren. In totaal zijn er 84.153 personen getrokken.

Aan elke persoon die in het banenbestand is opgenomen, is een koppelnummer toegekend: een zogenaamd RIN-nummer. Hiermee is het mogelijk andere gegevens waarover het CBS beschikt, aan een persoon te koppelen. Eén van de gegevens is het A-nummer dat de gemeente gebruikt bij hun administratie. Via de gemeentelijke basisadministratie (GBA) zijn de namen en adressen van de getrokken personen opgevraagd. Hierbij is het A-nummer en het gemeentenummer gebruikt.

Namen en adressen van personen die na de peildatum van het banenbestand (eind september 2003) zijn overleden, kunnen niet verkregen worden. Ook van personen die na 1 januari 2005 (peildatum koppelbestand) zijn verhuisd naar een andere gemeente of geëmigreerd zijn, kunnen geen gegevens verkregen worden.

Van de 84.153 personen heeft het CBS 82.902 namen en adressen van de gemeenten ontvangen. Personen, die aan hun gemeente hadden gevraagd om hun adres niet aan derden door te leveren, zijn uit de steekproef verwijderd. De steekproef werd vervolgens aselect uitgedund tot een steekproefomvang van 80.000 personen.

In tabel 3.2 staat een overzicht van de gegevens die van iedere persoon bij de steekproeftrekking zijn vastgelegd.

Tabel 3.2 Vastgelegde gegevens bij steekproeftrekking CBS

KENMERK
Rechtstreeks afgeleid uit banenbestand
Geslacht
Herkomst
Herkomst generatie
Leeftijd op peildatum
Gemeentecode
Burgerlijke staat
Bedrijfsklasse volgens de standaardbedrijfsindeling (SBI)
Fiscaal loon
Aantal banen op peildatum
Soort werknemer
Winst in 2003 van zelfstandige
Wel/niet werknemer in 2003
Wel/niet zelfstandige in 2003
RIN-persoon (koppelnummer)
Variabelen die later zijn toegevoegd of afgeleid
Leeftijdsklasse, op basis van leeftijd op peildatum
Sectienummer bedrijfsklasse (SBI)
Sectieletter bedrijfsklasse (SBI)
COROP-gebied, overgenomen van het gemeentebestand van januari 2003
Slumptal, met behulp van een randomgenerator aangemaakt random getal

3.2 Veldwerk

3.2.1 Pilot-onderzoek

Op verzoek van TNO is door TNS NIPO een pilot-onderzoek uitgevoerd met behulp van het TNS NIPObase-panel. Daaruit is een steekproef getrokken van 30 werknemers. In totaal hebben 23 van hen (80%) de concept vragenlijst ingevuld en beoordeeld op aspecten als lengte en duidelijkheid van de vragen. De gemiddelde invultijd was 22 minuten, hetgeen acceptabel werd gevonden door TNO en CBS. Aan het eind van de vragenlijst hebben we de respondenten gevraagd de vragenlijst te beoordelen met een rapportcijfer. De respondenten gaven gemiddeld een 6,9. Enkele respondenten gaven aan de lijst aan de lange kant te vinden.

Daarnaast hebben tien medewerkers van TNS NIPO en diverse medewerkers van TNO en CBS de schriftelijke vragenlijst beoordeeld. Zij hebben daarbij gelet op duidelijkheid, begrijpelijkheid, formulering, spelling, volgorde van de vragen en antwoord-categorieën. Door deze evaluatie zijn nog diverse wijzigingen in de schriftelijke vra-

genlijst doorgevoerd. Deze hadden met name betrekking op de positie, lay-out en formulering van vragen.

3.2.2 *Dataverzameling*

Er was sprake van twee methoden van dataverzameling, namelijk via papieren vragenlijst (PAper and Pencil Interviewing, PAPI) en via internet-enquête (Computer Assisted Web Interviewing, CAWI). Andere opties, zoals telefonische interviews (Computer Assisted Telephone Interviewing, CATI) of face-to-face interviews (Computer Assisted Personal Interviewing, CAPI), waren gezien de omvang van het onderzoek financieel niet haalbaar.

De gekozen methoden bieden echter specifieke voordelen. Zo ligt de belasting voor de respondent aanzienlijk lager en kan deze zelf beslissen wanneer hij of zij de enquête invult. Ook is bekend dat de mate waarin respondenten sociaal wenselijke antwoorden geven lager ligt bij vragenlijst- of internet-enquêtes, dan bij interviews. Een combinatie van papieren vragenlijsten en een internet-enquête zorgt voor maatwerk. Een respondent kan namelijk zelf kiezen welke variant hij of zij preferereert. De internet-enquête kent enkele specifieke voordelen ten opzichte van de schriftelijke enquête. Zo spreekt de internet-enquête ook aan bij jongere doelgroepen die, over het algemeen, iets lastiger te bereiken zijn middels reguliere 'papieren enquêtes'. Een ander voordeel van het werken met internet-enquêtes is ten slotte dat de responstijd korter is dan bij de schriftelijke variant en dat vragen die niet op de respondent van toepassing zijn, automatisch worden overgeslagen.

Medio september 2005 heeft het CBS aan TNS NIPO het adressenbestand van de steekproef geleverd. Hierin waren gegevens opgenomen van 80.000 werknemers. Behalve naam en adres waren ook gegevens bekend als geslacht, leeftijdsklasse en regio. Dit maakt het mogelijk om, indien nodig, gerichte reminders uit te voeren, in het geval de respons onder bepaalde groepen achterblijft. De verstrekte gegevens waren tevens voorzien van een uniek volgnummer, ten behoeve van de koppeling met het Sociaal Statistisch Bestand.

Iedere persoon uit de steekproef ontving op zijn of haar woonadres de vragenlijst en een folder met daarin de uitleg van het doel van het onderzoek en de uitnodiging tot deelname (zie bijlage B). Een ingevulde schriftelijke vragenlijst kon kosteloos worden teruggezonden naar TNS NIPO. Op de achterzijde van de vragenlijst stond een inlogcode vermeld, die nodig was om de enquête via internet te kunnen invullen.

3.2.3 *Dataverwerking*

De schriftelijke vragenlijsten zijn optisch ingelezen (gescand). Deze methode is efficiënter, goedkoper en bovendien een stuk minder foutgevoelig dan handmatig invoeren. Alle velden waar de inscansoftware geen herkenning op heeft uit kunnen voeren of waar de software twijfelde zijn ter controle bij een data-entry afdeling terecht gekomen. Om er zeker van te zijn dat het scannen foutloos plaatsvond, zijn eerst enkele proefscans uitgevoerd. De data die deze proef opleverde zijn

gecontroleerd en goedgekeurd.

De gescande data zijn verwerkt tot een SPSS-bestand en vervolgens gekoppeld aan het internetbestand. De data zijn hierna door TNS NIPO gecontroleerd volgens de instructie van de vragenlijst. Tevens is gecontroleerd op eventuele 'dubbelinvullers' (zowel internet als schriftelijk).

TNO en CBS hebben vervolgens, onafhankelijk van elkaar, diverse plausibiliteitschecks uitgevoerd op het geanonimiseerde bestand. Naast een controle op inconsistenties is een aantal, random geselecteerde, schriftelijk ingevulde vragenlijsten opgevraagd bij TNS NIPO. Deze lijsten zijn vergeleken met het uiteindelijke databestand. TNO heeft de bevindingen van alle controles verwerkt in een centraal opschoningsprogramma (in SPSS). Met behulp van dit programma is het databestand vrijgemaakt van eventuele inconsistenties. De opgeschoonde data zijn daarna voorzien van, door het CBS berekende, weegfactoren (zie paragraaf 3.5). Ten slotte zijn de data door het CBS verrijkt met gegevens uit het banenbestand (zie paragraaf 3.6).

3.2.4 Bescherming persoonsgegevens

De gegevens die uit de NEA voortvloeien worden volstrekt vertrouwelijk behandeld. Het onderzoek voldoet volledig aan de voorschriften uit de wet bescherming persoonsgegevens. Hiertoe zijn door zowel TNS NIPO, CBS als TNO maatregelen genomen.

De dataverzameling vindt plaats door TNS NIPO. TNS NIPO ontvangt daartoe een adresbestand van het CBS. Alle personen in het adresbestand zijn door TNS NIPO voorzien van een unieke, random aangemaakte, code. Deze code is op de achterzijde van iedere vragenlijst geprint en was tegelijk de inlogcode voor de internet-enquête. Deze code was noodzakelijk vanwege twee redenen. Ten eerste was de code nodig om gericht (alleen respondenten die de vragenlijst nog niet hebben ingevuld en teruggestuurd) een schriftelijke reminder uit te kunnen sturen of een telefonische reminder te kunnen uitvoeren. Ten tweede was de code nodig om de beloning te kunnen versturen, zonder code was de link tussen de adressen en ingevulde vragenlijsten immers niet te leggen. Ten slotte was de code nodig om respondenten in een later stadium aan het Sociaal Statistisch Bestand (waaronder het banenbestand) te kunnen koppelen. Na de afronding van het veldwerk en de verzending van de beloningen aan respondenten is het bestand, voorzien van volgnummer verzonden aan het CBS. Direct hierna heeft TNS NIPO het adresbestand vernietigd (januari 2006).

Zo snel mogelijk na de ontvangst van het bestand zijn de enquêtegegevens door het CBS gescheiden van namen en adressen. Na de vernietiging van het adresbestand kan uitsluitend het CBS de link leggen tussen de gegevens uit de enquête en andere informatiebronnen (Sociaal Statistisch Bestand). Dit gebeurt met behulp van een speciaal koppelnnummer (het zogenaamde RIN-nummer). Alle bewerkingen door het CBS worden uitgevoerd met goed beveiligde computersystemen waartoe onbevoegden geen toegang hebben. In de informatie die op basis van de NEA, al dan niet in combinatie met andere bronnen, naar buiten wordt gebracht zijn persoonlijke gegevens nooit te herkennen.

In de NEA-folder (zie bijlage B) werden potentiële respondenten geïnformeerd over de waarborging van hun privacy.

3.2.5 Responsverhogende maatregelen

Om een zo hoog mogelijke respons te realiseren zijn diverse maatregelen getroffen:

1. Helpdesk

Gedurende de volledige periode van dataverzameling (begin november tot eind december 2005) konden respondenten bellen met een helpdesk, in het geval zij vragen hadden. Hiertoe was een gratis telefoonnummer beschikbaar gesteld dat stond vermeld in de folder. De helpdesk was bemand op werkdagen van 2 november tot en met 31 december van 09:00 's ochtends tot 18:00 's avonds. Tevens hadden de respondenten de mogelijkheid om te mailen naar nea@tns-nipo.com. Deze 'elektronische' helpdesk is eveneens gedurende de hele veldwerkperiode van kracht geweest.

2. Lengte, inhoud en lay-out van de vragenlijst en folder

Een belangrijk uitgangspunt bij het onderzoek was dat de schriftelijke vragenlijst, ook gezien de lengte van de vragenlijst, aantrekkelijk moest zijn om in te vullen. De lay-out werkzaamheden van de schriftelijke vragenlijst en begeleidende brochure zijn dan ook uitbesteed aan een professioneel DTP bureau. Er is een herkenbare NEA-huisstijl ontworpen, die ook is gebruikt op de web-enquête.

De verwachte invultijd (circa 20 minuten) is op de begeleidende folder vermeld. De vragen in de enquête zijn zo helder en eenduidig als mogelijk geformuleerd en er is gebruik gemaakt van elkaar uitsluitende antwoord-categorieën. In de enquête komen slechts één open vraag voor. Het aantal doorverwijzingen is zoveel mogelijk beperkt.

3. Maatwerk

Iedere respondent had de keuze tussen een schriftelijke- en internetvariant van de enquête. De schriftelijke enquête kon kosteloos geretourneerd worden middels een van porto voorziene antwoordenvelop. De internet-enquête kon, indien gewenst, tussentijds worden afgesloten en op een nader tijdstip worden afgerond. Via de internet-enquête kon men tevens doorklikken naar www.tno.nl/nea, waar algemene informatie over de NEA(-resultaten) is te vinden.

4. Beloning

In totaal zijn onder de respondenten 2.500 cheques en staatsloten verloot, ter waarde van € 25,-. De respondent kon zelf in de enquête aangeven wat zijn of haar voorkeur had.

5. Schriftelijke en telefonische reminder

Een aantal weken na de verzending van de vragenlijsten zijn schriftelijke en telefonische reminders uitgevoerd, onder personen waarvan op dat moment nog geen

ingevulde enquête was ontvangen. De tekst van de schriftelijke reminder is te vinden in bijlage C. Het belprotocol voor de telefonisten van NIPOfoon, het callcenter van TNS NIPO, is te vinden in bijlage D.

6. *Periode van aanschrijving*

De 80.000 personen uit de steekproef uit het banenbestand zijn in de eerste week van november aangeschreven. Volgens het CBS is de respons in deze periode van het jaar doorgaans hoog (de beste maand is overigens oktober, volgens het CBS).

3.3 Respons

3.3.1 *Verzenddata*

De beoogde netto-respons van de NEA 2005 bedroeg 25.000. Om deze respons te halen is een bruto-steekproef van 80.000 personen getrokken (zie ook paragraaf 3.1.3). De in totaal 80.000 vragenlijsten zijn in twee groepen verstuurd. Op 2 november zijn de eerste 35.000 uitgestuurd en op 4 november het restant van 45.000. De vragenlijsten zijn met een 24-uurs service verzonden.

3.3.2 *Reminders*

Op 23 november, drie weken na de start van het veldwerk, zijn 20.000 schriftelijke reminders uitgestuurd. De reminders zijn aselect geselecteerd uit het steekproefbestand, voor zover dat mensen betrof die nog niet gereageerd hadden. Op het moment dat de reminders verstuurd werden, was van circa 10.000 personen bekend dat ze inmiddels schriftelijk of via de webenquête gereageerd hadden.

De 'succesratio' van de eerste schriftelijke reminder (zie bijlage C) is 18%; van de 20.000 uitgestuurde reminders hebben 3.522 mensen de vragenlijst alsnog ingevuld. Van 21 november t/m 23 december zijn mensen gebeld met het verzoek de vragenlijst alsnog in te vullen. In deze telefonische reminder is een beperkt aantal vragen voorgelegd. Men werd gevraagd of men de vragenlijst had ontvangen, of men de vragenlijst nog wilde invullen en wat de eventuele reden van weigering was (zie bijlage D voor het gehanteerde belprotocol). Een overzicht van de redenen voor non-respons naar aanleiding van de telefonische reminder is te vinden in paragraaf 3.4.2.

Om de telefonische reminder uit te voeren, moesten allereerst de telefoonnummers van de personen in de totale steekproef (80.000) opgezocht worden. Dit leverde 49.688 bruikbare telefoonnummers op. Van deze groep is nagegaan wie nog niet had gereageerd en wie nog geen schriftelijke reminder had gehad. Hieruit zijn 15.000 personen geselecteerd en gebeld. Dit leverde voor de oorspronkelijke deadline (10 december 2005) 9.253 'geslaagde gesprekken' op, dat wil zeggen respondenten waarmee een gesprek begonnen kon worden.

Toen bleek dat de beoogde respons (25.000) niet voor deze deadline gehaald kon worden, is vlak na het verlopen van deadline een nieuwe steekproef getrokken voor een telefonische reminder. Uiteindelijk zijn in totaal 17.101 'geslaagde gesprekken'

gevoerd. Dit resulteerde in een 'succesratio' van 24%; 4.079 personen die telefonisch zijn benaderd hebben de vragenlijst ingevuld.

Omdat ook de resultaten van de telefonische reminder achterbleven bij de verwachtingen is besloten om ook een tweede schriftelijke reminder te versturen. Op 10 december zijn nog eens 35.000 personen aangeschreven. Dit leverde een beperkte winst op; de 'succesratio' lag bij deze tweede schriftelijke reminder slechts op 11% (3.690 van 35.000). In tabel 3.3 geven we een overzicht van de uitgevoerde reminders. Bij de opties telefonisch en combinatie telefonisch/schriftelijk gaat het uitsluitend om geslaagde gesprekken.

Tabel 3.3 Overzicht uitgevoerde reminders

Type reminder	Aantal personen
Alleen schriftelijk (verzending 1)	20.000
Alleen schriftelijk (verzending 2)	26.201
Alleen telefonisch	9.253
Zowel telefonisch als schriftelijk	7.848
Totaal	63.302

3.3.3 Responspercentage

Een overzicht van de totale respons is weergegeven in tabel 3.4 en figuur 3.1.

Uit tabel 3.4 valt af te lezen dat van de 80.000 personen die een uitnodiging tot deelname aan de enquête hebben ontvangen, 23.408 ingevulde vragenlijsten retour zijn ontvangen. De totale netto-respons komt daarmee, na correctie, op 32,5%. Deze correctie is toegepast omdat op basis van de uitgevoerde telefonische reminder kon worden nagegaan dat een deel van de aangeschreven personen geen werknemer meer was en dus feitelijk niet tot het steekproefkader behoorde. Dit hing samen met het feit dat de peildatum voor het steekproefkader van de NEA 2005 niet later kon liggen dan de laatste vrijdag van de maand september in 2003. Op basis van de informatie uit de telefonische reminder kon berekend worden dat de steekproefvervuiling ongeveer 10% bedroeg, waardoor de bruto-steekproef feitelijk bestond uit 72.000 personen. Het responspercentage is aan de lage kant, maar lag wel in de lijn der verwachting (zie ook paragraaf 3.1.3).

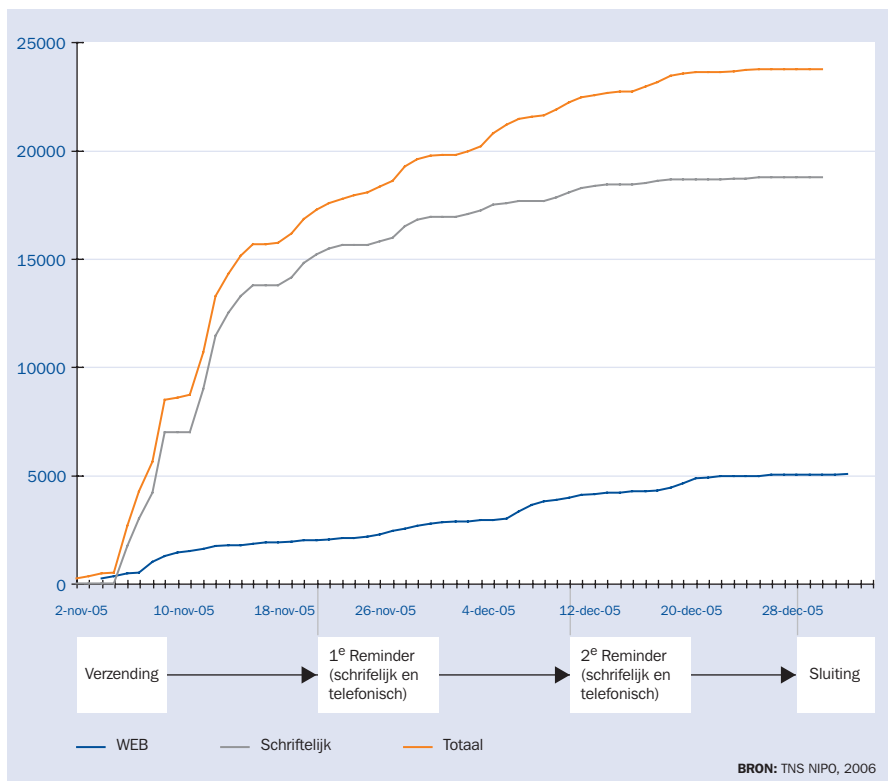
In totaal vulden 18.379 van de respondenten (78,5%) de vragenlijst schriftelijk in en heeft 21,5% de internetvariant verkozen. Het percentage internetinvullers ligt beduidend lager dan in 2003 (44,9%), hetgeen hoogstwaarschijnlijk samenhangt met de verandering van het steekproefkader. Wel waren de internetrespondenten, net als in 2003, over het algemeen jonger en hoger opgeleid dan respondenten die de schriftelijke variant verkozen. Ook het aandeel mannen lag hoger onder de internetrespondenten.

Tabel 3.4 Responsoverzicht Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005

	N	%
Bruto steekproef	80.000	100,0
Non-respons:		
Retour of onbestelbaar	134	
Dubbel (web & schriftelijk)	211	
Overig	56.247	
Totaal	56.592	70,7
Respons:		
Schriftelijke respons	18.379	
Respons via internet	5.029	
Totaal (netto respons)	23.408	29,3
Responspercentage, na correctie		32,5

Figuur 3.1 toont het verloop van de respons van de NEA 2005. In de figuur is onder meer te zien dat de respons na circa twee weken sterk afvlakt.

Figuur 3.1 Responsverloop Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005

3.4 Non-responsanalyse

3.4.1 Vergelijking respons met steekproefkader

In hoeverre lijkt de respons van de NEA op het steekproefkader? Om deze vraag te beantwoorden, vergelijken we een aantal achtergrondkenmerken. Tabel 3.5 toont het aandeel mannen en vrouwen in de respons (de NEA) en in het steekproefkader (het banenbestand). Iets meer vrouwen dan mannen hebben aan de NEA meegedaan, terwijl er meer mannen dan vrouwen werkzaam zijn. Het verschil tussen het aandeel vrouwen in de NEA en het aandeel vrouwen in het banenbestand bedraagt 6 procentpunten.

Tabel 3.5 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): geslacht

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Mannen	11.631	50	3.819.883	55	-6
Vrouwen	11.774	50	3.080.947	45	6
Totaal mannen en vrouwen	23.405	100	6.900.830	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

De leeftijdsverdeling van de vrouwen in de respons is vergelijkbaar met de leeftijdsverdeling in het banenbestand (tabel 3.6). Bij de mannen is de leeftijdscategorie van 25 tot en met 34 jaar iets ondervertegenwoordigd in de respons. Het verschil tussen de respons en het steekproefkader bedraagt 4 procentpunten. Mannen tussen de 45 en 54 jaar zijn juist iets oververtegenwoordigd.

Tabel 3.6 toont dat de oversampling van jongeren tussen de 15 en 24 jaar tot het gewenste resultaat heeft geleid. Het aandeel jongeren in de respons is, zowel bij de mannen als bij de vrouwen, vergelijkbaar met het aandeel in het banenbestand.

Tabel 3.6 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): leeftijd naar geslacht

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Mannen					
15-24 jaar	1.492	13	473.334	12	0
25-34 jaar	2.104	18	840.081	22	-4
35-44 jaar	2.957	25	1.025.119	27	-1
45-54 jaar	3.234	28	895.289	23	4
55-64 jaar	1.844	16	586.060	15	1
Totaal mannen	11.631	100	3.819.883	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Tabel 3.6 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): leeftijd naar geslacht (vervolg)

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Vrouwen					
15-24 jaar	1.957	17	449.388	15	2
25-34 jaar	2.734	23	779.729	25	-2
35-44 jaar	3.131	27	836.999	27	-1
45-54 jaar	2.852	24	694.029	23	2
55-64 jaar	1.100	9	320.802	10	-1
Totaal vrouwen	11.774	100	3.080.947	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Tabel 3.7 toont de samenstelling van de NEA en het banenbestand naar herkomst. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen zijn de autochtonen oververtegenwoordigd. Het aandeel westerse allochtonen in de respons is vergelijkbaar met het aandeel in het steekproefkader. Ondanks de oversampling van niet-westerse allochtonen, is de eerste generatie niet-westerse allochtonen in de NEA iets ondervertegenwoordigd. De tweede generatie niet-westerse allochtonen is overigens wel goed vertegenwoordigd.

Tabel 3.7 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): herkomst naar geslacht

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Mannen					
Autochtonen	10.294	89	3.207.010	84	5
Westerse allocht: 1e generatie	208	2	111.722	3	-1
Westerse allocht: 2e generatie	570	5	198.982	5	0
Niet-west. allocht: 1e generatie	414	4	241.148	6	-3
Niet-west. allocht: 2e generatie	145	1	61.021	2	0
Totaal mannen	11.631	100	3.819.883	100	
Vrouwen					
Autochtonen	10.304	88	2.575.442	84	4
Westerse allocht: 1e generatie	277	2	106.441	3	-1
Westerse allocht: 2e generatie	609	5	164.074	5	0
Niet-west. allocht: 1e generatie	386	3	173.380	6	-2
Niet-west. allocht: 2e generatie	198	2	61.610	2	0
Totaal vrouwen	11.774	100	3.080.947	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Tabellen met gegevens over opleiding, bedrijfstak, stedelijkheid en regio van de respons en het steekproefkader zijn opgenomen in Bijlage E. Wat opleiding betreft blijken mensen met een hogere beroepsopleiding in de NEA te zijn oververtegenwoordigd. De andere opleidingsniveaus komen in de NEA ongeveer even vaak voor als in het steekproefkader. De samenstelling van de NEA naar bedrijfsklasse laat zien dat vrijwel alle bedrijfstakken zeer goed vertegenwoordigd zijn. Alleen werknemers in de gezondheids- en welzijnszorg zijn oververtegenwoordigd. Ook wat betreft stedelijkheid en regio vormt de NEA een goede afspiegeling van het steekproefkader.

3.4.2 Redenen voor non-respons

TNS NIPO heeft in december 2005 een telefonische reminder uitgevoerd onder een willekeurig deel van de mensen die de vragenlijst niet hadden teruggestuurd. In totaal heeft TNS NIPO 17.101 mensen telefonisch benaderd. Tabel 3.8 toont de redenen die de ondervraagden noemden voor het feit dat ze de vragenlijst (nog) niet hadden teruggestuurd.

Tabel 3.8 Redenen genoemd bij de telefonische reminder

	Aantal	%
Niet werkzaam: pensioen	170	1
Niet werkzaam: prepensioen/VUT	321	2
Niet werkzaam: schoolgaand	192	1
Niet werkzaam: WAO	128	1
Niet werkzaam: WW	170	1
Werkzaam als zelfstandige	181	1
Vragenlijst niet ontvangen	2.063	12
Heeft de vragenlijst ingevuld	3.297	19
Zal de vragenlijst nog invullen	4.411	26
Vult niet in: vragenlijst te lang	300	2
Vult niet in: geen interesse	3.048	18
Vult niet in: overig	2.820	16
Totaal	17.101	100

Bijna de helft van de ondervraagden (45%) antwoordt dat ze de vragenlijst al hebben ingevuld of dat ze van plan zijn dat alsnog te doen. Ruim éénderde (36%) laat weten dat ze de vragenlijst niet zullen invullen, ondermeer omdat ze geen interesse hebben of de vragenlijst te lang vinden.

Twaalf procent van de ondervraagden antwoordt dat ze de vragenlijst niet ontvangen hebben. Dit ligt niet aan de verzending van de vragenlijsten. Controle bij TPG Post wijst uit dat alle vragenlijsten (80.000) correct zijn verzonden. Blijkbaar hebben veel

respondenten of één van hun huisgenoten de vragenlijst direct na ontvangst weggegooid of wisten ze niet meer dat ze een vragenlijst ontvangen hadden. Mogelijk antwoordt een deel van de ondervraagden ook dat ze de vragenlijst niet hadden ontvangen, omdat ze geen zin hadden in het telefonische interview.

Verder blijkt dat zes procent van de ondervraagden niet meer werkzaam is. Het grootste deel van deze uitstroom wordt veroorzaakt door pensioen, prepensioen en de VUT (drie procent). Eén procent van de ondervraagden is na september 2003 arbeidsongeschikt geworden. Een even groot deel is werkloos geworden. Eveneens één procent volgt in 2005 een opleiding, maar had in 2003 een baan, waarschijnlijk een vakantie- of bijbaan. Daarnaast blijkt één procent van de ondervraagden volledig als zelfstandige te werken. Deze uitstroom uit de arbeidsmarkt wordt veroorzaakt door het feit dat het steekproefkader is gebaseerd op het banenbestand van september 2003.

Een kwart van de mensen die ondervraagd zijn in het kader van de telefonische reminder heeft de vragenlijst alsnog teruggestuurd (zie tabel 3.9).

Tabel 3.9 Aantal vragenlijsten die na de telefonische reminder zijn ontvangen naar antwoordcategorie

	Ontvangen		Niet ontvangen	
	Aantal	%	Aantal	%
Niet werkzaam: pensioen	2	1	168	99
Niet werkzaam: prepensioen/VUT	5	2	316	98
Niet werkzaam: schoolgaand	2	1	190	99
Niet werkzaam: WAO	2	2	126	98
Niet werkzaam: WW	1	1	169	99
Werkzaam als zelfstandige	7	4	174	96
Vragenlijst niet ontvangen	82	4	1.981	96
Heeft de vragenlijst ingevuld	2.608	79	689	21
Zal de vragenlijst nog invullen	1.333	30	3.078	70
Vult niet in: vragenlijst te lang	8	3	292	97
Vult niet in: geen interesse	45	1	3.003	99
Vult niet in: overig	98	3	2.722	97
Totaal	4.193	25	12.908	75

Acht van de tien mensen die hadden geantwoord dat ze de vragenlijst hadden ingevuld, hebben de vragenlijst ook daadwerkelijk teruggestuurd. Van de mensen, die hadden toegezegd dat ze de vragenlijst nog zouden invullen, hebben slechts drie van de tien dat gedaan.

Vier procent van de mensen die geantwoord hadden dat ze vragenlijst niet hadden ontvangen, hebben de vragenlijst toch nog gevonden, ingevuld en opgestuurd. Van de

mensen, die tijdens de telefonische reminder hadden gezegd dat ze niet mee zouden doen, heeft een klein deel toch meegedaan. Ook een klein deel van de mensen die niet meer werken of zelfstandige zijn, heeft de vragenlijst teruggestuurd. In deze gevallen is het mogelijk dat de geadresseerden hun vragenlijst aan iemand anders hebben gegeven. Bij het opschonen van het databestand van de NEA wordt dit gecontroleerd. Het geslacht en de leeftijd van de geadresseerde worden vergeleken met het geslacht en de leeftijd van de respondent (zie paragraaf 3.6).

In onderstaande tabellen wordt de non-respons vergeleken tussen mannen en vrouwen, naar leeftijd en enkele andere achtergrondkenmerken. Bij deze analyses zijn de mensen die de vragenlijsten na de telefonische reminder hebben teruggestuurd buiten beschouwing gelaten. Tabel 3.10 toont de antwoorden die mannen en vrouwen noemden tijdens de telefonische reminder. Mannen en vrouwen blijken nauwelijks te verschillen in de redenen die ze opgeven voor het feit dat ze niet meedoen. Het enige verschil is dat mannen vaker zeggen dat ze de vragenlijst niet hebben ontvangen.

Tabel 3.10 Non-respons naar antwoordcategorie en geslacht

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Niet werkzaam/zelfstandige	676	9	467	8	1.143	9
Vragenlijst niet ontvangen	1.217	17	764	13	1.981	15
Heeft vragenl. ingevuld/zal dat doen	2.039	28	1.728	30	3.767	29
Vult niet in: vragenlijst te lang	152	2	140	2	292	2
Vult niet in: geen interesse	1.689	23	1.314	23	3.003	23
Vult niet in: overig	1.452	20	1.270	22	2.722	21
Totaal	7.225	100	5.683	100	12.908	100

Tabel 3.11 toont de redenen voor non-respons naar leeftijdsklasse.

Tabel 3.11 Non-respons naar antwoordcategorie en leeftijd

%	Leeftijd					Totaal
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	
Niet werkzaam/zelfstandige	9	4	4	5	26	9
Vragenlijst niet ontvangen	20	16	15	14	13	15
Heeft vragenl. ingevuld/zal dat doen	38	34	32	28	16	29
Vult niet in: vragenlijst te lang	2	3	2	3	2	2
Vult niet in: geen interesse	15	22	25	27	23	23
Vult niet in: overig	16	21	22	23	21	21

Van de 55-64-jarigen antwoordt ruim een kwart dat ze niet meedoen omdat ze geen werknemer meer zijn. De meeste ouderen zijn uitgestroomd als gevolg van pensioen, prepensioen/VUT, en in mindere mate WAO en WW. Ook bij de 15-24-jarigen is de uitstroom hoger dan gemiddeld. Het gaat hierbij vooral om scholieren en studenten, die in 2003 een vakantie- of bijbaantje hadden.

Jongeren wijken ook bij de andere antwoordcategorieën af van de oudere respondenten. Jongeren geven het vaakst aan dat ze de vragenlijst niet hebben ontvangen. Bovendien beloven ze het vaakst dat ze de vragenlijst nog zullen terugsturen, en antwoorden ze het minst vaak dat ze de vragenlijst niet zullen invullen.

Tabel 3.12 Non-respons naar antwoordcategorie en herkomst

%	Autochtonen	Westerse allochtonen		Niet-westerse allochtonen		Totaal
		1e gen.	2e gen.	1e gen.	2e gen.	
Niet werkzaam/zelfstandige	9	7	12	4	7	9
Vragenlijst niet ontvangen	15	18	16	22	21	15
Heeft vragenl. Ingevuld/zal dat doen	29	27	29	36	35	29
Vult niet in: vragenlijst te lang	2	2	3	1	2	2
Vult niet in: geen interesse	24	21	19	14	14	23
Vult niet in: overig	21	25	21	22	21	21

De non-respons naar antwoordcategorie en herkomst staat in tabel 3.12. Hieruit blijkt dat niet-westerse allochtonen vaker dan autochtonen en westerse allochtonen zeggen dat ze de vragenlijst niet hebben ontvangen. Ze zeggen ook vaker dat ze de vragenlijst zullen invullen en terugsturen, en ze zeggen juist minder vaak dat ze de vragenlijst niet zullen invullen, omdat ze geen interesse hebben. Voor een deel hangt dit samen met leeftijd. Niet-westerse allochtonen zijn wat jonger. Verder spelen mogelijk culturele verschillen een rol bij de beantwoording van de vragen.

Tabel 3.13 Non-respons naar antwoordcategorie en bedrijfstak

%	Landbouw en visserij	Industrie	Bouw-nijverheid	Handel	Horeca	Vervoer/commun.
Vragenlijst niet ontvangen	16	17	16	17	21	17
Heeft vragenl. ingevuld/zal dat doen	27	25	30	28	30	29
Vult niet in: vragenlijst te lang	1	2	2	2	1	2
Vult niet in: geen interesse	22	26	23	22	18	24
Vult niet in: overig	24	20	22	21	18	20

Tabel 3.13 Non-respons naar antwoordcategorie en bedrijfstak (vervolg)

%	Financiële dienstverl.	Zakelijke dienstverl.	Openbaar-bestuur	Onderwijs	Gezondh./welz. zorg	Cultuur/overig
Niet werkzaam/zelfstandige	8	9	11	9	6	7
Vragenlijst niet ontvangen	16	16	14	10	12	12
Heeft vragenl. ingevuld/zal dat doen	26	31	27	32	33	33
Vult niet in: vragenlijst te lang	4	3	3	3	2	2
Vult niet in: geen interesse	23	21	24	25	24	23
Vult niet in: overig	23	21	21	21	22	23

De non-respons verschilt nauwelijks tussen bedrijfstakken (tabel 3.13). In de horeca is de uitstroom het hoogst. Mensen die in 2003 in de horeca werkzaam waren, zijn in 2005 het vaakst niet (meer) werkzaam of als zelfstandige werkzaam. In deze bedrijfstak antwoorden mensen ook vaker dat ze de vragenlijst niet ontvangen hebben. Omdat vooral jongeren werkzaam zijn in de horeca, hangen deze redenen voor non-respons samen met leeftijd.

Tabel 3.14 Non-respons naar antwoordcategorie en stedelijkheid

%	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet	Totaal
Niet werkzaam/zelfstandige	8	9	9	9	9	9
Vragenlijst niet ontvangen	15	16	15	15	15	15
Heeft vragenl. ingevuld/zal dat doen	32	30	29	28	29	29
Vult niet in: vragenlijst te lang	2	2	2	2	2	2
Vult niet in: geen interesse	21	23	25	23	23	23
Vult niet in: overig	23	20	21	22	21	21

Tabel 3.14 toont de non-respons naar stedelijkheid. Er blijken geen verschillen te bestaan tussen stad en platteland in de redenen om niet mee te doen met het onderzoek.

3.5 Weging

Zoals eerder vermeld verschilt de respons tussen mannen en vrouwen, tussen leeftijdscategorieën en andere deelpopulaties. Omdat dit kan leiden tot selectiviteit, wordt voor de verschillen in respons gecorrigeerd door gewichten te gebruiken. Als de respons bij de mannen bijvoorbeeld lager blijkt te zijn dan bij de vrouwen, krijgen de mannen een hoger gewicht toegekend en de vrouwen een lager gewicht. Voorafgaande aan het onderzoek werd al rekening gehouden met een lagere respons onder jongeren en onder niet-westerse allochtonen en daarom is de steekproef fractie voor deze bevol-

kingsgroepen verhoogd. Ook voor deze ongelijke trekkingskansen wordt gewogen. Het toepassen van gewichten wordt ophogen genoemd als de gewichten optellen tot de populatieomvang. Deze gewichten worden ophooggewichten genoemd. Bij analyses wordt vaak ook gewerkt met gewichten die zodanig genormeerd zijn dat er gemiddeld 1 uitkomt. In dit geval komt de som van de gewichten overeen met het aantal respondenten.

De volgende paragraaf beschrijft de toegepaste methode voor het bepalen van gewichten.

3.5.1 *Het bepalen van de ophooggewichten*

Ophooggewichten kunnen op verschillende manieren worden bepaald. De volgende methode wordt vrij algemeen toegepast. Als de steekproef met ongelijke kansen is getrokken, wordt het designgewicht bepaald. Als er sprake is van verschillen in respons wordt het aanpassingsgewicht gebruikt. Bij de NEA is er met ongelijke kansen getrokken én is er sprake van responsverschillen. In dat geval wordt eerst het designgewicht bepaald en vervolgens het aanpassingsgewicht. Het product van beide gewichten is het eindgewicht, dat bij het ophogen wordt gebruikt.

Het designgewicht

Het designgewicht wordt rechtstreeks afgeleid uit het steekproefdesign. Het steekproefdesign legt voor elk element i uit het steekproefkader de kans vast waarmee het element getrokken wordt. Deze kans, de insluitkans, wordt genoteerd als π_i , waarbij i het i -de element aangeeft. Het bijbehorende designgewicht is de reciproque waarde van de insluitkans $1/\pi_i$. Als de insluitkans voor het ene element anderhalf keer zo groot is als de insluitkans van een ander element, dan is het designgewicht voor het ene element anderhalf keer zo klein als voor het andere. Door middel van het designgewicht wordt de over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde elementen in de steekproef door verschillen in insluitkans teniet gedaan.

Deze situatie doet zich voor bij de NEA waar de insluitkans voor de jongeren en voor de niet-westerse allochtonen anderhalf keer zo groot is als die van de overige eenheden. Het bijbehorende designgewicht is dus anderhalf keer zo klein.

Het aanpassingsgewicht

Vanwege verschillen in de respons in verschillende deelpopulaties, maar ook door toevalsfluctuaties in de samenstelling van de steekproef zal de respons gewogen met het designgewicht afwijken van de samenstelling van de populatie. De basistechniek die dit kan verhelpen, is poststratificatie.

Bij poststratificatie wordt de populatie opgesplitst in strata, bijvoorbeeld leeftijdscategorieën. Voor elk stratum wordt een factor bepaald door de omvang van dat stratum te delen door de geschatte stratumomvang. Deze schatting wordt bepaald als de som van de designgewichten van de respondenten binnen dat stratum. Deze factor kan dienen als aanpassingsgewicht. Het effect van deze methode op de nauwkeurigheid

van de uitkomsten is het grootst als de strata homogeen zijn voor wat betreft de doelvariabelen en de responskansen.

Voor het samenstellen van een stratificatie gelden de volgende voorwaarden:

1. de respons moet volgens deze stratificatie kunnen worden opgesplitst,
2. de populatieomvang moet voor elk stratum kunnen worden bepaald, en
3. het aantal respondenten per stratum moet groter zijn dan nul.

Een te fijne indeling in strata kan het effect op de nauwkeurigheid van de uitkomsten overigens nadelig beïnvloeden door een toename van de variantie van de uitkomsten.

Het eindgewicht

Bij de NEA is gekozen voor een aantal stratificaties die achtereenvolgens worden toegepast. Eerst wordt het designgewicht als startgewicht gekozen en wordt het aanpassingsgewicht en het eindgewicht voor de eerste stratificatie bepaald. Dit eindgewicht wordt vervolgens het startgewicht voor de volgende stratificatie met behulp waarvan een nieuw eindgewicht wordt bepaald. Deze procedure wordt herhaald totdat alle stratificaties zijn doorlopen. Dit is het einde van de eerste iteratieslag. Daarna begint een tweede iteratieslag waarbij steeds alle stratificaties worden doorlopen en waarbij steeds het eindgewicht wordt gebruikt als startgewicht.

In het algemeen convergeren de gewichten naar eindgewichten waarbij de geschatte stratumtotalen voor alle stratificaties overeenkomen met de vooraf vastgestelde populatietotalen. Deze methode staat bekend onder de naam IPF (Iteratieve Proportionele Fitting) en RR-estimation (Ranking Ratio estimation). Deze methode kan worden toegepast met behulp van het weegprogramma BASCULA, een onderdeel van BLAISE, dat is ontwikkeld door het CBS.

3.5.2 *De gebruikte stratificaties en achtergrondgegevens*

Welke stratificaties (ofwel deelpopulaties) worden er bij de weging gebruikt? In ieder geval worden de stratificaties gebaseerd op de variabelen leeftijd en herkomst, omdat hierbij verschillende designgewichten zijn toegepast. Daarnaast worden variabelen gekozen, die sterk samenhangen met de respons, zoals opleiding.

Voor de NEA zijn de stratificaties gebaseerd op de volgende variabelen:

1. geslacht
2. leeftijdsklasse in vijf 10-jaarsklassen
3. bedrijfstak in 31 secties en subsecties van de standaardbedrijfsindeling (SBI)
4. herkomst in vijf klassen: autochtoon, westerse allochtonen en niet-westerse allochtonen, waarbij de allochtonen zijn ingedeeld in eerste en tweede generatie
5. regio: de provincies en de vier grootste gemeenten apart
6. stedelijkheid in vijf klassen
7. opleiding in vijf klassen plus onbekend

De volgende stratificaties zijn toegepast:

1. geslacht x leeftijdsklasse x herkomst
2. bedrijfstak
3. regio x stedelijkheid
4. geslacht x leeftijdsklasse x opleiding

Het x-teken geeft aan dat de strata worden gevormd door de combinaties van de weergegeven variabelen.

De eerste zes variabelen zijn afkomstig uit het steekproefkader (het banenbestand). De stratumindeling van respons en populatie komen dus overeen. Voor de variabele opleiding geldt dit strikt genomen niet. Het banenbestand bevat namelijk geen informatie over opleiding. De opleiding van de respons is gebaseerd op de vraag naar de opleiding in de NEA-vragenlijst, terwijl de opleiding van de populatie is gebaseerd op de uitkomsten van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van 2004.

Een nadeel is dat zowel bij de NEA als bij de EBB de opleiding niet van alle respondenten bekend is. Een ander minpunt is dat wanneer beide onderzoeksinstrumenten tot verschillende antwoorden leiden, dit een nadelig effect op de uitkomsten kan hebben. Om twee redenen is toch besloten om de NEA 2005 te wegen naar opleiding. Ten eerste is opleiding een belangrijke weegfactor, omdat de respons sterk varieert met opleiding. Ten tweede willen we aansluiten bij de ophoogprocedure van de NEA 2003, waarbij opleiding ook als weegfactor was meegenomen.

In een gering aantal gevallen is de variabele bedrijfstak in het steekproefkader onbekend. Bij de ophoging tellen deze elementen niet mee. Onder de respondenten komt dit in 0,25 procent van de gevallen voor. In deze gevallen heeft imputatie plaatsgevonden waarbij willekeurig één van de bedrijfstakken is toegekend.

3.5.3 De weegcoëfficiënten

Tabel 3.15 toont de eindgewichten van de vijf leeftijdsklassen van mannen en vrouwen. Voor alle mannen samen geldt dat zij in de NEA zijn ondervertegenwoordigd. Ze hebben dus een weegcoëfficiënt die groter is dan 1. Vrouwen zijn in de NEA oververtegenwoordigd, en hebben een weegcoëfficiënt kleiner dan 1.

Als we kijken naar de weegcoëfficiënten van de 5 leeftijdsgroepen naar geslacht, zien we ditzelfde patroon. De enige uitzondering betreft mannen tussen de 45 en 54 jaar oud. Zij zijn oververtegenwoordigd in de steekproef, en hebben een weegcoëfficiënt die kleiner is dan 1. In het algemeen clusteren de weegcoëfficiënten dicht rond de 1. De standaarddeviaties van de coëfficiënten zijn zeer acceptabel.

Tabel 3.15 *Leeftijd naar geslacht: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten*

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
Mannen				
15-24 jaar	1.492	473.334	1,08	0,65
25-34 jaar	2.104	840.081	1,35	0,38
35-44 jaar	2.957	1.025.119	1,18	0,31
45-54 jaar	3.234	895.289	0,94	0,22
55-64 jaar	1.844	586.060	1,08	0,27
Totaal mannen	11.631	3.819.883	1,11	0,39
Vrouwen				
15-24 jaar	1.957	449.388	0,78	0,52
25-34 jaar	2.734	779.729	0,97	0,25
35-44 jaar	3.131	836.999	0,91	0,24
45-54 jaar	2.852	694.029	0,83	0,21
55-64 jaar	1.100	320.802	0,99	0,27
Totaal vrouwen	11.774	3.080.947	0,89	0,31
Totaal mannen en vrouwen	23.405	6.900.830	1,00	0,37

De eindgewichten van de indeling in herkomst naar geslacht staan in tabel 3.16. Bij zowel de mannen als de vrouwen hebben niet-westerse allochtonen van de eerste generatie de hoogste weegcoëfficiënten. De autochtonen hebben de laagste weegcoëfficiënten. Ook hier geldt dat de weegcoëfficiënten en hun standaarddeviaties redelijk zijn.

Tabel 3.16 *Herkomst naar geslacht: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten*

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
Mannen				
Autochtonen	10.294	3.207.010	1,06	0,28
Westerse allochtonen: 1e generatie	208	111.722	1,82	0,76
Westerse allochtonen: 2e generatie	570	198.982	1,18	0,36
Niet-westerse allochtonen: 1e generatie	414	241.148	1,98	0,70
Niet-westerse allochtonen: 2e generatie	145	61.021	1,43	0,63
Totaal mannen	11.631	3.819.883	1,11	0,39

Tabel 3.16 *Herkomst naar geslacht: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten (vervolg)*

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
Vrouwen				
Autochtonen	10.304	2.575.442	0,85	0,25
Westerse allochtonen: 1e generatie	277	106.441	1,30	0,36
Westerse allochtonen: 2e generatie	609	164.074	0,91	0,26
Niet-westerse allochtonen: 1e generatie	386	173.380	1,52	0,48
Niet-westerse allochtonen: 2e generatie	198	61.610	1,06	0,70
Totaal vrouwen	11.774	3.080.947	0,89	0,31
Totaal mannen en vrouwen	23.405	6.900.830	1,00	0,37

Ook de weegcoëfficiënten en standaarddeviaties van de stratificatie naar opleiding en geslacht zijn acceptabel (tabel 3.17). In de NEA zijn er meer mensen wier opleiding niet bekend is dan in het steekproefkader, de EBB. Zij krijgen daarom de laagste weegcoëfficiënten.

Tabel 3.17 *Opleiding naar geslacht: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (EBB 2004), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten*

	n (NEA)	N (EBB)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
Mannen				
Basisonderwijs	739	250.193	1,15	0,43
Mavo/vmbo	2.260	827.265	1,24	0,50
Havo/vwo/mbo	4.730	1.569.500	1,13	0,33
Hbo	2.620	701.878	0,91	0,24
Wo	1.169	447.538	1,30	0,35
Opleiding onbekend	113	23.509	0,71	0,38
Totaal mannen	11.631	3.819.883	1,11	0,39
Vrouwen				
Basisonderwijs	482	154.806	1,09	0,38
Mavo/vmbo	2.115	653.713	1,05	0,38
Havo/vwo/mbo	4.995	1.325.115	0,90	0,28
Hbo	3.079	649.906	0,72	0,18
Wo	997	282.368	0,96	0,29
Opleiding onbekend	106	15.039	0,48	0,25
Totaal vrouwen	11.774	3.080.947	0,89	0,31
Totaal mannen en vrouwen	23.405	6.900.830	1,00	0,37

De weegcoëfficiënten van de 31 bedrijfsklassen liggen rond de 1. Ze variëren tussen de 0,46 en de 1,89 (tabel 3.18). De standaarddeviaties zijn eveneens acceptabel. De landelijke dekking van de NEA blijkt ook zeer goed te zijn. De weegcoëfficiënten van de indeling naar stedelijkheid (tabel 3.19) en regio (tabel 3.20) clusteren rond de 1.

Het feit dat de vier grote steden goed zijn vertegenwoordigd in de NEA hangt samen met het feit dat jongeren en niet-westerse allochtonen zijn oververtegenwoordigd in de steekproef. Deze twee groepen wonen namelijk vaker dan anderen in de grote steden.

Geconcludeerd wordt dat de NEA wat betreft geslacht, leeftijd en herkomst een redelijk goede afspiegeling vormt van het steekproefkader. Qua bedrijfstak, stedelijkheid en regio komt de NEA zeer goed overeen met het steekproefkader.

Ten slotte, weging corrigeert de verdeling van de variabelen die in het weegmodel zijn opgenomen. In het weegmodel zijn demografische kenmerken opgenomen, die samenhangen met zowel de non-respons als de arbeidsomstandigheden. Weging corrigeert niet voor kenmerken die niet in het weegmodel zijn opgenomen.

Tabel 3.18 *Bedrijfstak: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten*

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
– Landbouw, jacht en bosbouw	329	116.279	1,20	0,41
– Visserij	3	1.362	1,54	0,59
– Winning van energiehoudende delfstoffen	25	6.399	0,87	0,29
– Winning van niet-energiehoudende delfstoffen	11	2.462	0,76	0,27
– Vervaardiging van voedings- en genotmiddelen	410	134.892	1,12	0,30
– Vervaardiging van textiel en textielproducten	65	20.035	1,05	0,21
– Vervaardiging van leer en lederwaren (geen kleding)	4	2.229	1,89	0,35
– Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk (geen meubels)	53	17.224	1,10	0,29
– Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren; uitgeverijen en drukkerijen e.d.	344	105.557	1,04	0,29
– Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie; bewerking van splijt- en kweekstoffen	22	5.577	0,86	0,27
– Vervaardiging van chemische producten	253	68.154	0,91	0,22
– Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	85	32.993	1,32	0,34
– Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	93	28.875	1,05	0,27
– Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal	360	112.528	1,06	0,29
– Vervaardiging van machines en apparaten	264	83.696	1,08	0,27

Tabel 3.18 *Bedrijfstak: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten (vervolg)*

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
– Vervaardiging van elektrische en optische apparaten en instrumenten	282	81.740	0,98	0,35
– Vervaardiging van transportmiddelen	157	49.553	1,07	0,31
– Vervaardiging van meubels; vervaardiging van overige goederen niet eerder genoemd	354	141.430	1,36	0,40
– Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en water	100	30.631	1,04	0,18
– Bouwnijverheid	1.126	389.564	1,17	0,31
– Reparatie van consumentenartikelen en handel	3.624	1.169.032	1,09	0,41
– Horeca	633	242.914	1,30	0,65
– Vervoer, opslag en communicatie	1.290	435.789	1,15	0,34
– Financiële instellingen	880	262.214	1,01	0,25
– Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening	3.312	1.098.445	1,12	0,39
– Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	2.128	530.046	0,84	0,25
– Onderwijs	1.823	442.447	0,82	0,23
– Gezondheids- en welzijnszorg	4.547	1.032.086	0,77	0,22
– Milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening	826	256.228	1,05	0,32
– Particuliere huishoudens met personeel in loondienst	1	137	0,46	0,00
– Extra-territoriale lichamen en organisaties	1	312	1,06	0,00
Totaal mannen en vrouwen	23.405	6.900.830	1,00	0,37

Tabel 3.19 *Stedelijkheid: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten*

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
Zeer sterk stedelijk	3.202	878.958	0,93	0,30
Sterk stedelijk	5.174	1.469.058	0,96	0,32
Matig stedelijk	4.851	1.404.427	0,98	0,33
Weinig stedelijk	6.558	1.937.426	1,00	0,36
Niet stedelijk	3.620	1.210.961	1,13	0,49
Totaal mannen en vrouwen	23.405	6.900.830	1,00	0,37

Tabel 3.20 Regio: aantallen in de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand), gemiddelden en standaarddeviaties van de weegcoëfficiënten

	n (NEA)	N (banen- bestand)	Weegcoëfficiënten	
			gem.	st. dev.
Amsterdam	834	304.204	1,24	0,58
Rotterdam	607	230.234	1,29	0,54
Den Haag	518	190.236	1,25	0,45
Utrecht (stad)	419	126.361	1,02	0,40
Drenthe	643	192.403	1,01	0,31
Flevoland	517	158.831	1,04	0,35
Friesland	921	254.680	0,94	0,32
Gelderland	2.892	835.137	0,98	0,32
Groningen	813	232.863	0,97	0,34
Limburg	1.682	460.929	0,93	0,31
Noord-Brabant	3.781	1.046.350	0,94	0,32
Noord-Holland	2.678	800.897	1,01	0,36
Overijssel	1.542	463.801	1,02	0,34
Utrecht (provincie)	1.366	396.863	0,99	0,33
Zuid-Holland	3.647	1.055.371	0,98	0,37
Zeeland	545	151.670	0,94	0,35
Totaal mannen en vrouwen	23.405	6.900.830	1,00	0,37

3.6 Verrijking van de NEA met behulp van CBS-registraties

Gebruik van het banenbestand als steekproefkader heeft als voordeel dat van elke respondent een aantal achtergrondgegevens bekend zijn. Nadat de weging van het NEA-bestand is uitgevoerd, zijn enkele gegevens uit het banenbestand aan het databestand toegevoegd. Het NEA-bestand is verrijkt met aggregaten van de variabelen die bij de weging zijn gebruikt, namelijk:

1. geslacht
2. leeftijd: in jaren, in drie leeftijdsklassen en in vijf 10-jaarsklassen
3. bedrijfstak: indeling in respectievelijk 43, 31, 16 en 12 secties en subsecties van de standaardbedrijfsindeling (SBI)
4. herkomst in zeven klassen: autochtoon, Marokkaans, Turks, Surinaams, Antilliaans/Arubaans, overige niet-westerse allochtonen en westerse allochtonen. De niet-autochtonen zijn onderverdeeld in eerste en tweede generatie.
5. regio: de twaalf provincies
6. stedelijkheid in vijf klassen

Ten slotte is de weegvariabele, die naar populatie aantallen weegt, toegevoegd aan het bestand.

Na deze verrijking zijn er van elke respondent twee gegevens over geslacht, leeftijd en bedrijfstak bekend. Ten eerste is bekend wat de respondent zelf in de vragenlijst heeft ingevuld, en ten tweede is de informatie uit het banenbestand bekend.

Geslacht en leeftijd uit deze twee bronnen blijken niet altijd overeen te komen. Mogelijk hebben sommige mensen aan wie de vragenlijst was toegestuurd de vragenlijst door iemand anders laten invullen. Als de leeftijd die de respondent opgeeft gelijk is aan de leeftijd die uit registraties bekend is of als deze leeftijden één jaar van elkaar verschillen, dan is gekozen voor de leeftijd en het geslacht uit het banenbestand. Als de leeftijd van de respondent twee jaar of meer afwijkt van de leeftijd in het banenbestand, is de vragenlijst waarschijnlijk door iemand anders ingevuld, en is gekozen voor de leeftijd en het geslacht dat de respondent zelf heeft opgegeven. Dit is het geval bij 563 respondenten (2,4 procent).

Wat bedrijfstak betreft, is in principe gekozen voor de bedrijfstak die uit het banenbestand bekend is. Er zijn twee uitzonderingen:

1. Als respondenten bevestigend hebben geantwoord op de vraag of zij vóór oktober 2003 in een ander bedrijf of instelling werkzaam waren dan thans, en zij in de vragenlijst hebben aangegeven in welke bedrijfstak ze momenteel werken. Dit betreft 4.762 respondenten (20,3 procent).
2. Als respondenten de vraag of zij vóór oktober 2003 elders werkzaam waren dan thans, niet hebben ingevuld, en als de bedrijfstak die ze zelf opgeven afwijkt van de bedrijfstak uit het banenbestand. Dit is het geval bij 838 respondenten (3,6 procent).

In beide gevallen wordt aangenomen dat ze in september 2003 een andere baan hadden dan in november 2005, en wordt gekozen voor de bedrijfstak die de respondenten zelf opgeven.

3.7 Verbeterpunt steekproeftrekking

Het NEA steekproefkader is in 2005 voor het eerst afgeleid van het banenbestand van het CBS. Gebruik van het banenbestand heeft grote voordelen (zie paragraaf 3.1.2), maar ook een nadeel: het banenbestand komt op zijn vroegst anderhalf jaar na het verslagjaar beschikbaar. Als gevolg hiervan zijn mensen, die na de peildatum van het banenbestand zijn begonnen met werken, niet vertegenwoordigd in de steekproef. Dit zijn vooral jongeren die hun studie hebben afgerond. Jongeren, die tijdens de peildatum een vakantie- of bijbaantje hadden, zijn wel opgenomen in het banenbestand. In het steekproefkader ontbreekt dus een deel van de instroom tot de arbeidsmarkt. Bovendien bevat het steekproefkader ten onrechte mensen die uitgestroomd zijn.

Om dit te ondervangen zou een recenter steekproefkader gebruikt moeten worden. In de toekomst wordt het waarschijnlijk mogelijk om een steekproef uit de polisadministratie van het UWV te trekken. Deze polisadministratie registreert alle werknemersverzekeringen. UWV zal deze gegevens vanaf 2006 maandelijks aan het CBS leveren. Dit bestand zal dan nog maar enkele maanden achterlopen. De haalbaarheid van deze mogelijkheid moet nog worden onderzocht.

4 Kwaliteit van de NEA 2005

Zoals in hoofdstuk 2 is te lezen, is de NEA grotendeels samengesteld uit bestaande, eerder geteste, modules en vraagitems. In dit hoofdstuk zullen we ons concentreren op de non-respons per item, die mogelijk veroorzaakt wordt door onduidelijke formulering of niet-optimale routing. Hiernaast staan we stil bij de betrouwbaarheidswaarden van diverse vraagmodules, en maken een vergelijking van de achtergrondkenmerken van respondenten in de NEA 2003 en de NEA 2005. Ten slotte gaan we na waar verbeterpunten liggen in de lijst. In de loop van 2006 zal overigens een nadere beschouwing plaatsvinden van de kwaliteit van de NEA, door deze intensief te vergelijken met twee andere doorlopende onderzoeken van het CBS, namelijk POLS en EBB. Het CBS zal hierover in het najaar rapporteren.

4.1 Item non-respons

Bijlage F geeft de respons per item in de NEA, evenals de minimum- en maximumwaarden, gemiddelden en standaarddeviaties. Het blijkt dat de respons op de items van de NEA over het algemeen goed is. Er zijn echter enkele uitzonderingen, waarbij een vraag door meer dan 5% van de respondenten is overgeslagen, terwijl dit niet het gevolg was van eventuele doorverwijzingen (routing). In tabel 4.1 is te zien welke vragen dit betreft.

Tabel 4.1 *Items met een relatief hoge non-respons*

Vraag	% non-respons
2f Hoeveel van uw normale betaalde arbeid verricht u gemiddeld thuis?	15,5
4c Was u vóór oktober 2003 werkzaam in een ander bedrijf of instelling?	12,4
13a Hoeveel uur per dag werkt u gemiddeld aan een beeldscherm voor uw werk?	7,1
2h Heeft u het afgelopen jaar 's avonds of 's nachts gewerkt?	6,3
2i Heeft u het afgelopen jaar in het weekend gewerkt?	6,2
14d3 Hoe vaak werkt u met machines voor intern transport?	5,9
31d I.v.m. gezondheid (verdere) aanpassingen in werkplek gewenst?	5,5
13b Hoeveel uur per week zit u gemiddeld aan een beeldscherm voor privé-doeleinden?	5,4
14d2 Hoe vaak werkt u met elektrisch handgereedschap?	5,1
17j Bestrijdingsmiddelen (tegen onkruid, insecten, schimmels of ongedierte)	5,1

De vragen 2f, 13a en 13b kenden in 2003 ook relatief veel missende waarden. Ongetwijfeld zullen deze vragen op veel respondenten niet van toepassing zijn, maar hebben zij verzuimd een 0 in te vullen. Wellicht zal de toelichting bij deze vragen licht worden gewijzigd in een volgende NEA. Vooralsnog is er voor gekozen deze nullen niet (voorwaardelijk, bijv. als de rest van de pagina ook grotendeels is ingevuld) te

imputeren bij de opschoning, vanwege de inconsistentie met 2003 die dat zou opleveren. Echter, in secundaire analyses op de NEA-data dient hier rekening mee te worden gehouden. Mogelijk wordt in het geval van vraag 2f ook de doorverwijzing bij vraag 2d verkeerd geïnterpreteerd. In dat geval wordt vraag 2f onterecht gekoppeld aan 2d. Wellicht is het daarom verstandig de positie van vraag 2f in de enquête nader te bezien.

De missende waarden op vraag 4c (nieuw in 2005) zijn waarschijnlijk het gevolg van de lay-out van de vragenlijst. Als gevolg daarvan lijkt de vraag onvoldoende op te vallen. In de toekomst zal het kleurgebruik en de positie van de vraag worden aangepast, om missende waarden te voorkomen.

De vragen over werken met machines (14d2, 14d3) werden ook in de NEA 2003 minder goed beantwoord. Een deel van deze missende waarden zal mogelijk samenhangen met het feit dat de vragen op een behoorlijk aantal mensen niet van toepassing zijn. In feite had daar dus de optie 'nooit' ingevuld moeten worden. In secundaire analyses op de NEA-data zal hiermee rekening worden gehouden.

Vraag 2h en 2i zijn nieuw in de NEA. De vragen zijn overgenomen uit CBS-enquêtes, dus een aanpassing ervan zou een inconsistentie opleveren. Desalniettemin lijkt het er wederom op dat de vragen worden overgeslagen, indien ze niet van toepassing zijn op respondenten. Dit laatste lijkt ook te gelden voor vraag 17j.

De vragen bij 31d (en in mindere mate 31c) genereren missende waarden omdat een aantal respondenten zich waarschijnlijk niet herkent in de titel van de betreffende module. In de NEA 2003 bestond dit probleem niet omdat de betreffende vragen alleen werden voorgelegd aan een selectie van respondenten, die naar eigen zeggen een chronische ziekte of aandoening hebben. Op verzoek van het ministerie van SZW zijn de vragen 31c en 31d vanaf 2005 aan alle respondenten voorgelegd. Aanpassingen in de werksituatie kunnen immers ook doorgevoerd worden of wenselijk zijn voor personen zonder ziekte of aandoening. De huidige oplossing is duidelijk niet optimaal. Een verandering van de naamgeving en opzet van de module betekent echter een trendbreuk met eerdere metingen. In analyses is het uiteraard mogelijk personen zonder aandoening te excluderen. Er moet echter nog bezien worden hoe de vragen in een volgende enquête optimaal tot hun recht kunnen komen.

4.2 Betrouwbaarheid van de vragen

De NEA-vragenlijst omvat diverse modules die zijn beoogd als een 'schaal' (d.w.z. als een set samen te voegen of te middelen vraagitems). Dit geldt onder meer voor werktempo, autonomie, emotionele belasting en herstelbehoefte. Andere modules zijn niet bedoeld als 'schaal' maar als een set vragen die niet per se sterk samen hoeven te hangen maar wel aspecten zijn van een globaler begrip. Dit is bijvoorbeeld het geval met maatregelen tegen werkdruk of maatregelen tegen RSI. Ten slotte is sprake van enkele nieuwe modules waarvan nog nader bepaald dient te worden of ze als schaal gebruikt kunnen worden of niet. Een voorbeeld hiervan is de module 'Bedrijfsveiligheid'.

Betrouwbaarheidsanalyses zijn toegepast op modules die als schaal bedoeld zijn. Betrouwbaarheidsanalyse van een module met schaalkarakter geeft antwoord op de vraag of er wellicht items binnen die module zijn die dermate afwijkend zijn van de rest dat zij de interne consistentie of betrouwbaarheid van de module omlaag halen. Ook geeft betrouwbaarheidsanalyse antwoord op de vraag of een module wel als zodanig aan te merken is. Een 'vuistregel' (De Heus e.a., 1995) is dat een module met een betrouwbaarheidscoëfficiënt of Cronbach's alfa van 0,80 in het algemeen als 'goed' wordt betiteld. Ligt de alfa tussen 0,60 en 0,80 dan geldt het label 'redelijk' en ligt de alfa onder 0,60 dan kan de module niet als betrouwbaar door de beugel.

In onderstaande tabel worden de resultaten van de betrouwbaarheidsanalyses weergegeven.

Tabel 4.2 *Betrouwbaarheid NEA-concepten*

Concept	Vraagitems	Aantal items	–
Werktempo	5a t/m 5k	11	0,87
Zelfstandigheid (nieuw in 2005)	6a t/m 6e	5	0,85
Emotioneel zwaar werk	7a t/m 7g	7	0,80
Tillen, dragen, duwen	8b t/m 8i	8	0,95
Lichaamshouding	10a t/m 10f	6	0,80
Repeterende bewegingen	11a t/m 11c	3	0,95
Lawaai op de werkplek	12a-12b	2	0,73
Werken met machines en werktuigen	14d1 t/m 14d3	3	0,78
Externe agressie (aangepast in 2005)	15a, 15c, 15e, 15g	4	0,70
Interne agressie (aangepast in 2005)	15b, 15d, 15f, 15h	4	0,59*
Werken met gevaarlijke stoffen	17a t/m 17c	3	0,89
Bedrijfsveiligheid (nieuw in 2005)	20a t/m 20d	4	0,91
Wenselijkheid arbo-maatregelen	21a t/m 21j	10	0,80
Herstelbehoefte	23a t/m 23k	11	0,87
RSI-klachten	24a t/m 24l	12	0,91
Beperkingen/verzuim door RSI	24m t/m 24q	5	0,83
Ontwikkeling & beloning	34a t/m 34d	4	nvt ⁴
Werk & thuis (nieuw in 2005)	35a-35b	2	0,58*

* Matige betrouwbaarheid

Het merendeel van de modules heeft een acceptabele betrouwbaarheid. Een tweetal vragensets hebben echter een relatief lage alfa en moet als matig betrouwbaar gekwalificeerd worden. Dit betreft 'interne agressie' en 'werk & thuis'. In analyses dienen de items van deze concepten dan ook bij voorkeur afzonderlijk beschouwd te worden. De nodige voorzichtigheid is geboden bij het werken met schaalesscores.

4 De vragenlijst en informatiefolder zijn door zowel TNO, CBS als TNS NIPO intensief gecontroleerd op onder meer lay-out en spelling. Helaas bleek in de definitieve vragenlijst die naar de drukker is verzonden, toch een fout te zijn geslopen. In blok 34 'Ontwikkeling en Beloning' stond ten onrechte 'noch mee eens, noch mee oneens' waar 'Niet mee eens' had moeten staan. Deze fout is ontstaan bij het DTP-bureau en kon niet ongedaan gemaakt worden, zonder de planning in gevaar te brengen. Vraag 34 is daardoor niet bruikbaar in verdere analyses. In de internet-enquête was de vraag overigens wel correct geprogrammeerd. In bijlage B is de gecorrigeerde versie van de vragenlijst te vinden.

4.3 Vergelijkingen NEA 2003 - NEA 2005

Zoals reeds is vermeld in hoofdstuk 3 is het steekproefkader van de NEA 2005 gewijzigd ten opzichte van de NEA 2003. In 2003 werd de steekproef getrokken uit een respondentendatabank van bureau Intomart GfK. Deze databank bestond uit personen, waarvan in onderzoek was gebleken dat zij bereid waren vaker aan onderzoeken mee te willen werken. In 2005 is daarentegen gebruik gemaakt van een integraal kader van de werkzame beroepsbevolking, hetgeen de kans op selectie verkleint.

Doordat de data in beide jaren worden gewogen, wordt gecompenseerd voor eventuele steekproefverschillen en wordt vertekening als gevolg van non-respons gereduceerd. De verdeling van respondenten in de NEA 2003 en NEA 2005 met betrekking tot geslacht, leeftijd, opleiding en bedrijfstak lijkt daardoor sterk op elkaar.

In 2005 is echter ook gewogen naar herkomst (allochtoon/autochtoon), regio en stedelijkheid. Dit heeft mogelijk repercussies voor vergelijkingen tussen de 2003 en 2005 data. Trendanalyses ten aanzien van thema's die sterk verbonden zijn met een van de drie betreffende weegvariabelen, moeten dus met de nodige voorzichtigheid betracht worden.

Een ander punt van aandacht is dat in de NEA 2003 sprake was van een lichte ondervertegenwoordiging van mannen in de leeftijdscategorie 15-24, laagopgeleide (basis-onderwijs) mannen en laagopgeleide vrouwen. Bij een vergelijking tussen 2003 en 2005 ten aanzien van deze subgroepen is dus eveneens enige voorzichtigheid geboden.

Een laatste punt van aandacht in vergelijkingen tussen 2003 en 2005 is dat het aandeel internetinvullers in 2005 aanzienlijk lager lag dan in 2003 (22% versus 49%). Wat de precieze consequenties hiervan zijn voor de vergelijking van de twee NEA jaargangen zal uit nadere analyses moeten blijken.

5 Resultaten NEA 2005

In dit hoofdstuk presenteren we, in tabelvorm, de frequentieverdeling per NEA-item, evenals de gemiddelden van diverse geconstrueerde 'schalen'. We maken hierbij een uitsplitsing naar geslacht, leeftijd en bedrijfstak.

Eventuele verschillen tussen een onderscheiden groep enerzijds (bijvoorbeeld 'mannen' of de leeftijdscategorie '55-64') en het steekproeftotaal anderzijds, zijn getoetst op significantie. Een *gemarkeerde* groep is op het betrokken gegeven significant verschillend van de andere groep(en) op dezelfde regel; oftewel significant verschillend van het overeenkomstige gegeven in de 'Totaal'-kolom. Hierbij gebruiken we het teken '▲' wanneer een groep significant hoger scoort dan het totaal, en het teken '▼' voor een significant lager scorende groep ($p < 0,05$).

Bovendien zijn de verschillen alléén als 'significant' gemarkeerd, als de effectgrootte ervan, herberekend naar de overeenkomstige Pearson correlatiecoëfficiënt, ten minste 0,10 bedraagt. Bijvoorbeeld, als 60% van de mannen 'Ja' zegt op de vraag of men met trillende voertuigen werkt, en bij de vrouwen is dat 40%, dan is de bijbehorende correlatie gelijk aan 0,20 (althans, als beide groepen even groot zijn). Als de p-waarde van dat verschil bovendien kleiner is dan 0,05, dan is dat verschil zowel relevant als significant, en wordt gemarkeerd. Zegt van de mannen bijvoorbeeld 54% 'Ja' op de vraag of men met een bepaalde stof werkt, en van de vrouwen is dat 46%, dan is de overeenkomstige correlatie gelijk aan 0,08. Óók indien dat verschil door het grote aantal respondenten 'significant' zou zijn, beschouwen we het toch als een relatief klein en niet relevant verschil, en laten we markering achterwege⁵.

Er is daarmee náást het *significantie criterium* ook een *relevantie criterium* in acht genomen (Cohen, 1977). De reden voor de opname van dit extra criterium is het feit dat door het grote aantal respondenten in de NEA ook relatief kleine verschillen al snel een p-waarde hebben die kleiner is dan 0,05. Alleen op grond daarvan zou vrijwel elk cijfer als 'significant' worden gemarkeerd. De markeringen zouden enkel op grond van de p-waarde met andere woorden te weinig onderscheidend vermogen hebben.

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak													
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige	
1a Geslacht (%)																				
1 Vrouw		45,4	100,0	0,0	49,6	46,4	35,7	24,6	23,2▼	10,8▼	49,0	53,1	26,8	44,8	42,8	39,0	59,5	80,3▲	53,3	
2 Man		54,6	0,0	100,0	50,4	53,6	64,3	75,4	76,8▲	89,2▲	51,0	46,9	73,2	55,2	57,2	61,0	40,5	19,7▼	46,7	
N	23.405		10.620	12.785	2.978	17.342	3.084	383	3.241	1.420	3.595	751	1.508	955	3.394	1.867	1.612	3.719	914	
1b Leeftijd (%)																				
1 15-24 jaar		12,7	13,9	11,7	100,0	0,0▼	0,0▼	26,0	6,5	11,6	24,6▲	40,8▲	10,6	5,4	12,5	5,4	4,7	9,6	15,2	
2 25-34 jaar		23,6	25,4	22,0	0,0▼	31,8▲	0,0▼	22,6	21,0	24,4	22,6	19,5	23,6	31,1	31,9	20,0	19,1	21,5	24,9	
3 35-44 jaar		27,0	27,4	26,7	0,0▼	36,4▲	0,0▼	25,9	32,4	25,7	24,9	16,1	27,1	28,6	27,5	29,6	21,5	27,3	26,1	
4 45-54 jaar		23,5	22,9	24,1	0,0▼	31,8▲	0,0▼	15,6	25,5	22,8	17,8	15,9	25,9	22,8	18,2	30,2	30,8	28,0	21,5	
5 55-64 jaar		13,2	10,4	15,5	0,0▼	0,0▼	100,0	9,9	14,6	15,4	10,1	7,7	12,8	12,1	9,8	14,9	23,9	13,7	12,3	
N	23.405		10.620	12.785	2.978	17.342	3.084	383	3.241	1.420	3.595	751	1.508	955	3.394	1.867	1.612	3.719	914	
23.405			38,5	40,4	20,8▼	39,5	57,8▲	35,4	41,5	40,1	36,2▼	32,6▼	40,2	39,8	37,6	42,3	44,3▲	40,9	38,6	
1c Hoogst voltwoorde opleiding (%)																				
1 Geen opleiding gevolgd/-afgemaakt		1,7	1,3	2,0	2,2	1,5	2,3	4,1	3,4	2,1	1,9	3,5	2,7	0,3	1,9	0,3	0,1	0,8	0,8	
2 Basisonderwijs		4,2	3,7	4,6	5,3	3,4	7,3	7,0	7,6	7,2	4,9	6,6	6,6	0,6	3,5	1,3	1,2	2,3	3,2	
3 MAVO		11,2	13,9	8,9	20,8▲	9,6	11,3	15,6	9,8	6,9	17,0	23,0	13,7	9,7	10,8	10,5	3,1	9,3	10,5	
4 Voorbereidend beroeps onderwijs		10,4	7,4	12,9	15,9	9,0	12,9	20,7	15,0	25,2▲	14,6	11,1	15,9	2,5	6,0	4,0	1,9	5,7	11,7	
5 HAVO/-VWO		9,4	10,8	8,2	17,5▲	8,3	7,7	5,9	6,6	3,0	11,7	15,7	12,0	18,7	10,6	11,2	5,4	7,4	10,0	
6 Middelbaar beroeps onderwijs		32,8	32,5	33,0	28,4	34,6	26,9	40,2	37,4	43,0	36,7	29,9	31,4	26,2	28,3	30,4	11,2▼	39,1	28,4	
7 Hoger beroeps onderwijs		19,7	21,2	18,5	8,4▼	21,5	20,3	4,8	13,8	10,5	10,3▼	7,8	11,8	23,6	22,6	22,7	50,6▲	25,7	20,5	
8 Wetenschappelijk onderwijs		10,6	9,2	11,8	1,6▼	12,1	11,4	1,7	6,4	2,2	2,8▼	2,4	6,1	18,5	16,4	19,6	26,4▲	9,6	14,9	
N	23.274		10.568	12.706	2.973	17.236	3.066	380	3.218	1.411	3.576	746	1.498	953	3.373	1.860	1.605	3.700	908	
1c Opleiding (%)																				
1 Laag (l-m VBO)		27,5	26,3	28,5	44,2▲	23,5▼	33,7	47,4	35,8	41,3	38,4▲	44,2	38,8	13,1	22,1	16,1	6,4▼	18,2	26,2	
2 Midden (MBO)		42,2	43,3	41,2	45,8	42,9	34,6	46,1	43,9	46,0	48,5	43,4	44,8	38,8	41,6	42,3	16,6▼	46,5	38,4	
3 Hoog (HBO/-WO)		30,3	30,4	30,3	10,0▼	33,6▲	31,7	6,5	20,2	12,7	13,2▼	10,3	17,8	42,1	39,0	42,3	77,0▲	35,3	35,3	
N	23.274		10.568	12.706	2.973	17.236	3.066	380	3.218	1.411	3.576	746	1.498	953	3.373	1.860	1.605	3.700	908	
1d Hoe is uw huishouden samengesteld? (%)																				
1 Gehuwd/samenwonend zonder kinderen		29,1	29,3	28,9	15,3▼	25,3▼	63,5▲	20,2	27,7	29,5	27,1	21,0	28,5	34,0	31,9	31,2	34,1	28,2	28,3	
2 Gehuwd/samenwonend met kinderen		44,0	42,9	44,8	6,6▼	54,5▲	20,7▼	42,6	47,6	48,6	39,5	28,9	45,0	45,7	41,8	46,4	44,1	47,2	39,1	
3 Eénouder-huishouden		3,3	5,2	1,7	2,9	3,6	2,0	2,0	2,0	2,1	3,1	4,4	2,0	2,3	3,1	3,6	4,5	5,3	3,1	
4 Alleenstaand		15,2	14,6	15,8	24,2	14,1	13,1	12,4	16,3	11,5	14,8	19,5	15,9	15,5	15,9	15,9	14,2	13,7	20,2	
5 Anders		8,4	8,0	8,8	51,0▲	2,5▼	0,7▼	22,8	6,5	8,2	15,6▲	26,2▲	8,5	2,6	7,3	2,9	3,2	5,7	9,4	
N	23.236		10.543	12.692	2.939	17.239	3.057	382	3.218	1.415	3.562	744	1.497	951	3.362	1.855	1.600	3.696	910	
1e Hoeveel uren per dag besteedt u gemiddeld aan huishoudelijke taken en zorgtaken? (gemiddelden)		2,8	3,7▲	2,0▼	1,9▼	3,0▲	2,4	2,2	2,4	2,2	2,7	2,8	2,4	2,5	2,6	2,6	2,9	3,8▲	2,9	
2a Wat is de aard van uw werking? (%)																				
1 Werknemer met vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)		82,8	82,4	83,2	46,7▼	87,4▲	91,9	72,7	83,1	88,1	81,7	60,4▼	84,8	88,6	78,6	88,4	85,6	86,1	77,1	
2 Werknemer met tijdelijk dienstverband met uitzicht op vast		6,4	6,3	6,5	15,9▲	5,7	0,9	6,6	5,3	6,3	6,8	10,0	5,8	6,0	8,5	4,2	5,8	5,0	10,9	

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
3 Werknemer met tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd (%)	5,1	5,5	4,7	17,5▲	3,4▼	2,4	9,9	2,5	3,2	6,2	13,4	4,1	3,4	4,8	5,5	6,4	4,3	8,4	
4 Uitzendkracht	2,2	1,8	2,5	6,8▲	1,6	1,0	2,6	2,7	2,0	1,3	3,4	2,7	1,4	5,6	1,1	0,5	0,7	1,2	
5 Oproepkracht/mvalkracht	2,6	3,6	1,8	12,6▲	1,0▼	2,4	7,7	1,1	0,4	3,8	12,9▲	2,4	0,3	2,3	0,3	1,5	3,7	2,0	
6 Werkzaam via WSW	0,9	0,5	1,3	0,5	0,9	1,4	0,7	5,3▲	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1	0,3	0,4	0,2	0,2	0,5	
N	23.098	10.470	12.628	2.927	17.174	2.997	374	3.205	1.403	3.542	741	1.490	940	3.348	1.848	1.587	3.677	898	
2b Wat is de omvang van uw (contractuele) dienstverband (uren/week)? (gemiddelden)	31,2	25,4▼	36,1▲	25,1▼	32,3▲	31,0	31,0	34,9▲	37,7▲	29,5	25,0▼	33,7	33,1	32,5	33,7	30,3	25,5▼	29,1	
2c Op hoeveel dagen in de week werkt u doorgaans? (gemiddelden)	4,3	3,8▼	4,7▲	3,8▼	4,4▲	4,4	4,4	4,7▲	4,8▲	4,1	3,8	4,6	4,3	4,5	4,5	4,1	3,9▼	4,2	
2d Werkt u over, d.w.z. meer uren dan contractueel zijn vastgelegd? (%)																			
1 Ja, structureel	27,6	21,5▼	32,7▲	26,7	28,2	25,6	29,8	25,9	24,1	28,3	34,8	36,6	26,4	29,3	21,9	37,4	21,6	28,9	
2 Ja, incidenteel	44,7	46,7	43,0	38,7	46,5	40,1	39,4	45,4	41,0	44,1	39,1	39,5	46,7	44,9	48,2	40,8	49,7	42,6	
3 Nee, nooit (sla 2e over)	27,7	31,8	24,2	34,6	25,3	34,3	30,8	28,8	34,9	27,6	26,1	23,8	27,0	25,8	29,9	21,8	28,7	28,4	
N	23.085	10.446	12.639	2.942	17.164	2.979	375	3.207	1.406	3.532	737	1.488	946	3.345	1.847	1.588	3.669	899	
2e Hoeveel overuren maakt u gemiddeld per week? (gemiddelden)	16.230	7,1	5,2▼	8,5▲	7,0	7,9	6,4	7,5	8,6	6,9	8,3	10,1	6,4	7,5	6,5	7,2	4,9	6,8	
2f Hoeveel van uw normale betaalde arbeid verricht u gemiddeld thuis? (uren/week) (gemiddelden)	19.779	1,5	1,1	1,8	0,8	1,5	1,0	1,1	1,0	1,1	1,3	1,1	1,6	2,0	1,2	3,5▲	1,0	1,7	
2g Werkt u in ploegdienst? (% regelmatig)	22.282	12,4	12,0	12,7	18,3	12,0	4,0	18,2	3,5	7,5	18,7	22,6	1,4	6,9	10,3	1,2	25,4▲	9,8	
2h Heeft u het afgelopen jaar 's avonds of 's nachts gewerkt? (% regelmatig)	21.920	24,1	23,9	24,3	37,0▲	22,9	17,8	11,6	23,2	8,1	23,5	54,6▲	38,4	11,4	17,2	19,5	13,8	36,1▲	30,2
2i Heeft u het afgelopen jaar in het weekend gewerkt? (% regelmatig)	21.960	28,3	30,0	26,9	54,4▲	25,3▼	19,1	30,3	20,0	10,4▼	37,6	69,3▲	42,2	7,7	17,4	19,9	15,2	42,2▲	38,8
2j Hoeveel personen werken er ongeveer in uw bedrijf of instelling (vestiging)? (%)																			
1 1-4	5,8	6,7	5,1	8,5	5,4	5,4	16,0	2,9	5,2	10,3	11,2	4,1	3,6	7,9	1,3	1,5	3,7	11,8	
2 5-9	9,7	11,1	8,5	15,9	8,8	8,6	21,3	5,9	10,2	18,8▲	21,5	6,7	6,5	9,5	2,1	5,9	6,5	16,0	
3 10-49	27,4	28,1	26,8	33,8	26,8	24,1	42,9	23,4	38,6	35,6	37,4	21,9	16,1	28,9	13,5	38,5	20,5	28,3	
4 50-99	14,9	14,2	15,5	16,5	14,6	14,9	8,1	16,3	18,0	15,3	14,6	18,1	11,2	13,8	11,8	17,3	13,5	17,2	
5 100-499	23,1	21,5	24,4	16,5	23,7	26,0	9,8	31,4	18,9	14,9	9,5	23,1	24,5	23,0	35,9	23,7	23,2	20,8	
6 500-999	6,1	6,5	5,8	3,0	6,5	7,0	1,3	6,5	2,7	2,5	1,6	5,5	8,2	5,7	11,4	4,6	11,1	2,6	
7 1000+	13,0	11,9	13,9	5,8	14,1	13,9	0,6	13,6	6,2	2,6▼	4,1	20,5	30,0▲	11,3	23,9	8,5	21,4▲	3,3	
N	22.611	10.196	12.415	2.872	16.817	2.922	363	3.147	1.387	3.478	727	1.465	993	3.259	1.805	1.561	3.562	881	
3 Beroep of functie (%)																			
1 Ambachtelijk, in-du-streel	15,7	3,6▼	25,7▲	17,5	15,1	17,5	10,3	44,4▲	62,4▲	15,3	9,2	6,7	1,9	8,9	3,5	1,9▼	1,8▼	9,8	
2 Transport	4,8	0,9▼	7,9▲	4,8	4,7	5,4	3,3	4,1	4,3	4,5	0,7	39,3▲	0,2	2,4	0,9	0,3	0,3	3,6	
3 Administratief	13,5	21,6▲	6,8▼	8,0	14,4	13,9	5,1	10,9	8,4	12,5	3,9	14,3	29,5	21,3	22,2	8,9	7,9	13,1	
4 Commercieel	12,0	14,6	9,9	25,3▲	10,5	7,7	2,7	7,0	2,1	43,8▲	7,1	8,2	33,3▲	10,0	1,1	1,2	1,2▼	4,8	
5 Dienst-verlenend	10,0	11,0	9,1	15,8	9,1	9,6	1,4	3,2	2,0	2,8▼	63,1▲	8,3	5,5	13,9	26,6▲	2,6	5,4	26,4▲	

	Geslacht		Leeftijd		Bedrijfstak													
	Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
6 Gezondheidszorg, hulpverlening	13,7	25,5▲	3,9▼	11,4	14,1	13,2	3,0	1,2▼	1,4	4,2▼	3,1	1,0	1,4	2,6▼	3,1	3,3	72,2▲	3,1
7 Leerkracht, docent	5,4	7,4	3,9	1,8	5,3	9,7	0,5	0,6	0,2	0,5	0,6	0,6	0,2	0,6	1,8	67,5▲	1,2	3,3
8 (Vak-)specialist	8,7	3,7▼	12,9▲	2,9	9,9	7,6	1,3	0,6	8,0	3,6	1,3	6,0	13,5	22,0▲	14,0	5,0	2,6	8,0
9 Agrarisch	1,9	1,0	2,6	3,3	1,7	1,6	65,3▲	1,7	0,2	1,4	0,1	0,2	0,4	1,1	1,0	0,1	0,2	1,5
10 Leidinggevend	6,9	3,4▼	9,8▲	1,4	7,6	8,4	3,1	8,8	7,4	6,4	4,5	7,2	9,5	7,0	9,4	5,6	4,0	8,7
11 Overige beroepen	7,4	7,3	7,5	7,7	7,7	5,5	4,2	8,5	3,5	5,1	6,4	8,2	4,7	10,1	16,4▲	3,5	3,2	17,7
N	22.808	10.335	12.473	2.924	16.934	2.950	375	3.160	1.394	3.518	729	1.469	928	3.292	1.813	1.567	3.633	887
3 Beroep of functie (%)	0,6	0,0	1,1	0,6	0,6	0,9	0,8	0,6	5,6▲	0,3	0,0	0,2	0,0	0,4	0,1	0,1	0,0	0,8
2 Loodgieters, fitters, lassers, plaat- en constr.werkers	1,8	0,1▼	3,3▲	1,5	1,9	1,9	0,3	5,8▲	11,1▲	0,9	0,1	0,5	0,1	0,6	0,2	0,4	0,2	0,1
3 Meiselaars, timmerlieden en andere bouwvakkers	2,6	0,1▼	4,7▲	3,8	2,3	3,4	1,9	2,3	28,9▲	0,6	0,5	0,3	0,0	1,3	0,7	0,2	0,1	2,6
4 Drukkers en verwante functies	0,8	0,3	1,2	0,2	0,9	0,9	0,0	4,4▲	0,1	0,2	0,0	0,2	0,1	0,6	0,1	0,3	0,1	0,2
5 Voedingsmiddelen- en drankenbereiders	1,6	1,1	2,0	3,0	1,3	1,7	1,5	5,2▲	0,1	2,5	6,3	0,3	0,1	0,6	0,2	0,2	0,4	0,4
6 Meermakers, kostuummaaiers, stoffeerders, confectiemed.	0,4	0,5	0,2	0,4	0,3	0,4	0,0	0,9	0,0	1,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,4
7 Elektromonteurs, reparateurs van elektrische app.	1,6	0,1▼	2,8▲	2,1	1,6	1,2	1,4	2,9	9,9▲	1,1	0,5	0,7	0,3	1,2	0,5	0,4	0,2	0,9
8 Machine-bankwerker-monteurs, instrumentmakers, reparateurs	2,0	0,1▼	3,6▲	1,6	2,1	2,2	0,6	7,4▲	0,9	3,8	0,4	1,0	0,4	1,0	0,5	0,0	0,1	0,9
9 Overige ambachtelijke en industriële beroepen	4,3	1,3▼	6,8▲	4,3	4,2	4,9	3,7	14,9▲	5,9	4,9	1,4	3,4	0,6	2,9	1,2	0,4	0,6	3,5
10 Buschauffeurs, treinbestuurders, zeelieden	0,8	0,2	1,2	0,4	0,7	1,4	0,0	0,1	0,7	0,1	0,0	9,0▲	0,1	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1
11 Vrachtwagenchauffeurs	1,6	0,1▼	2,9▲	1,2	1,6	1,9	1,2	0,7	1,0	1,8	0,4	14,5▲	0,1	0,5	0,2	0,0	0,1	2,5
12 Laders, lossers, inpakkers, grondwerk- en kraanmachinisten	1,2	0,1	2,1	2,1	1,1	0,7	2,1	2,2	2,3	1,4	0,3	4,7	0,0	1,0	0,2	0,1	0,1	0,4
13 Overige transportberoepen	1,2	0,5	1,8	1,2	1,2	1,3	0,0	1,0	0,3	1,2	0,0	11,1▲	0,0	0,6	0,3	0,1	0,1	0,6
14 Secretarissen, typisten	3,6	7,8▲	0,1▼	1,9	3,9	3,4	1,5	2,5	3,0	2,3	1,3	2,0	4,7	6,7	4,3	3,9	3,7	4,1
15 Boekhouders, kassiers	2,6	3,3	2,1	1,8	2,7	3,0	2,3	2,2	2,8	3,4	1,1	1,7	4,2	5,7	1,9	0,8	1,1	2,1
16 Postdistributiepersoneel	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,6	0,0	0,4	0,1	0,3	0,0	4,9▲	0,1	0,3	0,4	0,0	0,0	0,2
17 Overige administratieve beroepen	6,8	10,1▲	4,0▼	3,7	7,2	7,0	1,4	5,8	2,5	6,5	1,5	5,7	20,6▲	8,7	15,5▲	4,2	3,1	6,7
18 Vertegenwoordigers, handelsagenten	1,1	0,3	1,7	0,6	1,1	1,3	0,0	2,0	0,3	3,5▲	0,1	0,6	0,4	0,9	0,2	0,1	0,0	0,5
19 Winkeliers, winkelbedienden en andere verkopers	6,5	9,8▲	3,8▼	21,2▲	4,5▼	3,6	2,1	1,8	0,5	35,5▲	5,3	1,7	0,4	1,6	0,3	0,4	0,6▼	1,6
20 Verzekeringagenten, makelaars, tussenpersonen	1,0	0,9	1,0	0,7	1,1	0,5	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4	16,7▲	1,3	0,2	0,2	0,0	0,0
21 Overige commerciële beroepen	3,5	3,5	3,4	2,8	3,8	2,3	0,4	3,2	1,3	4,5	1,8	5,5	15,8▲	6,2	0,4	0,6	0,6	2,7
22 Kokks, keizers, buffetbedienden	2,4	2,8	2,1	7,8▲	1,6	1,5	0,1	0,6	0,6	0,6	51,0▲	0,4	0,3	1,2	0,5	0,5	1,2	2,9
23 Huisbezoekers, schoonmaaksters, (in gebouwen)	1,4	2,3	0,7	1,4	1,4	1,9	0,4	0,9	0,5	0,5	2,1	0,1	0,4	4,9▲	0,2	0,7	1,4	2,2
24 Politiepersoneel, brandweer, bewakers	1,7	0,9	2,4	1,5	1,9	1,1	0,0	0,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,3	1,9	15,7▲	0,0	0,2
25 Kappers, schoonheidsspecialisten	0,4	0,9	0,0	1,6	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	0,1	9,9▲
26 Overige dienstverlenende functies	4,0	4,1	3,9	3,4	3,9	5,1	0,8	1,4	0,6	1,4	9,6	7,3	4,3	5,9	10,3	1,2	2,5	10,9
27 Geneeskundigen, tandartsen, dierenartsen	1,0	1,5	0,7	0,5	1,1	1,4	0,4	0,1	0,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,3	0,5	0,3	4,9▲	0,7
28 Verpleegkundigen, ziekenverzorgeren	4,4	8,5▲	1,1▼	3,9	4,8	3,1	1,8	0,3	0,3	0,5	0,5	0,3	0,3	0,5	0,8	0,8	25,2▲	0,3
29 Bejaardenverz., kinderverz., gezins hulp, alfahulp	2,8	6,0▲	0,2▼	3,6	2,7	3,0	0,8	0,2	0,3	0,5	1,4	0,3	0,4	0,9	0,4	0,4	15,1▲	0,4
30 Overige gezondheidszorgberoepen	5,4	9,5▲	1,9▼	3,4	5,7	5,6	0,0	0,5	0,7	2,9	0,9	0,3	0,5	1,0	1,4	1,7	27,0▲	1,8
31 Docenten basisonderwijs	2,1	3,7▲	0,8▼	1,1	2,1	3,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,5	0,2	0,1	0,2	0,7	27,4▲	0,2	0,2

	N	Geslacht		Leeftijd		Bedrijfstak													
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Bedrijfstak											
								Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige
32 Docenten voortgezet onderwijs	1.3	1.3	1.4	1.3	0.3	1.3	2.7	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.2	18.3▲	0.1	0.6
33 Docenten hoger onderwijs	0.6	0.5	0.7	0.5	0.0	1.5	1.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	7.6▲	0.1	0.3
34 Overige onderwijsberoepen	1.4	1.9	1.1	0.4	1.5	2.3	0.2	0.5	0.1	0.1	0.0	0.3	0.1	0.3	0.9	14.2▲	0.8	2.3	0.3
35 Architecten, ingenieurs, verwante technici, tekenners	2.4	0.5▼	3.9▲	0.8	2.7	2.4	0.4	3.8	5.2	0.5	0.3	0.9	0.3	6.6▲	3.7	0.6	0.3	0.8	0.8
36 Statistici, wiskundigen, systeemanalisten, ICT-functies	3.5	1.0▼	5.6▲	1.6	4.0	2.0	0.5	2.5	0.9	1.9	0.5	3.8	9.4	10.4▲	3.9	1.4	1.1	1.3	1.4
37 Kunstenaars	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	1.4
38 Overige vakspecialisten	2.8	2.1	3.3	0.5	3.1	3.2	0.3	3.3	2.0	1.1	0.5	1.3	3.7	5.0	6.3	2.9	1.1	4.6	4.6
39 Akkerbouwers	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.1	1.9	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
40 Veehouders, pluimveehouders	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.1	4.4▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1
41 Tuinbouwers, bollenteelers, boomkwekers, hoveniers	1.2	0.6	1.7	2.4	1.0	0.8	44.4▲	1.4	0.1	0.5	0.1	0.0	0.2	0.3	0.7	0.1	0.1	0.6	0.6
42 Vissers, viskwekers, jagers	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	1.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
43 Overige agrarische beroepen	0.5	0.4	0.6	0.7	0.5	0.5	13.5▲	0.3	0.0	0.9	0.0	0.1	0.0	0.5	0.2	0.0	0.1	0.8	0.8
44 Leidinggevende functies	6.9	3.4▼	9.8▲	1.4	7.6	8.4	3.1	8.8	7.4	6.4	4.5	7.2	9.5	7.0	9.4	5.6	4.0	8.7	8.7
45 Overige beroepen	7.4	7.3	7.5	7.7	7.7	5.5	4.2	8.5	3.5	5.1	6.4	8.2	4.7	10.1	16.4▲	3.5	3.2	17.7	17.7
N	22.808	10.335	12.473	2.924	16.934	2.950	3.160	1.394	3.518	7.29	1.469	928	3.292	1.813	1.567	3.633	887		
4b Bedrijfstak: NEA-indeling (%)																			
1 Industrie	14.8	6.5▼	21.7▲	11.2	15.3	15.7	7.1	64.4▲	19.1	13.4	8.0	5.5	1.9	9.3	1.3▼	1.5▼	1.2▼	3.3	3.3
2 Bouwnijverheid	5.8	1.2▼	9.6▲	6.6	5.5	7.2	3.3	4.0	65.7▲	2.4	0.5	1.0	0.4	3.6	0.3	0.4	0.2▲	3.3	3.3
3 Handel	11.2	12.2	10.4	24.7▲	9.5	7.9	3.9	3.8	1.3	60.8▲	1.9	4.2	1.1	3.6	0.5▼	0.4	0.8▼	2.7	2.7
4 Vervoer en communicatie	5.3	3.0	7.3	4.1	5.5	5.4	0.4	1.5	1.6	1.3	0.3	62.6▲	0.4	3.2	0.9	0.7	0.6	2.8	2.8
5 Financiële instellingen	4.2	4.2	4.2	2.0	4.7	3.6	0.0	0.4	0.2	0.4	0.0	0.9	80.6▲	3.2	1.2	0.6	0.3	0.3	0.3
6 Zakelijke dienstverlening	8.4	7.1	9.6	4.2	9.7	5.5	0.0	2.2	1.3	3.3	2.1	4.8	7.2	42.5▲	1.9	2.2	1.3▼	5.2	5.2
7 Onderwijs	7.1	9.6	5.0	2.6	6.8	12.8	0.4	0.7	0.2	0.6▼	0.5	0.6	0.2	1.3	2.0	87.4▲	1.8	3.2	3.2
8 Gezondheids- en welzijnzorg	16.7	30.1▲	5.5▼	13.0	17.3	16.9	3.3	1.7▼	1.7▼	5.1▼	3.6	1.2▼	1.8	3.5▼	2.7▼	2.6▼	87.9▲	6.0	6.0
9 Openbaar bestuur, overheid	8.2	7.0	9.2	3.2	8.9	8.9	1.0	1.6	0.7	0.5▼	0.7	2.0	1.0	3.4	81.7▲	1.1	1.2	7.8	7.8
10 Overige dienstverlening	2.7	3.4	2.1	3.2	2.5	3.1	1.8	0.9	0.2	0.3	4.5	2.4	0.5	2.9	2.4	1.1	1.5	31.5▲	31.5▲
11 Landbouw, bosbouw en visserij	1.8	0.9	2.6	2.9	1.7	1.6	63.9▲	1.4	0.4	1.4	0.1	0.5	0.1	1.2	0.5	0.1	0.1	1.0	1.0
12 Energie- en waterleidingbedrijven	0.8	0.4	1.1	0.3	0.8	0.6	0.0	3.7▲	1.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.9	0.0	0.0	0.1	0.9	0.9
13 Horeca	3.2	3.5	3.0	10.7▲	2.2▼	2.0	0.0	0.6	0.7	1.1	73.1▲	0.4	0.5	1.8	0.3	0.3	0.6	4.1	4.1
14 Overige bedrijven	9.8	11.0	8.8	11.5	9.7	8.6	14.0	13.1	5.9	9.2	4.7	14.0	4.3	19.7▲	4.2	1.7	2.4▼	27.6▲	27.6▲
N	22.567	10.204	12.363	2.884	16.778	2.905	3.64	3.119	1.379	3.472	7.29	1.446	934	3.227	1.821	1.552	3.611	867	867
4b Bedrijfstak: NEA-indeling (%)																			
1 Voeding- en genotmiddelenindustrie	3.4	2.3	4.2	4.3	3.3	3.0	3.9	12.7▲	0.6	5.4	5.7	2.1	0.1	1.8	0.3	0.3	0.3	0.1	0.1
2 Aardolie- en chemische industrie	1.8	0.7	2.6	0.4	1.9	2.3	0.0	7.7▲	0.8	1.1	0.0	1.0	0.2	2.3	0.0	0.3	0.2	0.5	0.5
3 Metaalproductenindustrie	2.4	0.8	3.8	1.7	2.4	3.2	0.5	13.3▲	2.2	1.5	0.2	0.1	0.2	1.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2
4 Metaal- en elektronische industrie	3.4	1.0▼	5.4▲	2.0	3.6	3.7	1.4	12.3▲	12.7▲	2.7	0.9	0.8	0.5	1.9	0.2	0.4	0.3	0.5	0.5
5 Machine-industrie	0.8	0.2	1.4	0.7	0.9	0.6	0.4	3.6▲	0.4	0.9	0.5	0.6	0.3	0.4	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2
6 Ander type industrie	3.0	1.6	4.2	2.0	3.2	2.9	0.9	14.7▲	2.5	1.8	0.8	0.9	0.5	1.8	0.6	0.1	0.3	1.7	1.7
7 Bouwbedrijven	3.2	0.6▼	5.3▲	3.3	2.9	4.7	2.5	1.6	38.4▲	0.9	0.3	0.5	0.0	1.8	0.2	0.1	0.1	1.9	1.9
8 Bouwinstallatiebedrijven	1.0	0.2	1.6	1.4	1.0	0.6	0.0	0.4	12.8▲	0.3	0.0	0.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9 Afwerking van gebouwen	0.7	0.2	1.2	0.8	0.7	0.8	0.0	0.7	7.4▲	0.6	0.3	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.4	0.4
10 Ander type bouwbedrijf	1.0	0.3	1.5	1.2	0.9	1.1	0.8	1.4	7.0▲	0.5	0.0	0.4	0.2	1.3	0.0	0.2	0.0	0.0	1.0

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	Leeftijd			Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
					15-24	25-54	55-64												
10 Vervaardiging van producten van metaal - SBI 28	1.3	0.4	2.0	0.9	1.3	1.5	0.0	9.4▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
11 Vervaardiging van machines en apparaten - SBI 29	1.2	0.5	1.8	0.5	1.3	1.2	0.0	8.8▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
12 Vervaard. van elektrische apparaten - SBI 30,31,32,33	1.1	0.5	1.4	0.4	1.2	1.2	0.0	7.7▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
13 Vervaard. auto's, aanhangwagens en opleggers - SBI 34	0.3	0.0	0.6	0.2	0.4	0.3	0.0	2.5▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
14 Vervaard. van transportmiddelen - SBI 35	0.4	0.1	0.7	0.2	0.5	0.3	0.0	3.2▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15 Vervaard. meubels ov. ind. voorber. recycl. - SBI 36,37	1.9	1.0	2.6	0.9	1.9	2.8	0.0	13.7▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
16 Prod. en distri. v. elektr., aardgas, stoom, en ww - SBI 40	0.5	0.2	0.7	0.1	0.5	0.7	0.0	3.6▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
17 Bouwnijverheid - SBI 45	6.1	1.5▼	10.0▲	5.6	6.0	7.1	0.0	0.0▼	100.0	0.0▼	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
18 Handel & rep. autos, motoren; benzinstations - SBI 50	1.8	0.8	2.7	2.7	1.7	1.5	0.0	11.8▲	0.0	0.0	11.8▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20 Groothandel en handelsbemiddeling - SBI 51	5.2	3.9	6.3	2.9	5.6	5.4	0.0	0.0	0.0	33.7▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
21 Detailhandel en reparatie - SBI 52	8.4	11.9▲	5.5▼	24.2▲	6.3▼	4.9	0.0	0.0▼	0.0	54.4▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
22 Logies, maaltijden en drankverstreking - SBI 55	3.2	3.8	2.8	10.3▲	2.2	1.9	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
23 Vervoer over land - SBI 60	2.4	0.8	3.8	2.2	2.3	3.2	0.0	0.0	0.0	0.0	37.2▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
24 Vervoer door de lucht en over water - SBI 61,62	0.9	0.6	1.1	0.5	1.0	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	13.4▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
25 Dienstverlening t.b.v. het vervoer - SBI 63	1.4	1.1	1.7	1.2	1.6	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	22.1▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
26 Post en telecommunicatie - SBI 64	1.8	1.3	2.1	1.6	1.9	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	27.2▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
27 Financiële instellingen - SBI 65	2.4	2.4	2.5	0.9	2.7	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	59.6▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
28 Verzekeringswezen en pensioenfondsen - SBI 66	1.0	1.0	1.1	0.4	1.2	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.4▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
29 Activiteiten financiële instellingen - SBI 67	0.6	0.7	0.6	0.5	0.7	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14.9▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
30 Verhuur van handel in onroerende goederen - SBI 70	1.2	1.3	1.2	0.6	1.3	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.5▲	0.0	0.0	0.0	0.0
31 Verhuur van roerende goederen - SBI 71	0.3	0.2	0.4	0.5	0.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.1▲	0.0	0.0	0.0	0.0
32 Computerservice - SBI 72	2.0	0.8	3.0	1.1	2.3	1.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	13.9▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
33 Speur- en ontwikkelingswerk - SBI 73	0.7	0.7	0.8	0.3	0.8	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.1▲	0.0	0.0	0.0	0.0
34 Overige zakelijke dienstverlening - SBI 74	10.3	10.6	9.9	11.9	10.5	7.2	0.0	0.0▼	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	70.4▲	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
35 Openbaar bestuur, overheid etc. - SBI 75	8.0	6.9	9.0	3.4	8.6	9.1	0.0	0.0▼	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
36 Onderwijs - SBI 80	6.9	9.1	5.1	2.5	6.7	12.6	0.0	0.0▼	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0
37 Gezondheids- en welzijnzorg - SBI 85	16.0	28.2▲	5.8▼	12.0	16.5	16.6	0.0	0.0▼	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
38 Milieudienstverlening - SBI 90	0.4	0.2	0.6	0.1	0.5	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	11.0▲
39 Werkgevers, werknemers en beroepsorg. e.d. - SBI 91	0.9	1.0	0.9	0.9	0.9	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	23.9▲
40 Cultuur, sport en recreatie - SBI 92	1.7	2.0	1.4	1.7	1.6	1.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	42.7▲
41 Overige dienstverlening - SBI 93	0.9	1.4	0.5	2.0	0.7	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	22.4▲
N	23,297	10,594	12,703	2,969	17,259	3,070	383	3,180	1,420	3,595	751	1,508	955	3,394	1,867	1,612	3,719	912	912
4c Was u vóór oktober 2003 werkzaam in een ander bedrijf of instelling? (% ja)	20,506	74,7	73,6	75,6	54,6▼	75,8	88,6▲	76,8	77,4	77,7	63,3	74,8	75,5	69,9	77,8	77,1	74,0	69,5	69,5
5 Werktijdschaal: 1=laag, 4=hoog werktempo; 1,1 items; alfa=0,87 (gemiddelden)	22,970	2,30	2,27	2,33	2,13▼	2,33▲	2,29	2,17	2,29	2,32	2,23	2,32	2,33	2,36	2,31	2,39	2,32	2,20	2,20
5a Moet u erg snel werken? (% vaak/altijd)	22,935	45,0	45,1	44,9	43,7	46,5	37,5	42,2	42,1	43,7	46,5	65,0	48,2	50,4	48,5	38,6	39,1	44,4	38,1
5b Heeft u te veel werk te doen? (% vaak/altijd)	22,987	49,5	48,0	50,8	41,9	51,3	46,9	37,6	50,2	47,6	47,2	49,5	48,4	55,4	49,7	51,2	56,8	49,4	43,9
5c Moet u extra hard werken om iets af te krijgen? (% vaak/altijd)	22,925	31,0	29,1	32,6	23,2	32,9	27,9	24,3	30,4	30,5	30,0	34,7	32,6	33,5	32,7	28,9	35,3	30,5	25,1
5d Werkt u onder tijdsdruk? (% vaak/altijd)	22,986	40,2	35,5	44,0	31,4	42,7	34,4	26,0	38,2	38,7	32,7	48,1	50,9	45,1	45,2	39,2	40,4	40,6	37,0
5e Moet u zich haasten? (% vaak/altijd)	22,910	29,2	27,6	30,5	22,3	31,1	25,2	22,7	26,4	27,7	26,4	43,2	35,4	32,4	30,7	27,0	30,5	30,1	23,9

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak																		
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Industrie		Bouwnijverheid		Handel	Horeca	Vervoer en communicatie		Financiële dienstverlening		Zakelijke dienstverlening		Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige		
								Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel			Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening								
5f	22.936	32,7	33,0	32,5	44,7	31,1	30,0	37,6	32,6	28,5	36,2	31,2	32,5	29,3	33,6	31,8	31,2	30,4	39,0						
5g	22.884	14,8	12,7	16,6	5,3▼	16,5	14,7	4,8	15,4	11,2	11,8	7,6	13,3	23,1	15,9	21,5	18,0	14,1	13,6						
5h	22.916	1,6	1,6	1,6	3,3	1,4	1,2	0,5	1,3	1,5	1,9	0,7	2,1	1,3	2,6	1,5	1,0	1,2	2,2						
5i	22.931	4,1	3,8	4,3	1,7	4,1	6,1	4,7	4,0	4,1	3,6	4,4	5,9	3,6	3,3	3,7	5,1	4,7	2,8						
5j	22.931	8,1	8,1	8,1	5,1	8,1	10,9	7,6	7,5	6,9	6,9	6,7	10,1	6,8	6,5	7,1	14,2	9,9	6,3						
5k	22.901	14,6	13,1	15,9	9,0	45,2	16,9	12,2	15,2	15,4	12,2	13,7	48,0	13,3	13,4	12,4	21,4	46,3	9,0						
5l	22.980	32,7	33,6	32,0	30,4	34,0	27,4	26,1	29,0	29,3	30,4	50,2	37,4	39,3	34,0	29,2	30,9	34,9	31,4						
5m	22.904	24,2	23,1	25,2	15,8	26,2	21,5	11,5	21,8	22,5	19,1	31,2	30,9	32,0	26,9	24,8	23,9	25,5	21,3						
6																									
6a	23.090	2,46	2,41	2,50	2,24▼	2,49▲	2,50	2,29	2,50	2,43	2,33	2,29	2,29	2,60	2,53	2,61	2,40	2,41	2,49						
6b	23.119	65,7	62,3	68,5	43,1▼	68,8▲	70,5	51,8	66,9	66,8	62,2	53,1	57,1	73,1	68,8	73,9	73,4	62,5	67,2						
6c	23.097	64,4	64,2	64,5	44,1▼	67,5▲	66,6	42,7	64,1	63,5	62,7	58,5	48,6	76,8	69,2	73,9	68,1	61,7	66,5						
6d	22.997	48,0	46,6	49,2	38,3	48,7	53,6	44,3	50,3	46,8	48,3	41,0	42,0	55,0	52,1	54,2	46,1	41,4	50,8						
6e	22.992	67,8	62,4▼	72,2▲	45,8▼	71,0▲	71,2	48,3	67,8	72,4	59,6	58,0	58,6	72,7	70,1	75,7	79,7	69,0	67,6						
6f	23.068	47,7	43,5	51,1	38,6	48,8	50,1	55,4	55,1	49,4	44,2	39,2	42,0	57,7	55,2	63,2	22,4▼	39,9	50,1						
7																									
7a	23.072	1,81	1,83	1,78	1,63▼	1,83	1,83	1,51	1,64▼	1,64	1,70	1,68	1,77	1,82	1,74	1,93	2,00▲	2,09▲	1,77						
7b	23.118	15,1	16,5	14,0	8,1	16,2	16,2	5,9	9,1	8,8	8,0	9,5	12,7	10,4	10,6	17,3	26,4	33,5▲	10,3						
7c	23.055	12,0	14,8	9,6	7,1	12,3	14,9	5,1	6,6	5,8	6,3	8,4	9,0	5,2	7,4	12,7	22,6	28,4▲	10,5						
7d	22.966	28,5	26,4	30,3	18,7	29,3	33,7	17,8	26,7	24,8	21,8	25,4	24,4	27,0	24,3	33,1	40,3	38,3	26,7						
7e	22.975	2,8	2,3	3,2	2,2	2,9	2,7	3,3	2,9	1,9	2,4	2,0	5,0	1,8	2,3	3,3	2,5	3,1	2,9						
7f	22.984	15,0	16,0	14,1	15,9	45,3	12,5	4,9	7,6	8,5	17,7	14,2	48,2	15,6	14,7	20,3	11,9	21,2	10,3						
7g	23.043	35,2	30,9	38,8	21,6▼	37,8	33,9	12,2	27,6	20,3	32,7	18,6	29,3	55,5	39,1	53,4▲	42,2	37,0	35,3						
7h	22.994	7,6	9,8	5,8	5,2	8,2	6,7	2,9	2,8	2,0	2,3	3,0	5,6	4,0	4,1	13,0	8,2	23,0▲	5,5						
8	22.823	1,62	1,45▼	1,76▲	1,87▲	1,60	1,51	2,17	1,76	2,22▲	1,79	1,74	1,75	1,09▼	1,34▼	1,29▼	1,23▼	1,75	1,49						
8a	23.142	24,8	21,2	27,8	40,6▲	23,3	18,3	49,9	29,6	46,7▲	33,5	33,8	28,9	2,7▼	12,3▼	8,4▼	4,7▼	33,3	19,2						

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij		Industrie		Handel		Horeca		Vervoer en communicatie		Financiële dienstverlening		Zakelijke dienstverlening		Openbaar bestuur		Onderwijs		Gezondheids en welzijnzorg		Cultuur en overleg dienstverlening																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
8b	Moet u in uw werk: Lasten van meer dan 5 kg tillen? (% regelmatig/heel vaak)	23.057	31,8	23,6▼	38,6▲	47,0▲	30,2	26,4	63,7	39,6	60,4▲	42,4	46,1	36,9	4,4▼	16,9▼	12,8▼	9,9▼	37,6	23,4	22.736	28,0	21,5▼	33,4▲	42,1▲	26,6	22,6	59,3	34,7	51,6▲	38,8▲	31,7	34,6	3,3▼	13,7▼	10,6▼	6,6▼	35,4	21,8	22.745	27,1	17,9▼	34,7▲	39,6▲	25,7	22,5	54,4	34,1	58,5▲	37,5	39,5	3,3▼	15,0▼	12,0▼	9,9▼	25,4	20,3	23.025	11,9	6,6▼	16,2▲	15,4	11,8	8,9	22,0	14,8	34,2▲	12,5	6,8	16,1	4,4	1,9	16,4	8,2	22.839	15,5	10,4▼	19,8▲	23,6	14,9	11,3	33,3	19,1	30,6▲	20,4	10,3	22,4	1,6	6,4▼	5,4	2,3	22,3	11,8	22.686	8,9	3,0▼	13,7▲	11,4	8,7	7,5	18,6	11,7	31,2▲	9,9	5,3	4,0	3,6	1,5	7,5	6,8	22.872	13,2	10,7	15,3	16,2	13,2	10,1	23,6	15,8	28,5▲	15,4	14,6	15,9	1,3	5,6	4,7	2,8	20,4	9,0	22.662	8,3	5,8	10,3	10,7	8,3	5,5	15,8	10,5	19,2▲	9,1	9,0	11,2	0,1	4,1	3,0	1,4	11,3	6,5	9	Trillingen tijdens het werk (schaal: 1=nooit - 4=heel vaak trillingen; 2 items; alfa=0,58) (gemiddelden)	22.910	1,25	1,05▼	1,42▲	1,33	1,25	1,21	1,92▲	1,49▲	1,77▲	1,25	1,14	1,39	1,04	1,14	1,12	1,05	1,06▼	1,25	23.036	8,7	2,1▼	14,1▲	12,1	8,3	7,2	23,9	14,8	39,6▲	8,5	5,7	7,6	1,5	4,4	3,6	1,5	2,5	8,5	23.015	7,0	0,6▼	12,3▲	7,7	7,0	5,9	36,6▲	16,0▲	11,8	7,1	1,5	16,6	0,5	3,9	3,6	0,7	0,6▼	5,3	22.300	1,80	1,75	1,84	2,06▲	1,78	1,67	2,37▲	1,89	2,24▲	1,95	2,02	1,80	1,51	1,67	1,53▼	1,54	1,74	1,80	10a	Moet u in uw werk: Lang achtereen in voorovergebogen of gestraalde houding werken met uw bovenlichaam? (% regelmatig/heel vaak)	23.069	23,1	21,6	24,3	27,0	22,9	20,4	45,0	26,8	40,1▲	25,3	21,1	23,3	14,1	18,9	13,2	14,2	24,5	21,6	22.939	23,1	22,4	23,6	25,1	23,1	20,7	42,2	26,1	36,9	24,1	19,4	25,3	16,4	20,1	15,7	15,6	23,5	22,8	23.043	41,7	40,6	42,6	43,2	42,7	34,4	57,5	42,9	45,0	43,7	39,7	55,6	53,4	48,6	42,0	26,7	27,2▼	43,8	22.891	14,3	12,2	16,1	19,0	14,1	11,1	30,4	16,6	27,9	16,8	19,7	18,2	8,3	12,1	9,0	4,9	9,1	21,1	22.980	34,0	32,1	35,5	59,2▲	30,6▼	28,3	64,6	40,6	52,3	51,6▲	76,5▲	22,4	4,8▼	19,0▼	11,5▼	27,7	31,6	36,2	22.830	13,2	10,0	15,8	21,1	12,2	11,0	26,3	13,9	43,6▲	17,9	8,7	8,2	0,9	8,0	3,6	7,3	14,3	8,1	11	Repeterende bewegingen (schaal: 1=nooit - 4=heel vaak repetitief; 3 items; alfa=0,95) (gemiddelden)	22.882	2,42	2,43	2,41	2,62	2,42	2,22	2,94	2,50	2,64	2,55	2,54	2,61	2,66	2,62	2,37	1,79▼	2,02▼	2,50	11a	Moet u in uw werk vele malen per minuut dezelfde bewegingen maken: Met uw armen? (% regelmatig/heel vaak)	23.060	45,6	46,0	45,3	56,1	44,8	39,9	67,8	49,0	54,8	52,3	54,8	55,8	51,3	49,7	40,0	22,1▼	31,8▼	48,7	23.075	52,0	52,3	51,8	58,1	52,1	45,7	68,3	55,3	61,3	55,5	58,9	60,5	64,7	59,9	51,0	28,3▼	36,1▼	54,7	23.015	49,5	50,3	48,8	51,2	50,2	43,7	61,6	52,5	53,0	52,0	45,9	55,1	65,5	59,5	51,9	29,0▼	34,2▼	52,5	12	Geleid (schaal: 1=nooit - 3=regelmatig geluid; 2 items; alfa=0,73)	22.927	1,34	1,14▼	1,51▲	1,36	1,34	1,34	1,62	1,74▲	1,96▲	1,25	1,31	1,35	1,08	1,23	1,21	1,21	1,42▼	1,33	12a	Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken? (% soms/regelmatig)	23.086	31,1	20,5▼	40,0▲	36,8	30,4	30,0	51,5	51,1▲	63,7▲	25,3	42,1	37,6	12,0	21,2	20,1	32,3	18,4▼	33,9

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
12b Gebruikt u bij uw werk gehoorbeschermers, zoals oorkoppen of oordopjes? (% soms/regelmatig)	22.980	17,4	2,5▼	29,8▲	16,5	17,5	17,6	37,4	44,1▲	62,2▲	11,8	4,7	13,2	1,5	12,4	13,4	2,9▼	2,4▼	14,3
13a Hoeveel uur per dag werkt u gemiddeld aan een beroepscherm voor uw werk? (gemiddelden)	21.751	3,5	3,6	3,5	2,1▼	3,8▲	3,4	1,3	3,5	2,3▼	3,0	1,7▼	3,3	6,1▲	5,0▲	4,9▲	3,2	2,7▼	3,5
13b Hoeveel uur per week zit u gemiddeld aan een beroepscherm voor privédoelinden? (gemiddelden)	22.147	6,1	4,9▼	7,0▲	10,3▲	5,6▼	4,7	6,9	6,0	5,2	6,6	8,5	6,4	5,4	6,7	5,8	5,4	5,3	6,1
14a Moet u gevaarlijk werk doen? (% regelmatig)	23.037	6,0	1,7▼	9,6▲	6,7	6,0	5,5	13,4	10,2	17,5▲	3,9	2,8	10,1	0,7	3,7	7,7	1,1	3,5	4,2
14b Belangrijkste gevaar dat u boopt tijdens uw werk (meerdere antwoorden mogelijk)?																			
- Vallen van hoogte (%)	5.799	33,1	9,2▼	39,9▲	34,8	32,6	34,4	47,0	31,1	74,7▲	28,2	11,2	32,2	13,1	37,3	24,4	16,8	5,8▼	34,2
- Struikelen, uitglijden	5.799	45,3	26,5▼	50,7▲	49,9	44,0	47,3	65,1	48,0	70,7▲	44,3	51,0	45,3	12,9	47,1	34,3	22,4	19,6▼	46,7
- Bekend raken	5.799	23,6	5,6▼	28,7▲	22,6	24,2	20,8	33,2	32,9▲	36,2▲	25,4	3,4	27,9	4,7	21,6	17,7	5,6	4,6▼	19,8
- Snijden, steken	5.799	37,3	29,8	39,5	44,8	36,2	33,2	55,2	44,7	46,8	45,8	49,4	23,5	26,2	30,3	23,0	22,7	26,0	35,4
- Botsen, aanrijding	5.799	23,3	6,4▼	28,1▲	19,9	23,9	24,1	23,0	19,9	28,3	26,2	6,2	52,0▲	21,4	23,9	27,6	15,3	5,8▼	23,7
- Ongeluk met gevaarlijke stoffen	5.799	25,2	17,6	27,4	19,1	27,0	23,0	27,3	30,7	25,6	24,0	9,8	29,1	15,7	26,4	21,2	28,3	19,8	29,4
- Confrontatie met geweld	5.799	22,7	34,3▲	19,4▼	22,2	23,6	16,8	10,9	9,3▼	16,5	14,8	12,6	24,9	20,0	21,3	57,3▲	27,1	41,4▲	17,8
- Verbranden	5.799	21,6	13,0▼	24,1▲	26,0	20,8	20,3	13,8	29,6	29,3	22,2	55,6▲	15,1	5,5	20,9	15,4	15,3	5,4▼	17,3
- Anders	5.799	20,8	19,5	21,2	20,6	21,4	17,2	21,0	18,2	25,5	18,3	6,6	20,0	12,1	22,0	25,4	16,0	23,7	20,9
14c Vinden uw werkzaamheden plaats hoger dan 2,5 meter boven het vloeroppervlak? (% vaak/altijd)	22.820	4,7	0,5▼	8,1▲	6,2	4,4	4,9	6,8	5,4	34,2▲	2,1	2,4	6,2	0,5	2,9	1,9	0,6	0,5	5,1
14d1 Hoe vaak werkt u met hijs en hefwerktuigen? (% vaak/altijd)	22.259	8,1	1,2▼	13,9▲	8,7	8,2	6,9	24,2	20,8▲	17,9	9,5	1,8	13,4	1,0	3,5	2,3	0,5	2,5	6,3
14d2 Hoe vaak werkt u met elektrisch handgereedschap? (% vaak/altijd)	22.217	11,1	2,3▼	18,3▲	15,7	10,2	11,3	19,5	21,0▲	49,7▲	11,5	9,9	5,7	1,8	6,6	3,9	2,4	2,4▼	10,7
14d3 Hoe vaak werkt u met machines voor rittem transport? (% vaak/altijd)	22.016	6,0	1,0▼	10,1▲	6,5	6,0	5,2	21,0	15,6▲	7,3	8,6	1,3	10,8	0,5	3,1	1,8	0,5	1,3	2,8
14e Doet u vuil werk, dat wil zeggen werk waarbij u vuile handen, kleren en haren krijgt of vuile stoffen inademt? (% regelmatig)	22.681	18,1	9,8▼	25,0▲	24,0	17,6	15,6	56,1▲	30,6▲	47,1▲	18,5	15,5	16,0	3,9	11,8	8,8	5,4	12,3	19,6
14f Is er stank in uw werkomgeving? (% regelmatig)	22.608	7,7	5,2	9,7	6,8	7,8	7,8	17,2	13,6	11,4	6,5	6,1	7,3	2,1	4,9	5,7	3,4	8,2	9,7
15a In afgelopen 12 maanden: Ongewenste seksuele aandacht van klanten (patiënten, leerlingen of passagiers) (% ja)	23.051	7,0	12,2▲	2,7▼	11,7	6,8	3,8	2,4	2,0	1,8	6,5	16,4	5,5	2,9	4,3	4,2	5,3	19,1▲	5,6
15b Ongewenste seksuele aandacht van chefs of collega's (patiënten, leerlingen of passagiers) (% ja)	23.039	3,3	5,1	1,8	4,8	3,3	1,6	2,6	3,2	1,5	3,0	6,3	4,2	3,7	3,5	3,9	3,1	2,6	3,4
15c Intimideer door klanten (patiënten, leerlingen of passagiers)	23.050	21,3	25,4	17,8	20,2	21,8	19,4	9,0	8,9▼	10,3	22,2	26,4	23,7	17,4	16,6	29,1	25,9	34,5▲	18,5
15d Intimideer door chefs of collega's	23.059	14,1	11,2	16,5	8,6	15,0	14,6	12,8	17,9	14,5	12,7	12,4	18,4	11,9	13,1	16,5	11,7	11,9	15,5
15e Lichamelijk geweld door klanten (patiënten, leerlingen of passagiers)	23.058	7,2	9,3	5,6	8,7	7,1	6,5	3,4	1,5	1,3	4,6	7,4	7,1	1,4	2,7	11,5	6,9	22,3▲	2,6
15f Lichamelijk geweld door chefs of collega's	23.037	0,9	0,3	1,3	1,3	0,8	0,6	1,7	1,1	1,2	0,9	1,8	1,1	0,5	0,9	1,1	0,5	0,3	0,6
15g Pesten door klanten (patiënten, leerlingen of passagiers)	23.031	8,5	8,8	8,2	10,2	8,3	7,9	3,8	4,5	4,1	9,1	14,9	14,0	3,8	6,0	10,4	13,7	10,7	6,5

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
15h Pesten door chiefs of collega's	23.010	11,2	9,1	13,0	11,1	11,5	9,7	12,7	15,7	11,3	12,5	13,4	12,9	8,0	10,5	11,0	8,1	8,2	9,9
15i Heeft u de afgelopen 12 maanden t.g.v. agressie en geweld in uw werk:																			
Wel eens verzuimd van uw werk? (% ja)	23.081	2,5	2,5	2,5	4,6	2,3	1,9	3,0	2,5	1,5	2,5	3,6	2,6	1,6	2,3	2,8	2,4	2,9	2,2
15j Langer dan vier weken verzuimd van uw werk?	23.029	1,1	1,0	1,1	0,9	1,0	1,4	0,7	1,2	1,1	1,0	1,4	1,4	0,9	0,7	1,2	0,8	1,2	1,3
15k Wel eens minder goed gefunctioneerd in uw werk?	23.028	11,1	10,9	11,3	10,7	10,7	9,8	10,9	12,3	7,7	11,6	15,2	13,3	6,3	9,4	10,4	11,0	12,8	10,4
15l Langer dan vier weken minder goed gefunctioneerd?	22.934	2,7	2,3	3,1	1,8	2,9	2,7	1,9	3,8	2,4	2,8	3,7	3,1	0,9	1,9	3,0	2,9	2,7	2,2
15m Komt er op uw werk discriminatie voor naar: Sekse? (% regelmatig)	23.028	3,5	3,5	3,6	4,2	3,5	3,3	6,3	4,2	3,7	3,3	5,2	4,2	2,6	3,7	3,8	2,4	2,7	3,4
15n Huidskleur?	23.033	3,2	2,4	3,8	4,1	3,0	3,1	6,0	3,8	4,3	3,4	4,8	3,8	1,6	3,2	2,5	2,1	2,3	2,6
15o Geloofsovertuiging?	23.017	2,8	2,1	3,4	3,7	2,7	2,5	4,5	3,5	3,2	3,1	4,3	3,5	1,8	2,8	2,7	1,9	1,8	2,4
15p Komt het voor dat u alleen (zonder collega's) op uw werkplek bent? (% ja)	23.071	76,9	71,9▼	81,0▲	65,3▼	78,4	79,6	80,9	73,5	88,7	67,3	72,1	75,4	75,5	80,4	82,9	80,8	77,2	79,9
15q Als u alleen op uw werkplek bent, voelt u zich dan onveilig? (% ja)	17.710	15,6	21,3▲	11,3▼	18,6	15,7	12,6	10,1	12,2	15,4	16,7	19,0	18,9	7,8	12,1	9,6	17,1	23,6	17,3
16a Bent u betrokken geweest bij een ongeval met lichamelijke/geestelijke schade (afgelopen jaar)? (%)																			
1 Ja, één keer	5,6	4,1	6,8	7,6	5,4	4,7	4,7	9,8	6,4	9,4	5,7	8,4	6,3	1,4	3,7	4,7	3,3	6,1	5,9
2 Ja, meerdere keren	1,6	1,1	2,0	1,6	1,6	1,6	1,6	2,2	1,8	1,7	1,5	3,9	2,8	0,3	1,0	1,6	0,4	2,0	1,8
3 Nee	92,8	94,8	91,2	90,8	93,0	93,7	88,0	91,8	88,9	88,9	92,9	87,7	90,9	98,3	95,3	93,7	96,3	91,9	92,3
N	23.083		10,456	12,627	2,945	17,144	2,993	3,79	3,190	1,406	3,535	741	1,489	940	3,343	1,846	1,589	3,678	903
16a Hoe vaak bent u betrokken geweest bij zon ongeval? (alleen voor personen met 'meerdere ongevallen' (%))	5,1	6,6▲	4,3▼	4,6	5,2	4,6	4,6	3,0	4,9	3,8	5,7	5,8	4,4	2,2	5,2	4,9	9,1	5,5	3,6
16b Welk soort letsel heeft u hierbij opgelopen? (meest recente) (%)																			
1 Lichamelijk letsel	68,0	56,3▼	73,8▲	80,7▲	66,2	61,1	61,1	80,0	80,2▲	85,1▲	75,5	77,3	55,5	53,3	71,5	60,0	45,1	47,4▼	79,5
2 Geestelijke schade	24,1	34,5▲	19,0▼	13,9▼	25,1	32,6	32,6	10,7	14,4	8,3▼	20,3	12,9	29,8	46,7	21,3	32,0	47,3▲	42,0▲	13,3
3 Beide	7,9	9,2	7,2	5,4	8,6	6,3	6,3	9,3	5,4	6,6	4,3	9,8	14,7	0,0	7,3	8,0	7,7	10,6	7,2
N	1.605		531	1.073	259	1.169	1,76	45	249	152	246	85	130	15	154	113	58	291	66
16c Heeft u verzuimd als gevolg van dit ongeval? (%)																			
1 Ja, en ik ben nog steeds niet aan het werk	6,5	7,0	6,3	4,4	5,9	14,0▲	3,1	5,5	9,2	9,2	6,7	5,1	6,7	15,2	9,3	4,5	6,0	5,7	6,9
2 Ja, maar ik ben inmiddels weer aan het werk	41,8	32,5▼	46,4▲	38,7	42,6	41,4	41,4	50,0	43,9	51,7	43,9	37,5	54,4	31,3	44,7	39,5	33,9	26,9▼	49,8
3 Nee	51,7	60,5▲	47,3▼	56,9	51,6	44,6	44,6	46,9	50,6	39,1	49,3	57,5	39,0	53,5	46,1	56,0	60,2	67,4▲	43,3
N	1.616		536	1.080	266	1.169	181	46	251	153	250	84	134	15	155	113	58	293	64
16d Hoe lang heeft u verzuimd als gevolg van het ongeval? (%)																			
1 0 dagen	1,7	3,4	1,1	4,6	1,4	0,5	0,5	0,0	3,7	0,9	1,0	0,0	0,0	0,0	4,1	0,0	3,9	2,5	0,0
2 1, 2 of 3 dagen	24,9	21,0	26,4	37,0▲	24,0	16,8	16,8	36,9	23,6	11,4▼	33,7	34,3	25,7	14,4	31,7	20,6	34,9	18,7	17,6
3 4 dagen tot 2 weken	29,0	28,9	29,0	33,2	28,7	26,0	26,0	22,8	30,6	39,6	26,7	39,0	23,9	16,9	23,3	29,4	24,0	31,5	20,2

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige
4-2 weken tot 1 maand	13,8	14,4	13,6	10,4	14,7	12,6	17,0	15,3	9,4	15,2	10,5	15,9	0,0	9,6	19,1	10,3	17,0	10,9	
5-1 maand tot 6 maanden	21,6	20,9	21,9	14,9	24,7	24,7	12,4	19,9	24,1	15,3	7,6	26,3	68,7	26,1	21,9	20,9	17,9	44,1	
6 Langer dan 6 maanden	8,9	11,5	7,9	0,0	8,8	19,4	10,9	6,9	14,6	8,1	8,6	8,2	0,0	5,3	9,1	6,1	12,3	7,2	
N	766	208	558	111	556	99	24	124	92	125	36	77	7	79	49	23	93	36	
17a Werkt u met: Stoffen met Doodskop-etiket (†)? (% eens per week/dagelijks)	22.694	8,2	5,8	10,2	9,7	8,3	6,4	13,9	8,0	9,7	14,1	8,2	0,8	6,0	4,2	3,2	8,7	8,4	
17b Stoffen met Kruis-etiket (X)?	22.562	13,9	9,3	17,7	19,9	13,4	10,6	19,3	23,2	19,5	16,7	11,1	1,7	9,8	5,9	4,9	13,4	15,5	
17c Stoffen met Hand-in-chemicalien-etiket (O)?	22.302	9,0	5,0	12,3	10,0	9,2	7,0	14,3	16,3	9,5	10,5	8,8	1,0	6,4	4,5	3,4	7,6	8,5	
17d Hoe vaak komt uw huid tijdens een werkdag in contact met water of waterige oplossingen? (% vaak/bijna voortdurend)	23.042	30,2	35,6	25,7	43,1	29,0	24,6	43,7	30,9	35,4	28,8	73,1	4,3	17,7	11,1	16,2	59,4	30,7	
17e Krijgt u tijdens uw werk de volgende stoffen op uw huid? Lijmen/harsen (% eens per week/dagelijks)	22.626	5,2	2,7	7,2	6,9	5,0	4,5	2,1	8,8	20,0	5,4	1,8	1,6	0,3	2,7	1,0	8,3	3,1	3,7
17f Verf/lak/vemis	22.611	4,0	2,0	5,6	5,4	3,8	3,6	2,2	7,7	15,2	4,2	2,2	2,5	0,3	1,5	1,0	3,6	1,5	6,9
17g Metaalbewerkingsolie/stoffen	22.533	3,7	1,1	5,9	4,3	3,7	3,0	1,7	11,4	6,8	4,9	3,5	1,4	0,5	2,1	0,9	0,6	1,3	2,1
17h Schoonmaak- of desinfectiemiddelen	22.807	24,2	31,6	18,0	40,5	22,6	17,3	17,6	22,7	14,6	30,5	67,2	10,1	3,1	14,6	8,3	12,0	48,3	24,1
17i Anaesthetica, cytostatica, geneesmiddelen	22.471	5,4	9,5	1,9	5,6	5,6	3,4	3,4	1,1	0,9	2,8	1,6	0,7	0,5	1,2	1,3	1,1	25,9	1,8
17j Bestrijdingsmiddelen (tegen onkruid, insecten, schimmels of ongedierte)	22.219	1,2	0,6	1,6	2,1	1,1	0,8	18,4	1,2	0,5	1,4	1,5	1,0	0,2	0,9	0,6	0,4	0,4	1,2
17k Ademt u tijdens uw werk de volgende stoffen in? Damp van oplosmiddelen (als in verf, lijm e.d.)																			
17l Uitlaatgassen (% eens per week/dagelijks)	22.822	9,3	4,2	13,6	10,7	9,2	8,7	9,9	18,5	24,6	11,2	3,5	7,4	1,1	6,0	4,3	6,9	3,9	11,6
17m Lasrook	22.791	12,3	3,4	19,8	12,4	12,4	12,1	27,9	14,3	23,9	16,7	3,6	35,6	2,5	8,1	12,3	3,2	3,8	9,7
17n Graan-, meel- of houtstof	22.674	3,8	0,4	6,7	3,0	3,9	3,9	4,6	11,3	9,9	5,6	1,3	2,3	0,2	1,7	0,9	0,7	0,5	2,2
17o Stof van steen, beton of cement	22.658	3,9	0,9	6,5	6,0	3,7	3,5	7,3	9,2	16,3	2,9	5,8	2,7	0,2	2,2	1,1	1,8	0,7	3,6
18 Zijn maatregelen getroffen tegen stoffen?	22.614	5,2	0,6	9,0	7,9	4,8	4,6	9,0	5,3	38,9	3,2	1,3	4,0	0,6	3,9	1,7	1,9	0,6	5,0
- Geen gevaarlijke stoffen, dus geen maat. nodig (%)	22.900	61,7	72,3	53,1	59,7	61,9	62,9	34,5	40,6	36,7	64,3	56,7	63,5	87,9	70,7	73,2	77,8	62,5	63,9
- Nee, geen maat. tegen gevaarlijke stoffen getroffen	22.900	9,4	8,9	9,8	9,7	9,5	8,3	9,0	8,5	9,7	9,5	10,8	13,3	7,5	11,0	8,6	8,6	7,9	9,0
- Ja, afzuiginstallaties	22.900	15,5	8,3	21,5	16,2	15,2	16,8	12,6	37,5	21,4	16,5	20,5	8,9	2,5	9,4	10,1	9,4	9,7	14,9
- Ja, gesloten systemen	22.900	4,0	2,3	5,5	3,5	4,1	4,1	6,6	10,7	4,0	2,8	2,0	2,1	0,7	2,6	3,0	2,2	3,7	4,0
- Ja, afgeschermd werkplek (cabines)	22.900	4,5	2,4	6,2	4,4	4,5	4,7	6,9	11,4	4,7	4,3	2,2	3,9	0,1	3,0	3,5	2,8	3,0	3,8
- Ja, persoonlijke beschermingsmiddelen (mondkappen, maskers, handschoenen)	22.900	21,1	12,8	27,9	19,6	21,4	20,4	43,6	38,8	48,9	15,8	16,8	14,1	2,3	12,9	12,4	7,1	24,3	19,8
- Ja, vervanging van gevaarlijke stoffen door minder schadelijke alternatieven	22.900	4,3	2,2	6,1	3,7	4,3	5,0	10,6	10,8	8,2	3,7	2,5	1,6	0,4	2,3	3,0	3,1	3,0	3,4
- Ja, anders	22.900	3,1	2,1	3,9	3,7	3,0	2,7	7,8	4,0	2,8	3,5	2,1	4,3	0,6	2,3	3,7	1,8	2,6	3,4
19a Maatregelen werkdruk en RSI in afgelopen 12 mnd: Heeft u voorlichting gehad over het omgaan met werkdruk en stress? (% ja)	22.965	20,7	21,6	19,9	15,6	20,8	24,6	12,9	18,2	14,2	13,0	14,7	17,3	31,7	20,6	31,1	21,0	28,2	19,1
19b Is uw werklast beperkt (bijvoorbeeld door minder of ander werk)?	22.627	19,5	21,2	18,1	19,3	19,4	20,4	17,5	20,9	17,7	18,5	16,3	17,9	18,3	17,7	19,7	21,5	22,3	20,1

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening	
19c Heeft u toestemming gekregen om uw werk beter af te stemmen op uw privé-situatie?	22.851	26,8	30,2	24,0	21,5	28,6	21,3	24,4	24,1	19,9	24,7	25,9	21,9	29,5	29,1	31,3	27,4	30,4	28,9
19d Heeft u hulp gekregen in het omgaan met conflicten, intimidatie of agressie?	22.872	20,3	24,7	16,7	22,1	20,3	18,6	9,6	14,2	8,3	18,4	21,7	20,8	16,5	15,2	27,2	23,6	34,1▲	17,5
19e Is er aandacht besteed aan klachten die ontstaan door werkdruk?	22.822	26,7	31,6	22,7	22,0	27,5	26,7	18,8	24,2	17,6	21,0	24,0	23,1	29,1	23,6	32,6	29,8	39,2▲	24,3
19f Heeft u voorlichting gekregen over RSI en wat u kunt doen om de kans op RSI te verminderen?	22.791	25,9	24,5	27,0	10,3▼	27,9	29,5	11,0	26,4	13,2	14,1▼	8,1	18,4	61,6▲	36,2	50,5▲	23,1	19,4	27,1
19g Is uw takenpakket veranderd om de kans op RSI te verminderen?	22.694	5,7	5,6	5,8	4,4	5,8	5,9	3,2	7,0	4,4	4,5	4,2	4,5	9,4	6,9	8,1	2,3	5,1	6,8
19h Zijn uw werk- of pauzetijden aangepast om de kans op RSI te verminderen?	22.764	13,5	13,8	13,3	12,3	13,7	14,0	7,8	14,5	10,7	10,3	9,1	11,7	30,0▲	16,3	23,1	7,3	10,6	12,4
19i Is de inrichting van uw werkplek aangepast aan uw lengte of uw taken, zodat u in een goede werkhouding kunt werken?	22.807	44,8	46,9	43,1	35,5	46,4	45,0	35,3	46,4	29,8	35,9	32,1	39,6	70,8▲	51,3	63,5▲	41,5	42,3	47,5
20a Op mijn werk: Wordt er goed geluisterd naar suggesties van medewerkers om de veiligheid te verbeteren (% groendeels/heelmaal mee eens)	22.880	62,2	62,5	61,9	61,7	61,4	66,8	65,3	66,1	70,1	57,8	61,6	50,9	63,5	59,6	60,7	61,7	66,6	63,3
20b Krijgen de medew. veel informatie over veilig werken	22.839	50,5	47,5	53,0	46,4	49,7	59,6	53,6	60,8	69,5	44,6	45,9	44,6	51,4	45,3	50,6	36,8	54,3	46,3
20c Worden veiligheidsproblemen snel aangepakt	22.837	52,7	50,7	54,3	52,4	51,4	60,5	60,8	60,1	63,6	50,4	54,0	47,3	56,6	49,7	49,0	45,2	52,2	51,2
20d Op mijn werk wordt veilig werken gestimuleerd	22.832	60,6	58,4	62,4	62,9	59,2	66,5	66,6	69,6	74,0	57,8	62,6	55,0	60,0	54,1	57,9	49,9	64,5	56,1
21a Maatregelen wenselijk t.a.v.:																			
Werkdruk, werkstress? (% ja)	22.942	56,7	58,2	55,4	42,7▼	59,2	55,7	37,8	54,6	51,1	48,6	44,7	59,2	61,5	55,6	63,2	69,9	64,5	49,5
Emotioneel zwaar werk?	22.863	28,0	31,8	24,9	20,6	28,7	31,3	14,2	21,5	19,9	17,0▼	19,0	25,1	20,4	19,8	34,0	44,8▲	53,3▲	20,0
RSI?	22.732	39,9	38,9	40,8	27,9	42,7	35,6	20,9	41,2	30,6	30,4	22,1	40,4	59,7	53,0▲	55,3	35,2	33,7	42,9
Maatregelen wenselijk tegen lich. zwaar werk?	22.880	32,3	28,7	35,3	42,5	31,3	27,6	51,2	42,5	54,4▲	36,7	39,2	36,7	6,2▼	18,6▼	16,4▼	8,9▼	44,5▲	26,0
Geluid?	22.837	21,2	11,7▼	29,0▲	18,4	21,5	22,3	32,5	40,7▲	43,0▲	15,8	19,7	27,9	10,3	14,9	17,3	13,1	11,7▼	20,4
Roken door collega's of klanten?	22.836	18,5	15,8	20,8	18,0	18,4	19,7	20,9	20,1	26,4	16,0	26,9	19,9	15,0	16,6	19,4	13,2	18,5	19,6
Intimidatie, agressie of geweld door klanten?	22.824	21,5	25,9	17,9	20,0	22,0	20,4	6,0	10,1▼	9,6	18,3	20,1	23,1	16,1	14,5	30,0	34,9	39,4▲	17,2
Intimidatie, agressie of geweld door leidinggevende(n) of collega's?	22.805	13,2	12,5	13,8	11,2	13,5	13,3	10,1	15,3	11,8	11,0	12,1	14,9	12,5	11,0	16,3	11,5	15,3	13,3
Gevaarlijke stoffen?	22.841	15,2	9,1▼	20,2▲	15,2	15,2	14,8	28,7	28,3▲	27,5	13,0	13,8	13,4	3,2	11,4	12,0	7,0	12,8	14,4
Veiligheid, bedrijfsongevallen?	22.815	29,2	23,5▼	33,9▲	32,3	29,3	25,7	40,3	38,9	45,7	29,4	30,0	34,3	14,1	21,8	23,8	18,7	29,4	26,7
22 Wat vindt u van uw gezondheid? (%)																			
1 Slecht	0,9	0,8	1,0	0,4	0,9	1,3	2,1	1,0	0,7	0,7	0,7	0,7	1,3	0,7	1,1	1,2	0,9	0,7	1,0
2 Matig	9,2	9,3	9,1	6,7	9,1	12,6	9,1	10,9	9,6	9,0	9,6	10,3	11,0	5,8	8,0	8,5	9,3	9,4	9,0
3 Goed	54,1	55,5	53,0	49,4	55,1	53,4	49,3	54,7	56,9	53,5	51,1	55,3	53,3	53,6	53,8	55,3	54,9	52,1	54,9
4 Zeer goed	22,0	21,8	22,2	25,6	21,7	20,2	21,9	20,9	22,1	24,9	19,8	24,4	22,5	22,5	22,5	22,5	22,2	22,4	23,5
5 Uitstekend	13,7	12,7	14,6	17,9	13,2	12,6	17,5	13,1	11,9	14,8	13,0	12,7	15,8	14,8	14,0	12,7	12,6	14,4	14,4
N	23.101		10,478	12,624	2,927	17,160	3,015	375	3,202	1,410	3,552	737	1,485	948	3,343	1,837	1,590	3,682	898
22 Wat vindt u van uw gezondheid? (gemiddelde) (item: 1 = slecht - 5 = uitstekend)	23.101	3,4	3,4	3,4	3,5	3,4	3,3	3,4	3,3	3,3	3,4	3,4	3,3	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak													
		Totaal	Vrouw	Man	15-24	25-54	55-64	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar Bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening	
23 Herstelbehoefte (schaak: 0=geen - 1=maximale herstelbehoefte; 11 items; $\alpha=0.87$) (gemiddelde)	22.617	0,32	0,33	0,32	0,29	0,33	0,30	0,26	0,31	0,31	0,31	0,37	0,35	0,30	0,32	0,32	0,38	0,33	0,30	0,30
23a Ik vind het moeilijk om me te ontspannen aan het einde van de werkdag (% ja)	22.962	24,1	24,6	23,7	18,0	25,7	21,2	16,9	24,1	20,8	22,7	28,5	24,2	22,8	25,4	25,5	30,8	23,0	21,4	21,4
23b Aan het einde van een werkdag ben ik echt op (% ja)	22.817	38,7	42,8	35,4	40,8	39,0	35,0	32,8	36,3	37,0	39,2	50,8	41,6	34,6	36,5	33,9	46,5	40,9	37,0	37,0
23c Mijn baan maakt dat ik me aan het eind van een werkdag nogal uitgeput voel (% ja)	22.794	39,1	39,9	38,4	41,4	39,5	34,5	36,3	37,0	39,9	38,2	47,3	43,3	34,9	37,6	35,7	47,1	39,8	35,9	35,9
23d Na het avondeten voel ik me meestal nog vijf ft. (% ja)	22.792	53,3	48,9	57,0	60,8	51,3	57,5	59,0	56,3	56,0	53,7	56,4	50,1	56,8	53,7	54,5	45,0	50,7	55,0	55,0
23e Ik kom meestal pas op een tweede vrije dag tot rust (% ja)	22.902	31,1	30,0	32,1	22,4	32,7	30,7	22,3	30,5	30,0	28,7	33,1	36,0	30,4	31,9	32,3	35,2	31,0	27,8	27,8
23f Het kost mij moeite om me te concentreren in mijn vrije uren na het werk (% ja)	22.919	19,4	18,6	20,0	15,4	20,0	19,6	14,1	19,0	17,8	17,9	21,6	21,8	19,3	20,1	20,3	23,9	18,0	18,7	18,7
23g Ik kan weinig belangstelling opbrengen voor andere mensen, wanneer ikzelf niet thuis ben gekomen (% ja)	22.652	26,3	23,7	28,4	24,4	27,0	23,7	21,6	26,5	24,8	24,6	29,5	29,8	26,9	28,1	26,5	28,2	24,4	24,2	24,2
23h Het kost mij over het algemeen meer dan een uur voordat ik helemaal hersteld ben na mijn werk (% ja)	22.666	37,9	38,4	37,4	33,4	38,8	36,9	27,8	36,5	35,9	35,1	40,4	41,0	36,0	37,0	35,4	44,2	41,8	37,3	37,3
23i Als ik thuis kom, moeten ze mij even met rust laten (% ja)	22.555	39,4	41,4	37,7	36,3	39,8	40,4	30,6	38,6	37,7	36,8	41,0	40,8	36,8	38,7	37,2	45,6	43,9	37,3	37,3
23j Het komt vaak voor dat ik na een werkdag door vermoeidheid niet meer toekom aan andere bezigheden (% ja)	22.602	36,6	39,2	34,5	32,6	37,9	33,4	28,6	34,8	35,4	36,0	41,1	42,0	33,6	36,8	34,1	41,1	37,8	33,6	33,6
23k Het komt voor dat ik tijdens het laatste deel van de werkdag, door vermoeidheid mijn werk niet meer zo goed kan doen (% ja)	22.554	17,8	17,2	18,3	18,0	17,9	17,1	17,3	17,9	15,8	17,1	23,7	19,8	15,8	18,2	20,1	20,2	15,4	17,3	17,3
24 Afgelopen 3 maanden in nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers:																				
24a Ongemakkelijk gevoel (% vaak/altijd)	22.524	20,8	23,7	18,4	17,5	21,5	20,4	22,5	21,6	21,6	20,8	26,8	22,8	18,6	20,8	19,4	17,8	19,9	22,8	22,8
24b Stijf gevoel	22.535	18,7	22,1	15,8	15,8	19,2	18,1	21,0	18,8	18,8	18,4	24,6	20,6	17,0	19,1	17,2	17,3	17,7	18,9	18,9
24c Duidelijk aanwijsbare pijnlijke plek	22.571	22,1	26,2	18,6	16,4	22,6	24,5	20,9	22,8	24,0	21,4	26,2	24,4	18,6	21,3	20,2	20,2	22,8	23,2	23,2
24d Pijnlijk gevoel zonder uitstraling	22.393	12,5	14,5	10,8	8,2	12,8	14,9	11,4	12,5	15,9	12,0	14,4	13,8	10,9	11,8	11,1	10,9	13,0	13,9	13,9
24e Pijnlijk gevoel met uitstraling op diverse plekken	22.404	10,1	12,0	8,6	6,6	10,5	11,3	11,7	10,6	11,1	9,9	13,2	12,4	7,0	9,7	9,7	8,7	9,7	11,5	11,5
24f Klachten op meerdere plekken	22.465	11,9	14,4	9,8	10,3	12,0	13,1	16,0	12,9	13,0	12,5	16,8	12,9	8,9	10,4	10,2	8,9	12,1	14,3	14,3
24g Tintelingen	22.463	7,4	8,1	6,9	4,0	7,8	8,5	7,9	8,3	8,8	7,5	8,4	9,5	5,6	7,0	7,9	5,8	6,4	6,9	6,9
24h Doof gevoel	22.439	4,8	4,8	4,7	2,1	4,9	6,6	6,2	6,0	5,8	4,3	5,6	6,3	3,5	4,5	4,9	3,4	4,0	4,8	4,8
24i Krachtsverlies	22.518	6,2	7,0	5,5	4,4	6,2	8,1	5,5	8,5	7,1	6,4	11,0	6,4	4,0	6,0	5,0	4,7	5,2	4,7	4,7
24j Roodheid	22.366	1,8	1,7	1,9	2,3	1,7	1,8	2,4	2,5	1,7	2,0	3,0	2,2	1,3	1,6	1,3	1,2	1,3	1,9	1,9
24k Zwellingen	22.461	1,6	2,1	1,3	1,2	1,6	2,4	3,1	2,1	1,6	2,1	3,7	1,6	1,7	1,0	1,5	1,2	1,3	1,2	1,2
24l Branding of gloeiend gevoel	22.476	3,9	4,8	3,2	2,7	4,1	3,8	4,7	4,4	3,6	4,3	4,3	4,8	1,8	3,6	3,8	3,1	4,0	3,7	3,7
24 Afgelopen 3 maanden door klachten in nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers:																				
24m Moest werk onderbreken (% vaak/altijd)	22.636	2,8	3,2	2,6	1,8	2,9	3,4	4,7	4,0	2,7	2,0	3,8	3,6	2,6	2,8	3,1	1,9	2,4	2,9	2,9

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak																			
		Totaal	Vrouw	Man	1524	2554	5564	Industrie		Bouwnijverheid		Handel	Horeca	Vervoer en communicatie		Financiële dienstverlening		Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige				
								Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel			Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening									
24n Moest mijn werk laten liggen	22.586	1.1	1.2	0.9	0.7	1.0	1.5	1.6	0.7	0.8	2.8	0.9	0.4	1.0	1.3	0.8	1.0	0.9								
24o Moest mijn werkdag voorrijtig beëindigen	22.570	0.6	0.5	0.6	0.4	0.6	0.7	0.8	1.0	0.4	0.3	1.2	0.7	0.3	0.5	0.6	0.3	0.5								
24p Kon gedurende een halve werkdag mijn normale taken niet uitvoeren	22.538	0.9	0.8	0.9	0.5	0.9	1.2	2.1	1.3	1.2	0.5	1.6	1.2	0.2	0.5	0.9	0.5	0.8	1.5							
24q Moest me ziek melden	22.492	1.0	1.1	0.9	0.7	1.0	1.3	1.6	1.4	0.8	0.9	2.1	1.5	0.1	0.7	0.7	1.0	1.0								
25a Wilt u tot uw 65e verjaardag blijven? (% ja)	22.819	21.1	20.4	21.7	25.7	19.9	23.5	22.7	18.1	11.9	22.3	28.4	19.0	17.7	23.2	20.4	23.5	22.2	26.6							
25b Denkt u in staat te zijn uw huidige werk tot uw 65e levensjaar voort te zetten? (% ja)	22.658	40.0	37.4	42.2	27.9	41.2	45.2	30.9	40.6	28.7	37.8	23.0	40.0	55.3	48.7	48.7	40.5	33.3	41.9							
25c Zou lichter werk (lichamelijk en/of geestelijk) ertoe kunnen bijdragen dat u uw werk langer voortzet? (% ja)	22.745	35.7	33.1	37.9	35.7	37.1	28.2	43.2	36.5	41.6	33.5	40.5	36.7	26.0	31.7	28.6	36.8	43.1	33.0							
26a Bent u door uw werkgever schriftelijk of mondeling op de hoogte gesteld wat u moet doen als u ziek bent? (% ja)	22.804	91.8	92.6	91.2	84.9	92.8	93.2	81.5	92.7	91.8	89.1	83.0	90.3	95.0	90.8	96.1	92.6	95.3	90.0							
26b Is het onderwerp ziekteverzuim en begeleiding van zieke werknemers wel eens besproken in een werkoverleg? (% ja)	22.692	52.0	52.9	51.2	39.3	53.0	58.5	35.2	52.4	47.6	44.9	39.9	49.2	54.5	46.6	63.2	47.0	66.4▲	50.0							
27a Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd? (% ja)	22.892	54.1	57.7	51.1	50.0	56.3	45.6	43.7	52.2	51.0	51.2	45.5	52.2	58.2	55.8	61.4	52.9	57.6	54.3							
27b Hoe vaak heeft u gedurende de afgelopen 12 maanden verzuimd? (gemiddelden)	11.865	2.6	2.7	2.5	2.9	2.5	2.9	3.5	2.3	2.6	2.5	2.5	2.6	2.5	2.5	2.5	3.2	2.8	2.5							
27c Hoeveel werkdagen heeft u, alles bij elkaar, de afgelopen 12 maanden naar schatting verzuimd? (gemiddelden)	11.955	17.3	17.0	17.7	10.6	17.2	25.8	16.7	19.0	20.1	18.0	18.4	21.9	12.4	14.1	17.2	14.4	18.4	16.5							
28a Met wat voor soort klachten heeft u de laatste keer verzuimd? (één antwoord) (%)																										
1 Rugklachten	10.7	8.0	13.0	7.5	10.9	12.8	16.0	13.1	17.1	10.9	10.4	14.0	14.0	6.4	9.5	8.3	7.3	9.2	10.7							
2 Klachten nek, schouders, armen, polsen, handen	6.0	6.7	5.4	4.6	6.1	6.7	7.4	7.8	7.3	5.6	8.0	7.1	3.1	3.1	5.1	5.2	4.4	5.9	5.8							
3 Klachten heup, benen, knieën, voeten	4.3	3.3	5.2	4.0	4.1	6.1	6.3	5.1	8.5	4.5	5.2	4.1	2.3	2.9	3.8	2.9	4.2	5.0	4.2							
4 Klachten hart- en vaatstelsel	1.2	0.5	1.7	0.1	0.9	3.7	0.6	1.3	1.8	1.0	1.1	1.3	1.3	1.0	1.3	1.7	0.9	1.1	1.1							
5 Psychische klachten, overspannenheid, burnout	4.5	5.0	4.0	2.2	4.9	4.6	1.2	4.5	2.8	4.6	3.5	4.0	5.3	3.9	5.4	4.8	5.3	5.1	4.3							
6 Vermoeidheid of concentratieproblemen	1.9	2.5	1.5	2.4	1.9	1.6	1.4	1.8	1.1	1.2	2.1	1.6	2.0	1.8	3.0	3.4	2.1	1.3	1.3							
7 Conflict op het werk	0.9	1.0	0.8	0.6	0.9	1.1	0.3	0.7	0.6	0.7	0.8	0.7	0.8	0.7	1.0	1.0	1.0	1.5	1.5							
8 Klachten lichte gewogen	2.8	3.2	2.4	1.9	2.7	3.8	1.8	2.7	2.0	2.2	2.5	2.8	1.6	2.3	3.0	3.4	3.9	2.9	2.9							
9 Klachten buik, maag of darmen	7.0	8.3	5.9	7.3	7.2	5.6	5.2	6.7	4.4	6.6	4.5	6.3	9.3	7.7	7.4	6.9	8.5	5.7	5.7							
10 Huidklachten	0.6	0.6	0.5	0.4	0.6	0.8	0.3	0.8	0.2	0.5	0.5	0.4	0.6	0.6	0.4	0.5	0.8	0.4	0.4							
11 Klachten oren of ogen	1.1	1.0	1.1	0.9	1.0	1.6	0.2	1.0	1.7	0.8	0.4	1.7	1.4	0.9	1.2	1.4	1.0	0.8	0.8							
12 Griep of verkoudheid	34.6	33.4	35.7	35.0	36.1	25.8	27.3	33.1	32.1	33.5	26.0	31.6	45.9	38.6	38.6	36.5	32.3	35.4	35.4							
13 Hoofdpijn	3.6	4.7	2.7	4.1	3.6	2.9	4.2	2.1	1.9	4.0	4.7	2.8	2.8	4.1	4.3	4.9	3.6	4.8	4.8							
14 Overige klachten	8.0	9.5	6.8	7.1	8.3	7.3	5.1	7.3	7.1	8.0	9.5	7.5	7.2	7.3	8.4	7.4	10.4	7.0	7.0							
15 N.v.t., nog nooit verzuimd	12.9	12.3	13.4	21.8▲	10.9▼	15.6	22.6	11.8	11.3	15.8	20.9	13.8	10.0	13.4	8.8	13.3	10.8	12.5	12.5							
N	22.693	10.308	12.385	2.863	16.902	2.927	36.1	3.146	1.373	3.482	720	1.463	940	3.288	1.817	3.616	883	883	883							

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	1524	2554	5564	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
28b Hoeveel werkdagen heeft u deze laatste keer verzuimd? (gemiddelden)	19.308	14,0	13,0	14,7	5,9	43,6	23,5	40,8	16,1	18,3	13,2	12,0	17,2	10,8	11,0	13,1	13,2	14,5	14,9
28c Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed? (%)																			
1 Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk	10,4	7,7	12,7	7,2	10,5	12,7	14,7	11,6	11,6	18,3	10,6	11,1	14,1	7,0	8,8	9,4	7,9	8,1	11,3
2 Ja, voor een deel gevolg van mijn werk	14,7	14,0	15,3	13,4	14,8	15,4	14,5	15,7	16,8	13,6	13,6	17,7	18,3	9,8	13,9	12,1	15,8	14,6	16,8
3 Nee, geen gevolg van mijn werk	69,9	73,9	66,5	73,9	70,0	65,3	65,9	66,3	66,3	58,1	70,5	66,8	62,8	79,3	72,9	74,7	71,3	72,9	66,3
4 Weet niet	5,0	4,4	5,5	5,5	4,7	6,6	4,8	6,5	6,7	5,3	4,5	4,8	4,0	4,3	3,8	5,0	4,4	5,6	7,2
N	19.719		9.018	10.702	2.238	15.023	2.458	280	2.778	1.209	2.925	561	1.257	842	2.846	1.655	1.350	3.215	772
28d Belangrijkste reden die (geheel of voor een deel) leidde tot het ontstaan van deze klachten (één antwoord) (%)																			
1 Werkdruk, werkstress	34,6	36,4	33,5	17,9▼	36,6	35,1	19,3	26,9	21,6	31,5	30,3	33,0	58,3	42,4	44,9	51,7	32,8	35,9	
2 Emotioneel te zwaar	2,4	3,7	1,6	2,5	2,4	2,1	0,0	1,3	1,3	2,0	1,2	1,7	3,1	1,3	1,8	6,6	4,8	2,0	
3 Lichamelijk te zwaar	20,1	16,0	22,8	26,6	19,2	21,0	28,1	24,4	39,1▲	23,2	26,8	22,6	0,6	13,4	7,4	5,5	20,9	17,3	
4 Langdurig dezelfde handelingen, achter computer werken	11,6	14,4	9,7	13,5	11,6	10,4	28,2	11,9	10,3	12,4	11,6	11,5	14,6	13,9	10,1	6,2	9,3	14,2	
5 Te moeilijk werk	0,3	0,1	0,3	0,7	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,1	0,0	0,4	0,0	0,7	0,4	0,0	0,0	
6 Problemen met leiding, werkgever	7,3	7,4	7,3	5,2	7,2	9,4	2,4	9,0	4,4	6,3	5,9	5,6	6,4	8,3	10,7	7,9	7,5	7,2	
7 Problemen met collega's of ondergeschikten	1,7	2,7	1,0	0,8	1,7	2,1	0,0	1,3	0,3	1,5	2,4	1,2	1,5	2,3	2,8	1,5	2,6	1,0	
8 Problemen met klanten (patiënten, leerlingen of passagiers)	0,6	0,8	0,5	0,0	0,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,3	0,8	0,5	0,4	2,1	2,0	
9 Gevaarlijk werk/Bedrijfsongeval	2,9	1,1	4,1	4,2	2,8	2,8	4,6	5,3	5,3	3,3	3,3	3,9	2,9	0,0	1,5	3,2	0,3	1,5	
10 Gevaarlijke stoffen	0,4	0,4	0,4	0,9	0,3	0,5	0,0	0,5	0,3	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2	0,4	0,2	
11 Andere reden van klachten bij laatste verzuim	18,1	17,0	18,9	27,7	17,4	15,8	17,4	19,2	17,4	19,5	18,0	20,6	14,6	14,8	18,1	17,8	17,8	20,1	
N	4.954		1.957	2.997	461	3.795	698	82	759	430	707	161	407	140	638	355	323	733	215
28e Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, aanboden van andere organisatie? (%)	19.871	39,1	39,4	38,8	23,1▼	39,6	50,4	42,1	44,8	47,0	35,7	30,2	46,0	28,2	32,4	44,1	37,4	39,8	39,2
28f Heeft u, tijdens uw laatste verzuim, contact gehad met uw huisarts of een specialist? (%)	19.812	49,5	48,2	50,6	39,5	48,9	62,0	48,1	55,7	61,0	51,1	52,2	55,2	40,2	43,7	44,2	43,5	49,0	47,1
28g Voeg de huisarts of specialist of uw verzuim misschien te maken had met uw werk? (%)	9.598	36,1	29,9▼	41,0▲	31,4	37,0	34,2	35,6	37,6	45,8	34,9	35,7	41,9	31,3	36,8	36,0	32,6	29,8	39,6
29a Afgelopen 12 maanden meer dan 8 weken aan één stuk verzuimd, of op dit moment langer dan 8 weken ziek? (%)	20.005	7,2	8,1	6,4	4,0	7,1	10,1	6,8	7,1	8,5	7,2	8,7	8,3	4,2	5,8	6,2	6,3	8,7	7,2
29b Is er tijdens de eerste 8 weken na de betreffende ziekmelding een zogenaamd 'Plan van aanpak' opgesteld? (%)	1.415	70,6	73,3	67,7	56,8	71,2	73,0	63,7	67,5	69,7	66,6	58,1	69,1	79,8	64,5	68,4	73,6	81,7▲	72,5
29c Was u betrokken bij het opstellen van dit 'Plan van aanpak'? (%)	993	92,9	93,4	92,3	88,9	93,4	91,9	68,9▼	91,2	88,6	93,0	87,9	93,7	90,7	96,4	91,7	95,5	96,2	86,6

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak												
		Totaal	Vrouw	Man	1524	2554	5564	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening
30a Heeft u de afgelopen 12 maanden in verband met uw ziekteverzuim contact gehad met een medewerker van de arbeidienst of een andere organisatie? (% ja)	20.041	18,0	18,2	17,7	9,8	18,4	22,6	14,7	21,9	21,3	17,2	12,3	22,4	13,4	14,4	19,9	14,9	18,4	17,5
30b Hoeveel weken na de ziekte melding heeft u voor het eerst contact gehad met een medewerker van de arbeidienst (of andere organisatie)? (gemidd.)	3.306	2,6	2,8	2,4	2,6	2,5	3,2	1,9	2,4	2,1	2,7	2,6	2,6	2,4	2,2	2,7	2,7	3,1	2,5
30c Heeft de bedrijfsarts (arbo-arts) u doorverwezen naar een andere hulpverlener? (één antwoord) (%)																			
1 N.v.t., geen contact gehad met bedrijfsarts	6,0	5,9	6,1	10,6	5,6	6,4	6,4	3,9	5,0	9,9	8,4	2,6	5,6	4,5	6,1	6,1	3,3	6,0	1,6
2 Niet doorverwezen	68,8	69,2	68,4	64,5	69,3	67,7	71,9	68,8	67,3	71,2	67,3	70,2	70,2	62,1	67,9	65,9	71,1	68,5	72,3
3 Huisarts	4,4	4,0	4,7	7,2	4,1	4,6	4,6	8,7	6,0	5,8	4,1	4,3	3,2	3,2	3,5	3,7	4,3	3,2	6,8
4 Medisch specialist	3,1	2,1	3,9	4,4	3,0	3,1	5,4	3,4	3,4	4,5	2,1	9,0	3,1	4,1	2,8	2,0	1,8	2,7	4,6
5 Fysiotherapeut	4,7	4,8	4,6	5,1	4,5	5,4	8,2	5,7	5,4	3,6	10,6	5,8	1,4	5,6	2,8	3,5	5,0	1,3	1,3
6 Psychiater, psycholoog, (bedrijfs-) maatschap, werk	10,2	11,4	9,1	4,8	10,5	10,7	1,9	8,5	5,0	8,7	1,6	7,9	23,0	11,5	14,8	13,6	11,3	9,8	9,8
7 Verwezen naar andere hulpverlener	2,9	2,7	3,1	3,4	3,0	2,1	0,0	2,6	2,1	1,9	4,6	4,1	1,6	2,6	4,6	2,3	3,2	3,7	3,7
N	3.504	1.617	1.887	220	2.734	550	44	604	259	500	71	273	109	406	328	196	581	134	134
30d Hoelang duurde het (vanaf de doorverwijzing) voordat u bij deze andere hulpverlener terecht kon? (weken) (gemiddelden)	824	2,8	2,6	2,9	1,6	2,8	3,0	1,6	3,0	2,2	2,4	3,9	2,1	2,0	2,3	3,8	4,4	2,6	3,0
30e Vindt u dat u snel genoeg terecht kon bij de andere hulpverlener, begeleider of behandelaar? (% ja)	875	79,8	82,5	77,5	80,0	79,8	79,3	83,2	78,4	80,4	82,6	88,5	78,6	79,4	76,8	69,4	80,2	84,4	88,9
31a Chronische aandoening:																			
- Geen (%)	23.320	66,3	64,2	67,9	75,8	66,7	54,5	72,1	63,7	65,3	67,7	67,6	65,8	72,4	69,3	65,2	63,5	63,9	66,8
- Problemen met armen of handen (ook artritis, reuma, RS)	23.320	5,7	7,4	4,3	2,3	5,6	9,4	3,8	7,1	5,1	5,0	5,9	5,4	5,3	4,9	6,4	5,7	6,5	4,6
- Problemen met benen of voeten (ook artritis, reuma)	23.320	4,8	4,8	4,8	2,0	4,4	10,2	7,5	6,1	6,0	5,1	3,8	5,1	2,8	3,6	4,5	5,0	5,1	3,0
- Problemen met rug en nek (ook artritis, reuma, RS)	23.320	10,8	11,6	10,1	5,4	11,0	14,6	11,6	11,5	11,1	10,7	10,0	12,5	8,5	9,5	11,0	10,0	11,0	12,6
- Migraine of ernstige hoofdpijn	23.320	5,4	7,4	3,6	4,4	5,7	4,1	4,2	4,1	3,9	5,4	6,3	5,6	4,3	5,1	5,8	6,5	6,5	5,4
- Hart- of vaatziekte	23.320	2,6	1,6	3,4	0,4	2,0	8,2▲	0,6	2,9	3,6	2,4	0,8	2,9	1,3	2,3	3,3	3,3	2,6	2,2
- Astma, bronchitis, emfyseem	23.320	5,1	5,7	4,6	5,2	5,0	5,6	4,5	5,4	5,2	5,0	4,6	4,9	4,5	4,5	4,9	5,0	5,8	5,5
- Maag- of darmstoornissen	23.320	3,6	3,7	3,4	3,1	3,5	4,1	2,4	4,1	3,6	3,2	2,9	5,0	3,2	3,3	3,2	3,4	3,5	3,6
- Suikerziekte	23.320	1,8	1,3	2,2	0,3	1,5	4,8	1,8	2,4	1,4	1,2	2,0	3,0	1,5	1,7	1,8	1,5	1,7	1,1
- Ernstige huidziekten	23.320	1,0	0,7	1,2	0,7	0,9	1,7	1,1	1,5	1,4	0,7	0,5	0,7	0,6	1,0	1,2	1,0	0,7	0,8
- Psychische klachten/aandoeningen	23.320	2,0	2,2	1,8	1,4	2,0	2,1	1,3	2,6	1,0	1,9	0,4	1,8	1,8	1,7	2,1	1,9	2,5	2,5
- Gehoorproblemen	23.320	1,6	1,1	1,9	0,7	1,3	3,9	1,1	2,4	2,9	1,3	0,7	1,1	0,9	1,4	1,7	1,9	1,3	1,3
- Epilepsie	23.320	1,6	1,5	1,8	1,9	1,7	1,4	0,7	2,6	1,6	1,7	0,9	1,2	1,5	1,7	1,2	1,8	1,4	1,2
- Levensbedreigende ziekten (bijv. kanker, AIDS)	23.320	0,5	0,6	0,4	0,1	0,4	1,1	0,0	0,6	0,3	0,6	0,8	0,6	0,1	0,4	0,4	0,6	0,7	0,3
- Andere chronische aandoening	23.320	4,2	4,9	3,6	3,5	4,2	5,0	4,2	4,6	4,2	3,6	5,4	2,2	3,5	3,5	5,2	5,8	5,1	3,4

	N	Geslacht		Leeftijd			Bedrijfstak														
		Totaal	Vrouw	Man	1524	2554	5564	Landbouw en visserij	Industrie	Bouwnijverheid	Handel	Horeca	Vervoer en communicatie	Financiële dienstverlening	Zakelijke dienstverlening	Openbaar bestuur	Onderwijs	Gezondheids en welzijnzorg	Cultuur en overige dienstverlening		
34b Het werk sluit goed aan bij mijn opleiding en/of ervaring	*																				
34c De promotiekansen zijn goed	*																				
34d De beloning is goed	*																				
35a Mist of verwaarloost u familie- of gezinsactiviteiten door uw werk? (% vaak of zeer vaak)	23.036	9,6	7,6	11,2	6,5	10,3	8,2	7,9	9,8	7,9	7,3	18,7	16,6	6,3	10,6	9,0	9,2	7,5	12,1		
35b Mist of verwaarloost u uw werkzaamheden door familie- en gezinsverantwoordelijkheden? (% vaak of zeer vaak)	22.880	2,0	1,5	2,5	1,9	2,1	1,6	2,9	2,5	2,1	1,6	4,0	4,3	1,6	2,1	1,6	1,5	1,4	1,4		
36 In hoeverre bent u tevreden met uw arbeidsomstandigheden (gemiddelden)	23.057	3,65	3,68	3,63	3,67	3,64	3,68	3,61	3,58	3,63	3,62	3,59	3,57	3,80	3,67	3,69	3,70	3,69	3,70		
36 In hoeverre bent u tevreden met uw arbeidsomstandigheden? (%)																					
1 Zeer ontevreden	4,6	4,6	4,6	4,6	5,0	4,5	4,7	6,6	5,3	4,4	4,6	5,4	4,2	3,9	4,6	4,6	3,4	4,3	5,2		
2 Ontevreden	5,7	4,9	6,4	5,0	6,0	4,8	4,8	4,7	5,9	5,0	5,8	6,7	8,0	4,3	5,9	5,2	6,5	5,0	5,3		
3 Niet ontevreden/niet tevreden	20,2	19,4	20,9	19,1	20,5	19,9	19,9	20,7	23,3	21,3	23,2	21,5	22,3	14,2	19,7	17,2	17,7	18,3	18,5		
4 Tevreden	58,6	59,9	57,5	59,7	58,4	58,7	58,7	57,1	56,2	61,6	55,5	55,8	57,1	62,7	57,1	62,8	61,3	61,6	56,1		
5 Zeer tevreden	10,8	11,2	10,5	11,2	10,6	12,0	12,0	10,9	9,3	7,8	11,0	10,5	8,4	14,9	12,7	10,1	11,1	10,7	14,9		
N	23.057		10.471	12.586	2.916	17.143	2.998	379	3.196	1.396	3.533	741	1.489	940	3.332	1.838	1.590	3.678	899		

* niet bruikbaar (zie hoofdstuk 4)

6 Literatuur

Bossche, S.N.J. van den & Smulders, P.G.W. *De Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2003: Methodologie en globale resultaten*. Hoofddorp: TNO Arbeid, 2004.

Bloemhoff, A. & Steijger, N. *Eenduidige arbeidsongevalscijfers in Nederland*. Hoofddorp: TNO Arbeid, 2002.

Cohen, J. *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic Press, 1977.

Dijkstra, L., Kroft, H. & Oomkes, K.J. *Handleiding Monitor Arboconvenanten: Toelichting, gebruiksaanwijzing en technische specificaties*. Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2004.

Fox, M.L. & Dwyer, D.J. *An investigation of the effects of time and involvement in the relationship between stressors and work-family conflict*. Journal of Occupational Health Psychology, 4, 1994, 164-174.

Heus, P. de, Leeden, R. van den & Gazendam, B. *Toegepaste data-analyse; technieken voor niet-experimenteel onderzoek in de sociale wetenschappen*. Maarssen: Elsevier/De Tijdstroom, 1995.

Heuvel, S.G. van den, Blatter, B.M. & Hildebrandt, V.H. *Validiteit van de module fysieke belasting en de module bewegingsapparaat in de monitor arboconvenanten*. Hoofddorp: TNO Arbeid, 2002.

Hildebrandt, V.H. *Prevention of Musculoskeletal disorders. Setting priorities using the standardized Dutch Musculoskeletal Questionnaire*. Hoofddorp: TNO Arbeid, 2001.

Paoli, P. & Merllié, D. *Third European survey on working conditions 2000*. Dublin: European Foundation for the improvement of living and working conditions, 2001.

Peereboom, K.J. & Schreibers, K.B.J. *Handboek RSI. Risico's, oplossingen, behandeling*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 2000.

Pott, S. & Junger - van Hoorn, E.C. *Arbomonitor 2002*. Den Haag: Arbeidsinspectie, 2003.

Smulders, P.G.M. *Nederlanders over hun werk: methodologie en tabellenboek TNO Arbeidssituatie Surveys 2000 en 2002*. Hoofddorp: TNO Arbeid, 2003.

Smulders, P.G.W., Andries, F. & Otten, F. *Hoe denken Nederlanders over hun werk...? Opzet, kwaliteit en eerste resultaten van de TNO Arbeidssituatie Survey*. Hoofddorp: TNO Arbeid, 2001.

Veldhoven, M. van, Meijman, T.F., Broersen, J.P.J. & Fortuin, R.J. *Handleiding VBBA*. Amsterdam: SKB Vragenlijst Services, 2002.

Venema, A., & Bloemhoff, A. *Monitor Arbeidsongevallen in Nederland 2004*. Hoofddorp: TNO Kwaliteit van Leven, 2005.

Zohar, D. & Luria, G. *A multilevel model of safety climate: Cross-level relationships between organization and group-level climates*. *Journal of Applied Psychology*, 90, 616–628, 2005.

Zwart, B.C.H. de, Heijdel, W.M. & Veerman, T.J. *Ontwikkeling vragenlijstmodule ziekteverzuim en reïntegratiebeleid: in het kader van uniformering monitoring arboconvenanten (UMA)*. Leiden: AStri, 2002.

Bijlage A Wijzigingenoverzicht NEA 2003-2005

In deze bijlage geven we, per module, een overzicht van de wijzigingen in de NEA 2005-vragenlijst, ten opzichte van de 2003-vragenlijst.

Wijzigingen:

Module 1. Persoonsgegevens

Ongewijzigd.

Module 2. Uw huidige werkkring

Vraag 2a (aard werkkring) is afgestemd op de indeling uit de Enquête Beroepsbevolking (CBS). De categorie 'Oproepkracht' is daardoor vervangen door 'Oproepkracht/invaliditeit'. Ook is de categorie 'Werkzaam via WSW (Wet Sociale Werkvoorziening)' toegevoegd. Tevens is module 2 uitgebreid met een vraag over ploegendienst, een vraag over avond/nachtwerk en een vraag over weekendwerk (afgeleid van POLS). De instructie 'Alle vervolgvragen hebben betrekking op het werk waaraan u gemiddeld de meeste tijd besteedt', is verplaatst van module 2, naar een positie tussen module 1 en 2 in, om de indruk te vermijden dat betreffende instructie alleen op module 2 betrekking heeft.

Module 3. Uw beroep

Aan de hoofdgroep 'Gezondheidszorg- en hulpverleningsberoepen' & 'Leerkrachten/docenten' is een categorie 'Overig' toegevoegd. Ook de categorie 'zelfstandige groot- of detailhandelaar' is komen te vervallen in de hoofdgroep 'commerciële beroepen', aangezien de NEA geen betrekking heeft op zelfstandigen.

Module 4. Uw bedrijf

De SBI-indeling die in januari 2006 beschikbaar wordt gesteld door het CBS (alleen op geaggregeerd niveau: hoofdindeling), is gebaseerd op het banenbestand 2003, waardoor misclassificatie plaatsvindt indien een werknemer na de peildatum van bedrijfstak is gewisseld. Bedrijfstak zal daarom in kaart worden gebracht met behulp van de NEA 2003-vraagstelling, aangevuld met vragen over 1) soort bedrijf/instelling (open vraag) en 2) verandering van bedrijf/instelling, waarbij de antwoorden op de open vraag gecodeerd worden (SBI). De open vraag 'Bij wat voor soort bedrijf of instelling bent u werkzaam?' wordt de inleidende vraag bij blok 4. Hierna volgt de NEA-bedrijfsindeling die ook in 2003 is gehanteerd. De indeling is licht gewijzigd ten opzichte van dat jaar. De categorie 'ander type bouwbedrijf' is toegevoegd aan de hoofdgroep bouwnijverheid en de categorie 'ander type onderwijs' is toegevoegd aan de hoofdgroep 'onderwijs'. Tevens is het woord reparatie 'vervangen' door 'apparaten' in de categorie 'Groothandel machines en apparaten'. De derde en afsluitende vraag is 'Was

u voor oktober 2003 werkzaam in een ander bedrijf/instelling?'. De datum verwijst naar de peildatum die het CBS heeft gehanteerd bij de steekproeftrekking uit het banenbestand 2003 (laatste vrijdag september 2003).

Module 5. Werktempo

Aan deze module zijn twee werkdrukindicatoren van het CBS toegevoegd (afkomstig uit EBB/POLS).

Module 6. Zelfstandigheid in het werk

Aan deze module zijn vijf autonomie-indicatoren toegevoegd (afkomstig uit POLS). De vijf vragen vervangen de oude module.

Module 7. Emotioneel zwaar werk

Ongewijzigd.

Module 8. Kracht zetten en tillen tijdens het werk

Aan deze module is een vraag rond 'kracht zetten' toegevoegd. De vraagstelling is overgenomen uit EBB/POLS.

Module 9. Trillingen

Ongewijzigd.

Module 10. Lichaamshouding

Op basis van analyses op de NEA 2003 zijn de eerste twee vragen uit de module verwijderd. Dit in verband met overlap met de 3e en 4e vraag uit de module en het gebrek aan discriminerend vermogen.

Module 11. Repeterende bewegingen

Ongewijzigd.

Module 12. Geluid

De antwoordcategorieën van beide vragen is aangepast, conform de vraagstelling in POLS.

Module 13. Beeldschermwerk

Ongewijzigd.

Module 14. Gevaarlijk werk & vuil werk

Aan deze module zijn twee vragen toegevoegd: 'Doet u vuil werk, dat wil zeggen werk waarbij u vuile handen, kleren en haren krijgt of vuile stoffen inademt?' en 'Is er stank in uw werkomgeving?' (afkomstig uit POLS).

Module 15. Agressie & discriminatie

Aan deze module zijn twee vragen met betrekking tot pesten (door klanten, respectievelijk collega's) toegevoegd. Tevens zijn een drietal vragen toegevoegd over discriminatie. Twee daarvan zijn afkomstig uit POLS ('seks', 'huidskleur') en één ('geloofsovertuiging') is nieuw toegevoegd. De twee vragen over alleen-werken zijn verplaatst.

Module 16. Een arbeidsongeval meegemaakt?

Ongewijzigd.

Module 17. Gevaarlijke stoffen

Deze module is aanzienlijk ingekort. Het onderscheidend vermogen van de module is zeer gering (huidblootstelling vs. inademen). Uit onderdeel C is 1 vraag verwijderd. Uit onderdeel D zijn zes vragen verwijderd.

Module 18. Maatregelen tegen gevaarlijke stoffen

Hier is de optie 'ja, anders' toegevoegd. Ook de volgorde van categorieën is gewijzigd.

Module 19. Maatregelen tegen werkdruk en rsi

De optie 'ja, maar onvoldoende' is toegevoegd.

Module 20. Bedrijfsveiligheid (nieuw)

Deze module 'bedrijfsveiligheid', bestaande uit vier vragen, vervangt de module 'algemene preventie maatregelen'.

Module 21. Benodigde arbo-maatregelen

De twee maatregelen rond intimidatie zijn licht gewijzigd, in overeenstemming met de betreffende items in module 15.

Module 22. Uw gezondheid

Ongewijzigd.

Module 23. Uw herstelbehoefte na het werk

Ongewijzigd.

Module 24 problemen met uw nek, schouders, armen e.D.

Ongewijzigd.

Module 25. Doorwerken tot uw 65e?

De routing 'beantwoord de volgende vragen alleen indien u 50 of ouder bent' is verwijderd.

Module 26. Verzuimbeleid van uw bedrijf

Ongewijzigd.

Module 27. Ziekteverzuim afgelopen 12 maanden

Verzuim wordt niet langer in kalenderdagen gemeten, maar in werkdagen. Dit in verband met de gewenste aansluiting bij de Monitor Arboconvenanten (deze is in 2004 herzien naar werkdagen). Tevens is de routing in de verzuimmodule gewijzigd. Indien men niet in de afgelopen 12 maanden heeft verzuimd wordt men niet langer naar module 31 doorverwezen, maar naar module 28.

Module 28. Uw laatste verzuimgeval

Bij vraag 28a is de optie 'maag of darmen' uitgebreid tot 'buik, maag of darmen'. Tevens zijn de opties 'hoofdpijn' en 'niet van toepassing, nog nooit verzuimd GA NAAR 31' toegevoegd. Bij vraag 28d is de optie 'te moeilijk werk' toegevoegd. Hiernaast is de optie 'problemen met cliënten' vervangen door 'problemen met klanten (patiënten, leerlingen of passagiers)' en is 'bedrijfsongeval' vervangen door 'gevaarlijk werk/bedrijfsongeval'. Naast de werkgever en de arbodienst wordt bij vraag 28e nu ook 'andere organisatie' genoemd⁷. De nieuwe vraagstelling luidt 'Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbodienst of andere organisatie'.

Module 29. Langer dan 8 weken ziek geweest?

Ongewijzigd.

Module 30. Arbo-dienstverlening

Aan vraag 30a en 30b is toegevoegd 'of een andere organisatie voor verzuimbegeleiding'⁶. Aan vraag 30c is toegevoegd 'in geval van meerdere doorverwijzingen: kies de meest recente'.

Module 31. Heeft u een chronische ziekte of aandoening?

De routing in deze module is gewijzigd. In geval men geen chronische aandoening heeft, wordt een respondent niet langer verwezen naar module 32, maar naar vraag 31c. Bij vraag 31a is het woord RSI weggehaald bij de derde antwoordoptie (problemen met benen of voeten). Bij vraag 31c en 31d zijn de opties 'Ja, in opleiding of omscholing' en 'Ja, in toegankelijkheid tot het gebouw' toegevoegd.

Module 32. Arbeidsongeschiktheid (nieuw)

Deze module, bestaande uit twee vragen (waarvan 1 afgeleid uit POLS), is nieuw toegevoegd.

Module 33 (voorheen 32). Zwangerschap en werken

In deze module zijn de vragen 32b en 32e t/m 32g komen te vervallen. Bij vraag 32c (33b in NEA 2005) is toegevoegd 'zwaar tillen, veel staan, wisseldiensten'. Bij vraag

32d (33c in NEA 2005) is toegevoegd: 'bijvoorbeeld in de vorm van extra rustpauzes'. Tevens is bij vraag 32d de zinsnede 'en/of het geven van borstvoeding' verwijderd.

Module 34. Ontwikkeling & beloning (nieuw)

Dit betreft een nieuwe module met vier vragen (afkomstig uit POLS).

Module 35. Werk & thuis (nieuw)

Dit betreft een nieuwe module met twee vragen (afkomstig uit TAS).

Module 36. Slot (voorheen 33)

Ongewijzigd.

Samenvatting wijzigingen

MODULE	# ITEMS VERWIJDERD	# ITEMS TOEGEVOEGD
02		3
04		2
05		2
06	5	5
08		1
10	2	
14		2
15		5
17	7	
20	4	4
32	4	2
34		4
35		2
Totaal	22	32

Bijlage B-I NEA-vragenlijst en begeleidende folder

2005

**Nationale Enquête
Arbeidsomstandigheden**

VOOR WERKENERS

Beleving voor uw deelname!
Onder de deelnemers aan de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden worden 2.500 prijzen ter waarde van €25,- verdeeld. De winnaars ontvangen naar keuze een staschik of Iris-checke. U maakt een kans van circa één op tien om deze te winnen!

Invullen via internet ook mogelijk: www.tno.nl/nea2005

NATIONALE ENQUÊTE ARBEIDSONSTANDIGHEDEN 2005

Algemene informatie

- Invulijst: circa 20 minuten
- Gegevens blijven anoniem
- Melden kan tot 10 december 2005

Invullen via internet?

- Ga naar www.tno.nl/nea2005
- Voer uw inlogcode in (zie achterzijde vragenlijst)

Schriftelijk invullen?

- Gebruik een balpen
- Zet in het hokje van uw keuze een kruisje
- Contingeren: maak het foute hokje zwart en zet een kruisje in het goede hokje
- Bij invullen van getallen t.v.p. niet buiten de hokjes schrijven
- Na afloop kunt u de voorkant van de vragenlijst afscheuren/afknippen langs de perforatielijn
- Retourneer de vragenlijst in de bijgevoegde antwoordvelop (postzegel niet nodig)

1 Persoonsgegevens

Wat is uw geslacht?

Vrouw
 Man

Wat is uw geboortejahr?

19

Wat is de hoogste opleiding die u heeft voltooid?

Geen opleiding gevolgd/afgemaakt
 Basisonderwijs
 MAVO
 Voorbereidend beroepsonderwijs
 HAVO/VWO
 Middelbaar beroepsonderwijs
 Hoger beroepsonderwijs
 Wetenschappelijk onderwijs

Heer is uw huishouden samengesteld?

Gebruik of samenwonen zonder thuiswonende kinderen
 Gebruik of samenwonen met thuiswonende kinderen
 Eénouder-huishouden
 Alleenstaand
 Anders

Hoelang uren per dag besteedt u gemiddeld aan huishoudelijke taken en zorgtaken?

uur per dag

Alle volgende vragen hebben betrekking op het werk waaraan u gemiddeld de meeste tijd besteedt!

2 Uw huidige werkring

Wat is de aard van uw werkring?

Werknemer met vast dienstverband (voor onbepaalde tijd)
 Werknemer met tijdelijk dienstverband met uitzicht op een vaste aanstelling
 Werknemer met tijdelijk dienstverband voor bepaalde tijd
 Uitzendkracht
 Oproepkracht/vervalkracht
 Werkzaam via WTW (Wet Sociale Werkvoorziening)

Wat is de omvang van uw dienstverband?

uren per week (volgens contract)

Op hoeveel dagen in de week werkt u doorgaans?
(Dax over hoeveel dagen worden de gewenste uren per week verspreid?)

dagen in de week

Werkte u ooit, dat wil zeggen meer uren dan contractueel zijn vastgelegd?

Ja, structureel
 Ja, incidenteel
 Nee, nooit. Als de volgende vraag over

Ja ja, hoeveel overuren maakt u gemiddeld per week?
(Het gaat zowel om betaald als onbetaald overwerk. Besluit niet metrekken, thuis overwerk niet metrekken.)

uren per week

Hoelang van uw normale betaalde arbeid verricht u gemiddeld thuis? (overwerk niet metrekken)

uren per week

pagina 3

NATIONALE ENQUÊTE ARBEIDSONSTANDIGHEDEN 2005

Werkte u in ploegdienst?
Heeft u het afgelopen jaar 's avonds of 's nachts gewerkt?
Heeft u het afgelopen jaar in het weekend gewerkt?

Ja, regelmatig	Ja, soms	Nee
☐	☐	☐
☐	☐	☐
☐	☐	☐

Hoeveel personen werken er ongeveer in uw bedrijf of instelling? *Jels uw bedrijf meer dan één vestiging heeft, geef dan alleen het aantal werknemers aan van de vestiging waar u werkt.*

☐ 1 tot en met 4	☐ 100 tot en met 499
☐ 5 tot en met 9	☐ 500 tot en met 999
☐ 10 tot en met 49	☐ 1000 of meer
☐ 50 tot en met 99	

Uw beroep

Kiest u aangewezen in welke categorie uw beroep of functie het beste past?

Ambachtelijke en industriële beroepen, namelijk:

- Schilders
- Loodgieters, fitters, lansen, plaat- en constructiewerkers, e.d.
- Metaal-, timmerlieden en andere bouwvakkers
- Drukkers en verwante functies
- Voedselmiddelen- en drankvervaardigers
- Kleermakers, kostuummaakers, stoffeniers, confectie-medewerkers, e.d.
- Elektroniconteurs, reparateurs van elektrische apparaten
- Machine-bankwerker-monteurs, instrumentmakers, reparateurs van machines, e.d.
- Overige ambachtelijke en industriële beroepen

Transportberoepen, namelijk:

- Buschauffeurs, verkeerstitelers, arbeders, e.d.
- Vrachtwagenchauffeurs
- Laders, lossers, inpakkers, grondwerk- en kraanmachinisten, e.d.
- Overige transportberoepen

Administratieve beroepen, namelijk:

- Secretarissen, typistes, e.d.
- Boekhouders, kassiers, e.d.
- Postdistributiepersoneel
- Overige administratieve beroepen

Commerciële beroepen, namelijk:

- Verkoopwoordigders, handelsagente
- Winkeliers, winkelbedienden en andere verkopers
- Verzekeringsagente, makelaars, tussenspersonen, e.d.
- Overige commerciële beroepen

Dienstverlenende beroepen, namelijk:

- Kokke, keukens, buffetbedienden
- Huishoudsters, schoonmaakpersoneel (in gebouwen e.d.)
- Politiepersoneel, brandweer, bewakers, e.d.
- Kappers, schoonheidsspecialisten
- Overige dienstverlenende functies

Gezondheidszorg- en hulpverleningsberoepen, namelijk:

- Geneeskundigen, tandartsen, diëtisten
- Verpleegkundigen, ziekenverpleegsters
- Bejaardenverzorgers, kinderverzorgers, gezins hulp, alpha hulp, e.d.
- Overige gezondheidszorgberoepen

Leerkrachten/Docenten, namelijk:

- Docenten basisonderwijs
- Docenten voortgezet onderwijs
- Docenten hoger onderwijs
- Overige onderwijsberoepen

Wet specialisten, namelijk:

- Architecten, ingenieurs en verwante technische, teknaars, e.d.
- Statistici, wetkundigen, systemanalisten, ICT-functies en verwante vakspecialisten
- Kunstenaars
- Overige vakspecialisten

Agrarische beroepen, namelijk:

- Akkerbouwers
- Veehouders, pluimveehouders
- Tuinbouwers, bodembouwers, boomkwekers, hoveniers, e.d.
- Visiers, viskwekers, jagers, e.d.
- Overige agrarische beroepen

Leidinggevende functies

- Overige beroepen

1

Uw bedrijf

Bij wat voor soort bedrijf of instelling bent u werkzaam?
(max. 40 letters)

Kunt u aangeven in welke van onderstaande categorieën uw bedrijf of instelling het beste past?

<p>Industrie, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Voeding- en grootmiddelenindustrie ☐ Aardolie- en chemische industrie ☐ Metaalproductieindustrie ☐ Metaal- en elektronische industrie ☐ Machine-industrie ☐ Ander type industrie <hr/> <p>Roerwagverheid, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Roerbedrijven ☐ Roerinstallatiebedrijven ☐ Afwerking van gebouwen ☐ Ander type roerbedrijf <hr/> <p>Handel, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Autohandel en -reparatie ☐ Groothandel machines en apparaten ☐ Warenhuizen en supermarkten ☐ Ander type groot- en detailhandel <hr/> <p>Vervoer en Communicatie, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Weggervoer (inclusief openbaar vervoer) ☐ Post en telecommunicatie ☐ Ander type vervoer en communicatie <hr/> <p>Financiële instellingen, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Bankieren ☐ Ander type financiële instellingen <hr/> <p>Zakelijke dienstverlening, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Computerservice en informatietechnologie ☐ Juridische en economische dienstverlening ☐ Architecten- en ingenieursbureaus ☐ Ander type zakelijke dienstverlening 	<p>Onderwijs, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Basis- en speciaal onderwijs ☐ Voortgezet onderwijs ☐ Hoger onderwijs ☐ Ander type onderwijs <hr/> <p>Gezondheids- en Welzijnzorg, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ziekenhuizen ☐ Ander type gezondheidszorg ☐ Verpleeg- en verzorgingsinstellingen ☐ Ander type welzijnzorg <hr/> <p>Openbaar bestuur/verheid, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Gemeenten, provincies ☐ Ministeries ☐ Justitie (inclusief het ministerie zelf) ☐ Politie ☐ Ander type openbaar bestuur/verheid <hr/> <p>Overige dienstverlening, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Cultuur, sport en recreatie ☐ Ander type cultuur en overige dienstverlening <hr/> <p>☐ Landbouw, bosbouw en visserij</p> <hr/> <p>☐ Energie- en waterleidingbedrijven</p> <hr/> <p>☐ Horeca</p> <hr/> <p>☐ Overige bedrijven</p>
---	---

Was u vóór oktober 2003 werkzaam in een ander bedrijf of instelling?

Ja

Nee

pagina 3

NATIONALE ENQUÊTE ARBEIDSONSTANDIGHEDEN 2005

5 Werktempo

	Altijd	Vaak	Soms	Nooit
Moet u erg snel werken?	☐	☐	☐	☐
Heeft u te veel werk te doen?	☐	☐	☐	☐
Moet u extra hard werken om iets af te krijgen?	☐	☐	☐	☐
Werkt u onder tijdsdruk?	☐	☐	☐	☐
Moet u zich haasten?	☐	☐	☐	☐
Kant u uw werk op uw gemak doen?	☐	☐	☐	☐
Heeft u te maken met een achterstand in uw werkzaamheden?	☐	☐	☐	☐
Heeft u te weinig werk?	☐	☐	☐	☐
Heeft u problemen met het werktempo?	☐	☐	☐	☐
Heeft u problemen met de werkdruk?	☐	☐	☐	☐
Zou u het liever aan willen doen in uw werk?	☐	☐	☐	☐
	Ja, regelmatig	Ja, soms	Nee	
Moet u in een hoog tempo werken?	☐	☐	☐	
Moet u onder hoge tijdsdruk werken?	☐	☐	☐	

6 Zelfstandigheid in het werk

	Ja, regelmatig	Ja, soms	Nee
Kant u zelf beslissen hoe u uw werk uitvoert?	☐	☐	☐
Bepaakt u zelf de volgorde van uw werkzaamheden?	☐	☐	☐
Kant u zelf uw werktempo regelen?	☐	☐	☐
Moet u in uw werk zelf oplossingen bedenken om bepaalde dingen te doen?	☐	☐	☐
Kant u verlof opnemen wanneer u dat wilt?	☐	☐	☐

7 Emotioneel zwaar werk

	Altijd	Vaak	Soms	Nooit
Is uw werk emotioneel zwaar?	☐	☐	☐	☐
Wordt u in uw werk met dingen geconfronteerd die u persoonlijk raken?	☐	☐	☐	☐
Wordt er door anderen een persoonlijk betoeg op u gedaan in uw werk?	☐	☐	☐	☐
Veel u zich persoonlijk aangevallen of bedreigd in uw werk?	☐	☐	☐	☐
Heeft u in uw werk contacten met lastige klanten of patiënten?	☐	☐	☐	☐
Moet u voor uw werk mensen kunnen overtuigen of overreden?	☐	☐	☐	☐
Kant u door uw werk in aangrijpende situaties terecht?	☐	☐	☐	☐

8 Kracht zetten en tillen tijdens het werk

	Ja, regelmatig	Ja, soms	Nee
Doet u werk waarbij u veel kracht moet zetten, bijvoorbeeld bij tillen, duwen, trekken, sjorwen, of gebruikt u in uw werk gereedschappen en apparaten waarbij u veel kracht moet zetten?	☐	☐	☐

pagina 6

	(Slechts) vaak	Regelmatig	Soms	Zelden/ nooit
Moet u in uw werk lasten van meer dan 5 kg:				
+ tillen?	☐	☐	☐	☐
+ duwen of trekken?	☐	☐	☐	☐
+ dragen?	☐	☐	☐	☐

Moet u in uw werk zeer zware lasten van meer dan 25 kg:				
+ tillen?	☐	☐	☐	☐
+ duwen of trekken?	☐	☐	☐	☐
+ dragen?	☐	☐	☐	☐

Moet u in uw werk tillen:				
+ in een ongunstige houding?	☐	☐	☐	☐
+ met de last ver van het lichaam?	☐	☐	☐	☐

9 Trillingen

	(Slechts) vaak	Regelmatig	Soms	Zelden/ nooit
Heeft u in het werk trillende/gewelddadige apparaten in uw handen?	☐	☐	☐	☐
Maakt u bij uw werk gebruik van een heftruck, bulldozer, tractor, graafmachine waarop u zit of staat of een dergelijk voertuig dat trilt of schudt?	☐	☐	☐	☐

10 Lichaamshouding

	(Slechts) vaak	Regelmatig	Soms	Zelden/ nooit
Moet u in uw werk lang achterover in voerovergebogen of gekruide houding werken met:				
+ uw bovenlichaam?	☐	☐	☐	☐
+ uw hoofd/nek?	☐	☐	☐	☐

Moet u in uw werk:				
+ langdurig in dezelfde houding werken?	☐	☐	☐	☐
+ uw armen geheven houden?	☐	☐	☐	☐

Moet u in uw werk lang achterover:				
+ staan?	☐	☐	☐	☐
+ geknieeld of gebukt werken?	☐	☐	☐	☐

11 Repeterende bewegingen

	(Slechts) vaak	Regelmatig	Soms	Zelden/ nooit
Moet u in uw werk vele malen per minuut dezelfde bewegingen maken met:				
+ uw armen?	☐	☐	☐	☐
+ uw handen/polzen?	☐	☐	☐	☐
+ uw vingers?	☐	☐	☐	☐

12 Geluid

Is er op uw werkplek zoveel lawaai, dat u hard moet praten om u verstaanbaar te maken?

Ja, regelmatig Ja, soms Nee

Gebruikt u bij uw werk gehoorbeschermers, zoals oorkappen of oordopjes?

13 Beeldschermwerk

Hoewel uur per dag werkt u gemiddeld aan een beeldscherm voor uw werk (inclusief laptop, notebook en thuiswerk)?

uur per dag

Hoewel uur per week zit u gemiddeld aan een beeldscherm voor privé-doelenden?

uur per week

14 Gevaarlijk werk & vuil werk

a) Moet u gevaarlijk werk doen?

Ja, regelmatig
 Ja, soms
 Nee *Go naar 16*

b) Wat is het belangrijkste gevaar dat u loopt tijdens uw werk? (meerdere antwoorden mogelijk)

Valen van hoogte
 Struikelen, uitglijden
 Bekweld raken
 Snijden, steken
 Boten, aanrijding
 Ongeluk met gevaarlijke stoffen
 Confrontatie met geweld
 Verbranden
 Anders

c) Vlieden uw werkzaamheden plaats hoger dan 2,5 meter boven het vloeroppervlak? (lun op een ladder, steiger, etc.)

Nooit Soms Vaak Altijd

d) Hoe vaak werkt u met machines die behoren tot één van de volgende categorieën:

+ hijs- en hefwerktuigen?

+ elektrisch handgereedschap?

+ machines voor interie transport?

Nooit Soms Vaak Altijd

e) Doet u vuil werk, dat wil zeggen werk waarbij u vuile handen, kleding en haren krijgt of vuile stoffen inademt?

Ja, regelmatig Ja, soms Nee

f) Is er stank in uw werkomgeving?

15 Agressie & discriminatie

Kaart u aangren in welke mate u de afgelopen 12 maanden persoonlijk is maken heeft gehad met:

+ ongewenste seksuele aandacht van klanten

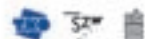
(pariteiten, leeringen of passagiers)?

+ ongewenste seksuele aandacht van chefs of collega's?

+ intimidatie door klanten (pariteiten, leeringen of passagiers)?

+ intimidatie door chefs of collega's?

Nee, nooit Ja, een enkele keer Ja, vaak Ja, zeer vaak

<ul style="list-style-type: none"> + lichamelijk geweld door klanten (gastenen, leerlingen of passagiers)? + lichamelijk geweld door chefs of collega's? + pesten door klanten (gastenen, leerlingen of passagiers)? + pesten door chefs of collega's? 	Nee, nooit ☐	Ja, een enkele keer ☐	Ja, vaak ☐	Ja, zeer vaak ☐
Heeft u de afgelopen 12 maanden ten gevolge van agressie of geweld in uw werk: <ul style="list-style-type: none"> + wel eens verzuimd van uw werk? + langer dan 4 weken verzuimd van uw werk? + wel eens minder goed gefunctioneerd in uw werk? + langer dan 4 weken minder goed gefunctioneerd in uw werk? 	Nee ☐	Ja ☐		
Komt er op uw werk discriminatie voor naar seks? Komt er op uw werk discriminatie voor naar huidskleur? Komt er op uw werk discriminatie voor naar geloofsovertuiging?	Ja, regelmatig ☐	Ja, soms ☐	Nee ☐	
Komt het voor dat u alleen (zonder collega's) op uw werkplek bent? Zo ja, voelt u zich hierbij onveilig?	Nee, nooit ☐	Ja, een enkele keer ☐	Ja, vaak ☐	Ja, zeer vaak ☐

16 Een arbeidsongeval meegemaakt?

Bent u in de afgelopen 12 maanden tijdens het werk betrokken geweest bij een ongeval of voorval, waardoor u lichamelijk letsel of geestelijke schade heeft opgelopen?
 Ja, één keer
 Ja, meerdere keren, namelijk: keer
 Nee. Ga naar 17

Welk soort letsel heeft u hierbij opgelopen? (in geval van meerdere ongevallen: het meest recente)
 Lichamelijk letsel
 Geestelijke schade
 Beide

Heeft u verzuimd als gevolg van dit ongeval?
 Ja, en ik ben nog steeds niet aan het werk
 Ja, maar ik ben inmiddels weer aan het werk
 Nee. Ga naar 17

Hoe lang heeft u verzuimd als gevolg van het ongeval? (al alle dagen van begin tot eind van het verzuim; ook tussenliggende vrije dagen en werkdagen)
 0 dagen
 2 weken tot 1 maand
 1, 2 of 3 dagen
 1 maand tot 6 maanden
 4 dagen tot 2 weken
 Langer dan 6 maanden

17 Gevaarlijke stoffen

Werkt u met stoffen die zijn voorzien van een etiket dat wijst op mogelijk gevaar?

	(Rijst) dagelijks	Ongeveer eens per week	Ongeveer eens per maand	Zelden of nooit
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

NATIONALE ENQUÊTE ARBEIDSONOMSTANDIGHEDEN 2005

	(D)ns voortdurend	Vaak	Soms	Zelden of nooit
<p>■</p> <p>14 Hoe vaak komt uw huid tijdens een werkdag in contact met water of waterige oplossingen?</p>	☐	☐	☐	☐
<p>Krijgt u tijdens uw werk de volgende stoffen op uw huid?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lijmen/kleefstoffen • Verf/lak/vernis • Metaalbewerkingsoverstoffs • Schoonmaak- of desinfectiemiddelen • Anesthetica, cytostatica, geneesmiddelen • Bestrijdingsmiddelen (tegen onkruid, insecten, schimmels of ongedierte) 	<p>(D)ns dagelijks</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Omgeveer eens per week</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Omgeveer eens per maand</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Zelden of nooit</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>Ademt u tijdens uw werk de volgende stoffen in?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Damp van oplosmiddelen (als in verf, lijn, lak of brandstoffen) • Uitlaatgassen • Lucht • Gruis-, meel- of houtstof • Stof van steen, beton of cement 	<p>(D)ns dagelijks</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Omgeveer eens per week</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Omgeveer eens per maand</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Zelden of nooit</p> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

15 Maatregelen tegen gevaarlijke stoffen

Zijn er op uw werkplek maatregelen getroffen om de blootstelling aan gevaarlijke stoffen (zie boven) te beperken?

(meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Geen gevaarlijke stoffen, dus niet nodig	☐ Ja, afzuiginstallaties
☐ Nee	☐ Ja, gesloten systemen
	☐ Ja, afgeschermd werkplek (kabin)
	☐ Ja, persoonlijke beschermingsmiddelen (moudbeschermer, maskers, handschoenen)
	☐ Ja, vervanging van gevaarlijke stoffen door minder schadelijke alternatieven
	☐ Ja, anders

16 Maatregelen tegen werkdruk en RSI

Zijn de afgelopen 12 maanden de volgende maatregelen genomen in uw bedrijf?

	Ja, voldoende	Ja, maar onvoldoende	Nee, maar wel nodig	Nee, maar ook niet nodig
• Heeft u voorlichting gehad over het omgaan met werkdruk en stress?	☐	☐	☐	☐
• Is uw werklast beperkt (bijvoorbeeld door minder of ander werk)?	☐	☐	☐	☐
• Heeft u toestemming gekregen om uw werk beter af te stemmen op uw privé-situatie?	☐	☐	☐	☐
• Heeft u hulp gekregen in het omgaan met conflicten, intimidatie of agressie?	☐	☐	☐	☐
• Is er aandacht besteed aan klachten die voortvloeien door werkdruk?	☐	☐	☐	☐
• Heeft u voorlichting gekregen over RSI en wat u kunt doen om de kans op RSI te verminderen?	☐	☐	☐	☐
• Is uw taakpakket veranderd om de kans op RSI te verminderen?	☐	☐	☐	☐

<ul style="list-style-type: none"> * Zijn uw werk- of passagierijen aangepast om de kans op RSI te verminderen? * Is de inrichting van uw werkplek aangepast aan uw lengte of uw taken, zodat u in een goede werkhouding kunt werken? 	<table border="1"> <tr> <th>Ja, voldoende</th> <th>Ja, maar onvoldoende</th> <th>Nee, maar nog nodig</th> <th>Nee, maar ook niet nodig</th> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Ja, voldoende	Ja, maar onvoldoende	Nee, maar nog nodig	Nee, maar ook niet nodig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ja, voldoende	Ja, maar onvoldoende	Nee, maar nog nodig	Nee, maar ook niet nodig										
☐	☐	☐	☐										
☐	☐	☐	☐										

20 Bedrijfsveiligheid

<p>Wilt u s.b.p. aangrenzen of a het eenn of ossems best met onderstaande stellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Op mijn werk wordt er goed geluistend naar suggesties van medewerkers om de veiligheid te verbeteren * Op mijn werk krijgen de medewerkers veel informatie over veilig werken * Op mijn werk worden veiligheidsproblemen snel aangepakt * Op mijn werk wordt veilig werken gestimuleerd 	<table border="1"> <tr> <th>Helemaal niet eens</th> <th>Grotendeels niet eens</th> <th>Niet meer eens, niet meer anders</th> <th>Niet meer eens</th> <th>Helemaal niet meer eens</th> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Helemaal niet eens	Grotendeels niet eens	Niet meer eens, niet meer anders	Niet meer eens	Helemaal niet meer eens	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helemaal niet eens	Grotendeels niet eens	Niet meer eens, niet meer anders	Niet meer eens	Helemaal niet meer eens																	
☐	☐	☐	☐	☐																	
☐	☐	☐	☐	☐																	
☐	☐	☐	☐	☐																	

21 Benodigde ARBO-maatregelen

<p>Acht u het moeilijk dat uw bedrijf of instelling (aanvullende maatregelen neemt ten aanzien van de volgende zaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Werkdruk, werkzwaarte * Emotioneel zwaar werk * RSI * Lichamelijk zwaar werk * Geluid * Roken door collega's of klanten * Intimidatie, agressie of geweld door klanten (parkeerders, leerlingen of passagiers) * Intimidatie, agressie of geweld door leidinggevenden of collega's * Gevaarlijke stoffen * Veiligheid, bedrijfsongevallen 	<table border="1"> <tr> <th>Ja, zeer nodig</th> <th>Ja, enigszins nodig</th> <th>Nee, niet nodig</th> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Ja, zeer nodig	Ja, enigszins nodig	Nee, niet nodig	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ja, zeer nodig	Ja, enigszins nodig	Nee, niet nodig																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													
☐	☐	☐																													

22 Uw gezondheid

<p>Wat vindt u, over het algemeen genomen, van uw gezondheid?</p>	<table border="1"> <tr> <td>☐ Uitstekend</td> <td>☐ Goed</td> <td>☐ Slecht</td> </tr> <tr> <td>☐ Zeer goed</td> <td>☐ Matig</td> <td></td> </tr> </table>	☐ Uitstekend	☐ Goed	☐ Slecht	☐ Zeer goed	☐ Matig	
☐ Uitstekend	☐ Goed	☐ Slecht					
☐ Zeer goed	☐ Matig						

23 Uw herstelbehoefte na het werk

<p>Ik vind het moeilijk om me te ontspannen aan het einde van de werkdag</p> <p>Aan het einde van een werkdag ben ik echt op mijn baan maakt dat ik me aan het eind van een werkdag nogal uitgeput voel</p> <p>Na het avondeten voel ik me meestal nog vrij fit</p> <p>Ik kom meestal pas op een tweede vrije dag tot rust</p> <p>Het leert mij moeite om me te concentreren in mijn vrije uren na het werk</p>	<table border="1"> <tr> <th>Ja</th> <th>Nee</th> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	Ja	Nee	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ja	Nee												
☐	☐												
☐	☐												
☐	☐												
☐	☐												
☐	☐												

	Ja	Nee
Ik kan weinig belangstelling opbrengen voor andere mensen, wanneer ikzelf net thuis ben gekomen	☐	☐
Het lukt mij over het algemeen meer dan een uur voordat ik helemaal hersteld ben na mijn werk	☐	☐
Als ik thuiskom, moeten ze mij even met rust laten	☐	☐
Het komt vaak voor dat ik, na een werkdag door vermoeidheid niet meer toekom aan andere bezigheden	☐	☐
Het komt voor dat ik tijdens het laatste deel van de werkdag, door vermoeidheid mijn werk niet meer zo goed kan doen	☐	☐

24 Problemen met uw nek, schouders, armen, e.d.

Had u de afgelopen drie maanden in uw nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers:	Altijd	Vaak	Soms	Nooit
+ een ongemakkelijk gevoel	☐	☐	☐	☐
+ een stijf gevoel	☐	☐	☐	☐
+ een duidelijk aanwijsbare pijnlijke plek	☐	☐	☐	☐
+ een pijnlijk gevoel zonder uitstraling	☐	☐	☐	☐
+ een pijnlijk gevoel met uitstraling op diverse plekken	☐	☐	☐	☐
+ klachten op meerdere plekken	☐	☐	☐	☐
+ tintelingen	☐	☐	☐	☐
+ een doof gevoel	☐	☐	☐	☐
+ krachtoverlies	☐	☐	☐	☐
+ roodheid	☐	☐	☐	☐
+ zwellingen	☐	☐	☐	☐
+ een brandend of gloeiend gevoel	☐	☐	☐	☐

Kwamen de volgende situaties gedurende de afgelopen drie maanden voor, door klachten over uw nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers:	Altijd	Vaak	Soms	Nooit
+ moest mijn werk onderbreken	☐	☐	☐	☐
+ moest mijn werk later leggen	☐	☐	☐	☐
+ moest mijn werkdag voortijdig beëindigen	☐	☐	☐	☐
+ kon gedurende een halve werkdag mijn normale taken niet uitvoeren	☐	☐	☐	☐
+ moest me ziek melden	☐	☐	☐	☐

25 Doorwerken tot uw 65e?

	Ja	Nee	Weet niet
Wilt u tot uw 65e werkzaam blijven?	☐	☐	☐
Denkt u in staat te zijn uw huidige werk tot uw 65e levensjaar voort te zetten?	☐	☐	☐
Zoulichter werk (fysiek en/of geestelijk) er toe kunnen bijdragen dat u uw werk langer voortzet?	☐	☐	☐

26 Verzuimbeleid van uw bedrijf

	Ja	Nee	Weet niet
Best u door uw werkgever schriftelijk of mondeling op de hoogte gesteld van wat u moet doen als u ziek bent? (bijvoorbeeld bij wie u zich ook moet melden)	☐	☐	☐

Is het onderwerp ziekteverzuim en begeleiding van zieke werknemers wel eens besproken in een werkoverleg?

☐ Ja	☐ Nee	☐ Weet niet
-----------------------------	------------------------------	------------------------------------

27 Uw ziekteverzuim tijdens de afgelopen 12 maanden

Onder verzuim wordt verstaan: minder uren of dagen werken dan normaal en wel wegens ziekte, ongeval of een andere gezondheidsreden. Normaal zwangerschapsverlof wordt niet als ziekteverzuim opgeteld.

Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd?

Ja
 Nee [Ga naar 28](#)

How vaak heeft u gedurende de afgelopen 12 maanden verzuimd?

keer

Howveel werkdagen heeft u, allen bij elkaar, de afgelopen 12 maanden naar schatting verzuimd? (of allen de dagen waarop u normaal gesproken zou werken, ook gedeeltelijk ziekteverzuim en therapeutisch werken tel als verzuim)

dagen

28 Uw laatste verzuimgeval (eventueel van langer dan een jaar geleden)

a) Met wat voor soort klachten heeft u de laatste keer verzuimd? (ruis allein de belangrijkste klacht aan)

☐ Rugklachten	☐ Klachten luchtwegen
☐ Klachten nek, schouders, armen, polsen, handen	☐ Klachten buik, maag of darmen
☐ Klachten heup, benen, knieën, voeten	☐ Hoofdklachten
☐ Klachten hart- en vaatstelsel	☐ Klachten ogen of ogen
☐ Psychische klachten, overspanningsklachten, burnout	☐ Grief of verhoudingsklachten
☐ Vermoeidheid of concentratieproblemen	☐ Hoofdpijn
☐ Conflict op het werk	☐ Overige klachten
	☐ Niet, nog nooit verzuimd Ga naar 31

b) Hoeveel werkdagen heeft u deze laatste keer verzuimd? (of allen de dagen waarop u normaal gesproken zou werken, ook gedeeltelijk ziekteverzuim en therapeutisch werken tel als verzuim)

dagen

c) Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?

Ja, hoofdzakelijk gevolg van mijn werk
 Ja, voor een deel gevolg van mijn werk
 Nee, geen gevolg van mijn werk [Ga naar 28c](#)
 Weet niet [Ga naar 28c](#)

d) Zo ja, wat was naar uw mening de belangrijkste reden in het werk die (gedeeltelijk of voor een deel) leidde tot het ontstaan van deze klachten? (ruis allein de belangrijkste reden aan)

☐ Werkdruk, werktempo	☐ Problemen met leiding, werkgever
☐ Emotioneel te zwaar	☐ Problemen met collega's of ondergeschikten
☐ Lichaamlijk te zwaar	☐ Problemen met kleine positieven, berispingen of persoonslijnen
☐ Langdurig dezelfde handelingen verrichten, langdurig achter computer werken	☐ Gevaarlijk werk/bedrijfsongeval
☐ Te moeilijk werk	☐ Gevaarlijke stoffen
	☐ Anders

- 28** Heeft er, de laatste keer dat u verzuimd, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbeidsinst of andere organisatie? (bijvoorbeeld huisbezoek, sprong, telefonisch contact of schriftelijk contact, zoals een formulier tegen verklaring)

 Ja
 Nee
-
- 29** Heeft u, tijdens uw laatste verzuim, contact gehad met uw huisarts of een specialist?

 Ja
 Nee *Go naar 29*
-
- 30** Zo ja, vroeg de huisarts of specialist of uw verzuim misschien te maken had met uw werk?

 Ja
 Nee

29 Langer dan 8 weken ziek geweest?

- Heeft u tijdens de afgelopen 12 maanden meer dan 8 weken aan één stuk verzuimd, of bent op dit moment langer dan 8 weken ziek?

 Ja
 Nee *Go naar 30*
-
- Zo ja, is er tijdens de eerste 8 weken na de betreffende ziekteafmelding een zogenaamd "Plan van aanpak" opgesteld? (in het Plan van aanpak staan afspraken tussen u en uw werkgever rond de herstelling van uw werk)

 Ja
 Nee *Go naar 30*
 Weet ik niet *Go naar 30*
-
- Zo ja, was u betrokken bij het opstellen van dit plan van aanpak?

 Ja
 Nee

30 ARBO-dienstverlening

- Heeft u de afgelopen 12 maanden in verband met uw ziekteverzuim contact gehad met een medewerker van de arbeidsinst of een andere organisatie voor verzuimbegleiding? (bijvoorbeeld een bedrijfsarts/arbo-oms of een verpleegkundige)

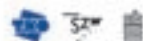
 Ja
 Nee *Go naar 31*
-
- Hoeveel weken na de ziekteafmelding heeft u voor het eerst contact gehad met een medewerker van de arbeidsinst? (of een andere organisatie voor verzuimbegleiding)

 weken na ziekteafmelding
-
- Heeft de bedrijfsarts (arbo-oms) u doorverwezen naar een andere hulpverlener, begeleider of behandelaar? (indien u zeker bent doorverwezen, kruis dan de laatste doorverwijzing aan)

 N.v.t., geen contact gehad met bedrijfsarts *Go naar 31*
 Nee *Go naar 31*
 Ja, huisarts
 Ja, medisch specialist
 Ja, fysiotherapeut
 Ja, psychiater, psycholoog, (bedrijfs-)maatschappelijk werk
 Ja, overig
-
- Hoelang duurde het (vanaf de doorverwijzing) voordat u bij deze andere hulpverlener, begeleider of behandelaar terecht kon?

 weken na doorverwijzing
-
- Vindt u dat u snel genoeg terecht kon bij de andere hulpverlener, begeleider of behandelaar?

 Ja
 Nee

31 Heeft u een chronische ziekte of aandoening?

4) Heeft u één of meer van de volgende langdurige ziektes, aandoeningen of handicaps, en zo ja kunt u aangrenzen welke?
(meerdere antwoorden mogelijk)

Nee. Ga naar 32

☐ Problemen met armen of handen (ook artritis, reuma, RSI)	☐ Ziekte van de hersenen
☐ Problemen met benen of voeten (ook artritis, reuma)	☐ Ernstige huidaandoeningen
☐ Problemen met rug en nek (ook artritis, reuma, RSI)	☐ Psychische klachten/aandoeningen
☐ Migraine of ernstige hoofdpijn	☐ Geboorteproblemen
☐ Hart- of vaatziekten	☐ Epilepsie
☐ Astma, bronchitis, emfysem	☐ Leveraandoeningen (zoals kanker, AIDS)
☐ Maag- of darmproblemen	☐ Anders

5) Wordt u door uw ziekte, aandoening of handicap belemmerd bij het uitvoeren van uw werk?

- Niet belemmerd
 Licht belemmerd
 Sterk belemmerd

6) Zijn er - in verband met uw gezondheid - de afgelopen 12 maanden aanpassingen verricht in uw werkplek of uw werkzaamheden?
(meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Nee	☐ Ja, in functie of takenpakket
☐ Ja, in hulpmiddelen of meubilair	☐ Ja, in opleiding of omgeving
☐ Ja, in werktijden	☐ Ja, in toegankelijkheid tot het gebouw
☐ Ja, in hoerbaarheid werk	☐ Ja, anderszins

7) Zijn er volgens u (verder) aanpassingen nodig in uw werkplek of uw werkzaamheden in verband met uw gezondheid?
(meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Nee	☐ Ja, in functie of takenpakket
☐ Ja, in hulpmiddelen of meubilair	☐ Ja, in opleiding of omgeving
☐ Ja, in werktijden	☐ Ja, in toegankelijkheid tot het gebouw
☐ Ja, in hoerbaarheid werk	☐ Ja, anderszins

32 Arbeidsongeschiktheid

Ontvangt u een arbeidsongeschiktheidsuitkering?

- Ja
 Nee. Ga naar 33

Zo ja, voor hoeveel procent bent u arbeidsongeschikt verklaard?

- Tot 25%
 Van 25% tot 80%
 80% of meer (volledig arbeidsongeschikt)

33 Alleen voor vrouwen: zwangerschap en werken

Bent u in de afgelopen 2 jaar zwanger geweest of bent u momenteel zwanger?

- Ja
 Nee. Ga naar 34

Bent u door uw werkgever geïnformeerd over risico's op het werk in verband met de zwangerschap (zoals zwaar tillen, veel staan, vrieskou en blootstelling aan chemische stoffen of straling)?

- Ja
 Nee

Zijn uw werkzaamheden aangepast (bijvoorbeeld in de vorm van extra rustperiodes) naar aanleiding van risico's bij zwangerschap?

- Ja
 Nee

34 **Ontwikkeling & beloning**

Ik heb de gelegenheid om mij te ontplooiën in het werk
 Het werk sluit goed aan bij mijn opleiding en/of ervaring
 De promotiekanalen zijn goed
 De beloning is goed

Helemaal niet eens	Grotendeels niet eens	Met meer eens, niet meer anders	Niet meer eens	Helemaal niet meer eens
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐

35 **Werk & thuis**

Mat of verwaarloosbaar u familie- of gezinsactiviteiten
 door uw werk?
 Mat of verwaarloosbaar u uw werkzaamheden door familie-
 en gezinsverantwoordelijkheden?

Niet, nooit	Ja, een enkele keer	Ja, vaak	Ja, zeer vaak
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

36 **Slot**

In hoeverre bent u, alles bij elkaar genomen, tevreden
 met uw arbeidsomstandigheden?

☐ Zeer ontevreden	☐ Tevreden
☐ Ontevreden	☐ Zeer tevreden
☐ Niet ontevreden/ niet tevreden	

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Onder de deelnemers aan de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005 worden 2.500 prijzen ter waarde van € 25,- verloot.

Wilt u meedoen aan deze verloting? Ja Nee

Indien u in de prijzen valt, wilt u dat een: staatslot van € 25,- ino-chèque van € 25,-

Uw ingecode voor het invullen via internet:

Copyright

Werkdruk en werkstress/RSI © 2001, SKB/vhp produkten BV, Amsterdam/Den Haag (module 5 (item 1-11), 7, 23, 24)
 Gevolgen Aggressie en Geweld © 2002, IVP/SKB, Zaltbommel/Amsterdam (module 15, item 9-12)

pagina 10

Begeleidende folder

2005

Doe mee aan de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden

TNO en CBS voeren dit jaar op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een vragenlijstonderzoek uit onder Nederlandse werknemers. We verwachten dat er zo'n 25.000 werknemers mee zullen doen. Graag vragen wij uw medewerking voor dit belangrijke onderzoek.

Waarom is dit onderzoek nodig?
Het ministerie van SZW heeft als doel om door middel van onderzoek goed inzicht te krijgen in de werkbeleving van de Nederlandse werknemer. De uitkomsten van het onderzoek zijn van belang voor het arbeidsomstandighedenbeleid van de overheid. Dankzij uw mening is het dus mogelijk om de kwaliteit van arbeidsomstandigheden in Nederland in kaart te brengen, en zo mogelijk te verbeteren.

Voor wie is de enquête bedoeld?
De vragen in de enquête zijn zo opgesteld dat zij uitsluitend een toepassing zijn op werknemers. Zelfstandigen behoren niet tot de doelgroep van het onderzoek. Best u zowel werknemer als zelfstandige, wilt u dan de vragenlijst invullen met betrekking tot uw werkzaamheden als werknemer?

Vul de vragenlijst in over Arbeidsomstandigheden in Nederland!

- Invul tijd: circa 20 minuten
- Doelgroep: werknemers
- Gegevens blijven anoniem
- Invullen via internet mogelijk: www.tno.nl/nea2005
- Meedoen kan tot 10 december 2005

Hartelijk dank voor uw deelname!

Als beloning voor deelname worden **2.500 prijzen van € 25,-** verloof. Als u de vragenlijst invult maakt u een kans van circa **één op tien op € 25,-**.

De beloning als tegemoetkoming voor het invullen
Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 20 minuten. Als tegemoetkoming voor uw inspanning, verdienen we 2.500 prijzen van € 25,- (staandbonen en Iria-checkjes). U maakt een kans van circa één op tien op € 25,-.

De enquête invullen of meedoen via internet
U kunt uw ingevulde vragenlijst in de bijgevoegde antwoord-envelop retourneren aan TNO-NPO, een postzegel is niet nodig. U kunt de vragenlijst ook invullen via internet. Ga dan naar www.tno.nl/nea2005. Uvolgends vult u daar uw logincode in (zie achterzijde vragenlijst) en de rest wijst zich aanzelf.

Wat is de rol van TNS-NIPO, TNO en CBS bij dit onderzoek?

TNS-NIPO organiseert de verwerking van enquêtes en de verdeling en verspreiding van de prijzen. TNO en CBS ontvangen de anoniem gemaakte enquêtegegevens van TNS-NIPO en schrijven samen de rapportage voor het ministerie van SZW. Het CBS voegt de anoniem gemaakte enquêtegegevens toe aan nationale statistieken.

Welke vragen willen we beantwoorden?

Met behulp van het onderzoek hopen we vragen te beantwoorden zoals:

- Bij welke beroepen en bedrijfstakken komt werkdruk, stress, burn-out en KLI meer en minder voor?
- Welke werkers worden op het werk geconfronteerd met leeuw, gewone of zelfs zelf-agressie?
- Welke werkers werken 's avonds, 's nachts en in het weekend?
- Hoeveel werknemers zijn betrokken geweest bij een arbeidsongeval?
- Aan welke maatregelen om het werk te verbeteren hebben werknemers behoefte?

Wat gaat er met de enquêtegegevens gebeuren?

In de TNO-CBS-rapportages aan het ministerie van SZW zullen individuele personen op geen enkele wijze herkenbaar zijn. Het gaat erom de verschillen in werkbeleving tussen beroepsgroepen en bedrijfstakken vast te stellen. In mei 2006 zullen de resultaten van deze grootschalige enquête via rapporten en persberichten naar buiten gebracht worden. Meer informatie zal te krijgen zijn via www.tno.nl/nea.

Uw privacy is gewaarborgd

Het CBS maakt statistieken door uw gegevens te combineren met die van andere bronnen en met gegevens uit andere bronnen, zoals bijvoorbeeld de bevolkingsadministraties. Waarborging van privacy is een verplichting van het CBS, die in de Wet bescherming persoonsgegevens is vastgelegd. Om uw gegevens te beveiligen heeft het CBS tal van maatregelen getroffen. Zo worden gegevens over mensen zo snel mogelijk gescheiden van de namen en de adressen. De gegevens worden verwerkt met goed beveiligde computersystemen waartoe onbevoegden geen toegang hebben. De wet garandeert dat uw gegevens alleen voor statistische doeleinden worden gebruikt. Geen enkele instelling kan toegang krijgen tot de gegevens die het CBS verzamelt. In de statistische informatie die het CBS naar buiten brengt, zijn persoonlijke gegevens nooit te herkennen.

Meer informatie?

Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u bellen naar het speciale informatienummer van TNS-NIPO, telefoon: (0800) 020-06 62. E-mailen mag uiteraard ook: neai@tns-nipo.com.

*Over de uitslag van de verdeling
kan niet worden gereageerd!

U kunt tot uiterlijk 10 december
meedelen aan het onderzoek!

Bijlage C Brief schriftelijke reminder

Betreft Herinnering Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005

Geachte heer/mevrouw,

Ongeveer drie weken geleden heeft u van ons de vragenlijst 'Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005' ontvangen. Het is mogelijk dat de inzending van uw vragenlijst en de verzending van deze herinnering elkaar gekruist hebben. In dit geval hoeft u geen actie meer te ondernemen. Volgens onze administratie hebben we helaas tot op heden geen vragenlijst van u ontvangen. Wij willen u daarom vragen of u de enquête alsnog wilt invullen. U heeft hiervoor de tijd tot .. **december 2005**.

Grote kans op Staatslot of Iris-cheque

Door mee te doen maakt u een kans van ongeveer één op tien op een Staatslot of Iris-cheque (VVV-bon) ter waarde van 25 Euro. Indien u een van de winnaars bent, ontvangt u hiervan eind december bericht.

Invullen via internet mogelijk via www.tno.nl/nea2005

U kunt de vragenlijst ook via internet invullen. Wij geven hier de voorkeur aan. De inlogcode staat hierboven vermeld bij 'Uw Kenmerk'.

Voor wie is het onderzoek bedoeld?

Het onderzoek is bedoeld voor werknemers. Zelfstandigen (personen die meer uren werkzaam zijn als zelfstandige dan als werknemer) behoren niet tot de doelgroep van het onderzoek. Indien u een WW- of een WAO-uitkering ontvangt, dan is de vragenlijst niet op u van toepassing. Dit geldt ook indien u gebruik maakt van een pre-pensioen- of VUT regeling of indien u met pensioen bent. U hoeft geen verdere actie meer te ondernemen.

Anonimiteit

Aan het einde van de responsperiode worden 2500 Iris-cheques of Staatsloten verloot. Vervolgens worden alle antwoorden gescheiden van persoonsgegevens verstuurd naar het Ministerie van Sociale Zaken. Uw antwoorden blijven anoniem!

Vragen?

Bij vragen over het onderzoek kunt u contact opnemen via het telefoonnummer (0800) 020 08 62. E-mailen mag uiteraard ook: nea@tns-nipo.com.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking,
TNS NIPO

Bijlage D Belprotocol telefonische reminder

Inleiding

Goedenavond, u spreekt met ... van TNS NIPO.

Kan ik spreken met <naam contactpersoon>

Vraag 1

Goede....., u spreekt met van het TNS NIPO. Wij hebben u drie weken geleden een vragenlijst 'Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden 2005' gestuurd. Heeft u deze vragenlijst ontvangen?

- 1 Ja, ga naar vraag 2
- 2 Nee, einde gesprek, bedankt voor uw medewerking
- 3 Weet niet\geen opgave

Vraag 2

Heeft u deze vragenlijst heeft ingevuld?

- 1 Ja, einde gesprek, bedankt voor uw medewerking
- 2 Nee, ga naar vraag 3
- 3 Weet niet\geen opgave

Vraag 3 (alleen indien vraag 2, code 2)

De uitkomsten van het onderzoek zijn erg belangrijk voor het ministerie van Sociale Zaken. Op basis van het onderzoek probeert het ministerie de arbeidsomstandigheden in Nederland verder te verbeteren. U maakt bovendien een kans van één op tien op een staatslot of Iris-cheque. Bent u bereid de vragenlijst alsnog in te vullen?

- 1 Ja, ga naar vraag 4
- 2 Nee, ga naar vraag 5
- 3 Weet niet\geen opgave

Vraag 4 (alleen indien vraag 3, code 1)

U kunt de vragenlijst ook via internet invullen. U gaat dan www.tno.nl/nea2005 (Enq: instructie: spel het webadres) Vervolgens kunt u inloggen met uw persoonlijke inlogcode. Wilt u gebruik maken van deze mogelijkheid?

- 1 Ja, vertel login code
- 2 Nee ik vul de vragenlijst schriftelijk in, einde gesprek
- 3 Weet niet\geen opgave

Vraag 5 (alleen indien vraag 3, code 2)

Kunt u aangeven waarom u de vragenlijst niet invult?

- 1 Ja, ben niet werkzaam WAO
- 2 Ja, ben niet werkzaam prepensioen/VUT
- 3 Ja, ben niet werkzaam pensioen
- 4 Ja, ben niet werkzaam WW
- 5 Ja, ben niet werkzaamVolledig zelfstandige (verdient meer als zelfstandige dan als werknemer)/eigenaar bedrijf
- 6 Ja, ben niet werkzaamSchoolgaand
- 7 Ja, ik vind de vragenlijst te lang
- 8 Ja, geen interesse
- 9 Ja, anders
- 10 Weet niet\geen opgave

Einde gesprek: Hartelijk dank voor uw medewerking

Bijlage E Vergelijking tussen respons en steekproefkader

Tabel E.1 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): opleiding naar geslacht

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Mannen					
Basis	739	6	250.193	7	0
Mavo/vmbo	2.260	19	827.265	22	-2
Havo/vwo/mbo	4.730	41	1.569.500	41	0
Hbo	2.620	23	701.878	18	4
Wo	1.169	10	447.538	12	-2
Onbekend	113	1	23.509	1	0
Totaal mannen	11.631	100	3.819.883	100	
Vrouwen					
Basis	482	4	154.806	5	-1
Mavo/vmbo	2.115	18	653.713	21	-3
Havo/vwo/mbo	4.995	42	1.325.115	43	-1
Hbo	3.079	26	649.906	21	5
Wo	997	8	282.368	9	-1
Onbekend	106	1	15.039	0	0
Totaal vrouwen	11.774	100	3.080.947	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Tabel E.2 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): bedrijfstak

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
- Landbouw, jacht en bosbouw	329	1,4	116.279	1,7	-0,3
- Visserij	3	0,0	1.362	0,0	0,0
- Winning van energiehoudende delfstoffen	25	0,1	6.399	0,1	0,0
- Winning van niet-energiehoudende delfstoffen	11	0,0	2.462	0,0	0,0
- Vervaardiging van voedings- en genotmiddelen	410	1,8	134.892	2,0	-0,2
- Vervaardiging van textiel en textielproducten	65	0,3	20.035	0,3	0,0
- Vervaardiging van leer en lederwaren					
- (geen kleding)	4	0,0	2.229	0,0	0,0
- Houtindustrie en verv. van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk (geen meubels)	53	0,2	17.224	0,2	0,0

Tabel E.2 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): bedrijfstak (vervolg)

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
– Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren; uitgeverijen en drukkerijen e.d.	344	1,5	105.557	1,5	-0,1
– Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie; bewerking van splijt- en kweekstoffen	22	0,1	5.577	0,1	0,0
– Vervaardiging van chemische producten	253	1,1	68.154	1,0	0,1
– Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	85	0,4	32.993	0,5	-0,1
– Vervaardiging van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	93	0,4	28.875	0,4	0,0
– Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal	360	1,5	112.528	1,6	-0,1
– Vervaardiging van machines en apparaten	264	1,1	83.696	1,2	-0,1
– Vervaardiging van elektrische en optische apparaten en instrumenten	282	1,2	81.740	1,2	0,0
– Vervaardiging van transportmiddelen	157	0,7	49.553	0,7	0,0
– Vervaardiging van meubels; vervaardiging van overige goederen niet eerder genoemd	354	1,5	141.430	2,0	-0,5
– Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en water	100	0,4	30.631	0,4	0,0
– Bouwnijverheid	1.126	4,8	389.564	5,6	-0,8
– Reparatie van consumentenartikelen en handel	3.624	15,5	1.169.032	16,9	-1,5
– Horeca	633	2,7	242.914	3,5	-0,8
– Vervoer, opslag en communicatie	1.290	5,5	435.789	6,3	-0,8
– Financiële instellingen	880	3,8	262.214	3,8	0,0
– Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening	3.312	14,2	1.098.445	15,9	-1,8
– Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	2.128	9,1	530.046	7,7	1,4
– Onderwijs	1.823	7,8	442.447	6,4	1,4
– Gezondheids- en welzijnszorg	4.547	19,4	1.032.086	15,0	4,5
– Milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening	826	3,5	256.228	3,7	-0,2
– Particuliere huishoudens met personeel in loondienst	1	0,0	137	0,0	0,0
– Extra-territoriale lichamen en organisaties	1	0,0	312	0,0	0,0
Totaal mannen en vrouwen	23.405	100	6.900.830	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Tabel E.3 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): stedelijkheid

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Zeer sterk stedelijk	3.202	14	878.958	13	1
Sterk stedelijk	5.174	22	1.469.058	21	1
Matig stedelijk	4.851	21	1.404.427	20	0
Weinig stedelijk	6.558	28	1.937.426	28	0
Niet stedelijk	3.620	15	1.210.961	18	-2
Totaal mannen en vrouwen	23.405	100	6.900.830	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Tabel E.4 Samenstelling van de respons (NEA) en het steekproefkader (banenbestand): de 4 grote steden en de 12 provincies (exclusief de 4 grote steden)

	NEA		Banenbestand		Vershil
	n	%	N	%	%*
Amsterdam	834	4	304.204	4	-1
Rotterdam	607	3	230.234	3	-1
Den Haag	518	2	190.236	3	-1
Utrecht (stad)	419	2	126.361	2	0
Drenthe	643	3	192.403	3	0
Flevoland	517	2	158.831	2	0
Friesland	921	4	254.680	4	0
Gelderland	2.892	12	835.137	12	0
Groningen	813	3	232.863	3	0
Limburg	1.682	7	460.929	7	1
Noord-Brabant	3.781	16	1.046.350	15	1
Noord-Holland	2.678	11	800.897	12	0
Overijssel	1.542	7	463.801	7	0
Utrecht (provincie)	1.366	6	396.863	6	0
Zuid-Holland	3.647	16	1.055.371	15	0
Zeeland	545	2	151.670	2	0
Totaal mannen en vrouwen	23.405	100	6.900.830	100	

* Procentpunten. Door afrondingsverschillen kunnen de verschillen maximaal 1 procentpunt afwijken van de eerdergenoemde percentages.

Bijlage F Frequentieverdeling per vraag

	N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V01A	23405	1	2	1,55	0,50
V01B	23405	1941	1990	1965,45	11,87
Leeftijd	23405	15	64	39,55	11,87
Leefcat3	23405	1	3	2,00	0,51
Leefcat5	23405	1	5	3,01	1,23
V01C	23274	1	8	5,52	1,73
V01Cn	23274	1	3	2,03	0,76
V01D	23236	1	5	2,30	1,27
V01E	22714	0	18	2,76	2,36
V02A	23098	1	6	1,38	0,98
V02B	23043	0	99	31,23	11,02
V02C	23074	0	7	4,32	1,15
V02D	23085	1	3	2,00	0,74
V02E	16230	0	84	7,11	10,95
V02F	19779	0	94	1,46	4,73
V02G	22282	1	3	2,73	0,67
V02H	21920	1	3	2,24	0,82
V02I	21960	1	3	2,18	0,85
V02J	22611	1	7	4,10	1,68
V03	22808	1	45	24,40	12,61
V03n	22808	1	11	5,21	3,06
V04A	21612	1000	99000	-	-
V04B	22567	1	42	22,77	12,66
V04Bn	22567	1	14	6,44	4,02
V04C	20506	1	2	1,75	0,44
werktemp	22970	1	4	2,30	0,47
V05A	22935	1	4	2,51	0,73
V05B	22987	1	4	2,43	0,82
V05C	22925	1	4	2,74	0,71
V05D	22986	1	4	2,63	0,84
V05E	22910	1	4	2,78	0,71
V05F	22936	1	4	2,77	0,75
V05Fn	22936	1	4	2,23	0,75
V05G	22884	1	4	3,17	0,74
V05H	22916	1	4	3,77	0,47
V05Hn	22916	1	4	1,23	0,47

	N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V05I	22931	1	4	3,51	0,60
V05J	22931	1	4	3,36	0,66
V05K	22901	1	4	3,11	0,73
V05L	22980	1	3	1,86	0,70
V05M	22904	1	3	2,04	0,72
autonomi	23090	1	3	2,46	0,48
V06A	23119	1	3	1,44	0,67
V06B	23097	1	3	1,49	0,72
V06C	22997	1	3	1,67	0,73
V06D	22992	1	3	1,37	0,57
V06E	23068	1	3	1,72	0,77
emotie	23072	1	4	1,81	0,48
V07A	23118	1	4	3,23	0,76
V07B	23055	1	4	3,24	0,68
V07C	22966	1	4	2,88	0,78
V07D	22975	1	4	3,66	0,54
V07E	22984	1	4	3,12	0,69
V07F	23043	1	4	2,80	0,84
V07G	22994	1	4	3,44	0,66
V08A	23142	1	3	2,28	0,84
fysbel	22823	1	4	1,62	0,80
V08B	23057	1	4	3,00	1,14
V08C	22736	1	4	3,12	1,12
V08D	22745	1	4	3,11	1,09
V08E	23025	1	4	3,57	0,83
V08F	22839	1	4	3,47	0,91
V08G	22686	1	4	3,66	0,74
V08H	22872	1	4	3,46	0,84
V08I	22662	1	4	3,62	0,72
trilling	22910	1	4	1,25	0,58
V09A	23036	1	4	3,71	0,73
V09B	23015	1	4	3,78	0,67
houding	22300	1	4	1,80	0,72
V10A	23069	1	4	3,24	1,00
V10B	22939	1	4	3,24	1,00
V10C	23043	1	4	2,75	1,10

	N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V10D	22891	1	4	3,48	0,87
V10E	22980	1	4	2,96	1,23
V10F	22830	1	4	3,53	0,84
repeteer	22882	1	4	2,42	1,13
V11A	23060	1	4	2,66	1,19
V11B	23075	1	4	2,51	1,18
V11C	23015	1	4	2,57	1,19
geluid	22927	1	3	1,34	0,57
V12A	23086	1	3	2,59	0,67
V12B	22980	1	3	2,73	0,62
V13A	21751	0	17	3,53	3,01
V13B	22147	0	112	6,07	7,27
V14A	23037	1	3	2,69	0,58
V14B_1	5799	0	1	0,33	0,47
V14B_2	5799	0	1	0,45	0,50
V14B_3	5799	0	1	0,24	0,43
V14B_4	5799	0	1	0,37	0,48
V14B_5	5799	0	1	0,23	0,42
V14B_6	5799	0	1	0,25	0,43
V14B_7	5799	0	1	0,23	0,42
V14B_8	5799	0	1	0,22	0,41
V14B_9	5799	0	1	0,21	0,41
V14C	22820	1	4	1,22	0,55
V14DA	22259	1	4	1,28	0,67
V14DB	22217	1	4	1,37	0,77
V14DC	22016	1	4	1,22	0,60
V14E	22681	1	3	2,46	0,78
V14F	22608	1	3	2,64	0,62
V15A	23051	1	4	1,08	0,30
V15B	23039	1	4	1,04	0,22
V15C	23050	1	4	1,24	0,49
V15D	23059	1	4	1,17	0,44
V15E	23058	1	4	1,08	0,32
V15F	23037	1	4	1,01	0,13
V15G	23031	1	4	1,10	0,34
V15H	23010	1	4	1,13	0,40

	N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V15I	23081	1	2	1,03	0,16
V15J	23029	1	2	1,01	0,10
V15K	23028	1	2	1,11	0,32
V15L	22934	1	2	1,03	0,16
V15M	23028	1	3	2,83	0,46
V15N	23033	1	3	2,83	0,45
V15O	23017	1	3	2,86	0,42
V15P	23071	1	4	2,22	0,94
V15Q	17710	1	4	1,20	0,53
V16A	23083	1	3	2,87	0,47
V16AN	312	2	99	5,06	8,27
V16B	1605	1	3	1,40	0,63
V16C	1616	1	3	2,45	0,62
V16D	766	1	6	3,55	1,35
V17A	22694	1	4	3,75	0,73
V17B	22562	1	4	3,58	0,91
V17C	22302	1	4	3,72	0,76
V17D	23042	1	4	3,08	1,00
V17E	22626	1	4	3,85	0,56
V17F	22611	1	4	3,87	0,52
V17G	22533	1	4	3,88	0,51
V17H	22807	1	4	3,30	1,16
V17I	22471	1	4	3,84	0,63
V17J	22219	1	4	3,95	0,30
V17K	22822	1	4	3,72	0,78
V17L	22791	1	4	3,64	0,91
V17M	22674	1	4	3,88	0,51
V17N	22658	1	4	3,88	0,53
V17O	22614	1	4	3,84	0,60
V18_1	22900	0	1	0,62	0,49
V18_2	22900	0	1	0,09	0,29
V18_3	22900	0	1	0,16	0,36
V18_4	22900	0	1	0,04	0,20
V18_5	22900	0	1	0,05	0,21
V18_6	22900	0	1	0,21	0,41
V18_7	22900	0	1	0,04	0,20

	N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V18_8	22900	0	1	0,03	0,17
V19A	22965	1	4	3,18	1,08
V19B	22627	1	4	3,31	1,08
V19C	22851	1	4	3,14	1,25
V19D	22872	1	4	3,33	1,13
V19E	22822	1	4	3,14	1,14
V19F	22791	1	4	3,08	1,20
V19G	22694	1	4	3,69	0,70
V19H	22764	1	4	3,49	0,98
V19I	22807	1	4	2,57	1,31
V20A	22880	1	5	2,34	1,07
V20B	22839	1	5	2,60	1,16
V20C	22837	1	5	2,51	1,11
V20D	22832	1	5	2,31	1,09
V21A	22942	1	3	2,26	0,73
V21B	22863	1	3	2,65	0,61
V21C	22732	1	3	2,50	0,67
V21D	22880	1	3	2,59	0,65
V21E	22837	1	3	2,73	0,56
V21F	22836	1	3	2,75	0,56
V21G	22824	1	3	2,74	0,53
V21H	22805	1	3	2,84	0,44
V21I	22841	1	3	2,81	0,47
V21J	22815	1	3	2,65	0,59
V22	23101	1	5	2,62	0,87
hersteb	22617	0	1	0,32	0,30
V23A	22962	1	2	1,76	0,43
V23B	22817	1	2	1,61	0,49
V23C	22794	1	2	1,61	0,49
V23D	22792	1	2	1,47	0,50
V23Dn	22792	1	2	1,53	0,50
V23E	22902	1	2	1,69	0,46
V23F	22919	1	2	1,81	0,40
V23G	22652	1	2	1,74	0,44
V23H	22666	1	2	1,62	0,49
V23I	22555	1	2	1,61	0,49

		N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V23J	23j Het komt vaak voor dat ik na een werkdag door vermoeidheid niet meer toekom aan andere bezigheden	22602	1	2	1,63	0,48
V23K	23k Het komt voor dat ik tijdens het laatste deel van de werkdag, door vermoeidheid mijn werk niet meer zo goed kan doen	22554	1	2	1,82	0,38
V24A	24a Afgelopen 3 maanden in nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers: Ongemakkelijk gevoel	22524	1	4	3,18	0,87
V24B	24b Stijf gevoel	22535	1	4	3,25	0,84
V24C	24c Duidelijk aanwijsbare pijnlijke plek	22571	1	4	3,22	0,93
V24D	24d Pijnlijk gevoel zonder uitstraling	22393	1	4	3,45	0,78
V24E	24e Pijnlijk gevoel met uitstraling op diverse plekken	22404	1	4	3,58	0,75
V24F	24f Klachten op meerdere plekken	22465	1	4	3,49	0,79
V24G	24g Tintelingen	22463	1	4	3,63	0,67
V24H	24h Doof gevoel	22439	1	4	3,75	0,58
V24I	24i Krachtsverlies	22518	1	4	3,68	0,64
V24J	24j Roodheid	22366	1	4	3,89	0,39
V24K	24k Zwellingen	22461	1	4	3,90	0,38
V24L	24l Branderig of gloeiend gevoel	22476	1	4	3,80	0,52
V24M	24m Afgelopen 3 maanden door klachten in nek, schouders, armen, polsen, handen en/of vingers: Moest werk onderbreken	22636	1	4	3,76	0,51
V24N	24n Moest mijn werk laten liggen	22586	1	4	3,89	0,36
V24O	24o Moest mijn werkdag voortijdig beëindigen	22570	1	4	3,94	0,28
V24P	24p Kon gedurende een halve werkdag mijn normale taken niet uitvoeren	22538	1	4	3,94	0,30
V24Q	24q Moest me ziek melden	22492	1	4	3,91	0,34
V25A	25a Wilt u tot uw 65e werkzaam blijven?	22819	1	3	2,10	0,71
V25B	25b Denkt u in staat te zijn uw huidige werk tot uw 65e levensjaar voort te zetten?	22658	1	3	1,85	0,79
V25C	25c Zou lichter werk (lichamelijk en/of geestelijk) ertoe kunnen bijdragen dat u uw werk langer voortzet?	22745	1	3	1,90	0,78
V26A	26a Bent u door uw werkgever schriftelijk of mondeling op de hoogte gesteld van wat u moet doen als u ziek bent?	22804	1	3	1,10	0,36
V26B	26b Is het onderwerp ziekteverzuim en begeleiding van zieke werknemers wel eens besproken in een werkoverleg?	22692	1	3	1,58	0,66
V27A	27a Heeft u de afgelopen 12 maanden wel eens verzuimd?	22892	1	2	1,46	0,50
V27B	27b Hoe vaak heeft u gedurende de afgelopen 12 maanden verzuimd?	11865	1	99	2,60	5,76
V27C	27c Hoeveel werkdagen heeft u, alles bij elkaar, de afgelopen 12 maanden naar schatting verzuimd?	11955	1	365	17,34	38,12
V28A	28.1 Met wat voor soort klacht heeft u de laatste keer verzuimd? [één antwoord]	22693	1	15	9,51	4,77
V28B	28b Hoeveel werkdagen heeft u deze laatste keer verzuimd?	19308	0	911	13,96	42,41
V28C	28c Heeft u de indruk dat deze klachten het gevolg waren van het werk dat u deed?	19719	1	4	2,69	0,72
V28D	28d Belangrijkste reden die (geheel of voor een deel) leidde tot het ontstaan van deze klachten (één antwoord)	4954	1	11	4,37	3,68
V28E	28e Heeft er, de laatste keer dat u verzuimde, verzuimcontrole plaatsgevonden door uw werkgever, arbo dienst of andere organisatie?	19871	1	2	1,61	0,49
V28F	28f Heeft u, tijdens uw laatste verzuim, contact gehad met uw huisarts of een specialist?	19812	1	2	1,51	0,50
V28G	28g Voeg de huisarts of specialist of uw verzuim misschien te maken had met uw werk?	9598	1	2	1,64	0,48

		N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V29A	29a Afgelopen 12 maanden meer dan 8 weken aan één stuk verzuimd, of op dit moment langer dan 8 weken ziek?	20005	1	2	1,93	0,26
V29B	29b Is er tijdens de eerste 8 weken na de betreffende ziekmelding een zogenaamd 'Plan van aanpak' opgesteld?	14115	1	3	1,33	0,54
V29C	29c Was u betrokken bij het opstellen van dit 'Plan van aanpak'?	993	1	2	1,07	0,26
V30A	30a Heeft u de afgelopen 12 maanden in verband met uw ziekteverzuim contact gehad met een medewerker van de arbodienst of andere organisatie	20041	1	2	1,82	0,38
V30B	30b Hoeveel weken na de ziekmelding heeft u voor het eerst contact gehad met een medewerker van de arbodienst (of andere organisatie)?	3306	0	61	2,59	3,56
V30C	30c Heeft de bedrijfsarts (arbo-arts) u doorverwezen naar een andere hulpverlener? (één antwoord)	3504	1	7	2,74	1,57
V30D	30d Hoelang duurde het (vanaf de doorverwijzing) voordat u bij deze andere hulpverlener terecht kon? (weken)	824	0	99	2,78	5,32
V30E	30e Vindt u dat u snel genoeg terecht kon bij de andere hulpverlener?	875	1	2	1,20	0,40
V31A_01	31a Geen chronische aandoening	23320	0	1	0,66	0,47
V31A_02	Chronische aandoening: Problemen met armen of handen (ook artritis, reuma, RS)	7870	0	1	0,17	0,38
V31A_03	Problemen met benen of voeten (ook artritis, reuma)	7870	0	1	0,14	0,35
V31A_04	Problemen met rug en nek (ook artritis, reuma, RS)	7870	0	1	0,32	0,47
V31A_05	Migraine of ernstige hoofdpijn	7870	0	1	0,16	0,37
V31A_06	Hart- of vaatziekten	7870	0	1	0,08	0,27
V31A_07	Astma, bronchitis, emfyseem	7870	0	1	0,15	0,36
V31A_08	Maaag- of darmstoornissen	7870	0	1	0,11	0,31
V31A_09	Suikerziekte	7870	0	1	0,05	0,22
V31A_10	Eerstige huidziekten	7870	0	1	0,03	0,17
V31A_11	Psychische klachten/aandoeningen	7870	0	1	0,06	0,24
V31A_12	Gehoortoelagen	7870	0	1	0,05	0,21
V31A_13	Epilepsie	7870	0	1	0,05	0,22
V31A_14	Levensbedreigende ziekten (bijv. kanker, AIDS)	7870	0	1	0,01	0,12
V31A_15	Andere chronische aandoening	7870	0	1	0,13	0,33
V31B	31b Wordt u door uw ziekte, aandoening of handicap belemmerd bij het uitvoeren van uw werk?	7776	1	3	1,62	0,63
V31C_1	31c I.v.m. gezondheid in afgelopen 12 maanden aanpassingen in werkplek? Nee	22647	0	1	0,88	0,33
V31C_2	Ja, in hulpmiddelen of meubilair	22647	0	1	0,06	0,23
V31C_3	Ja, in werktijden	22647	0	1	0,03	0,17
V31C_4	Ja, in hoeveelheid werk	22647	0	1	0,02	0,14
V31C_5	Ja, in functie of takenpakket	22647	0	1	0,02	0,15
V31C_6	Ja, in opleiding of omscholing	22647	0	1	0,00	0,07
V31C_7	Ja, in toegankelijkheid tot het gebouw	22647	0	1	0,00	0,04
V31C_8	Ja, andere aanpassingen i.v.m. gezondheid	22647	0	1	0,02	0,13
V31D_1	31d I.v.m. gezondheid (verder) aanpassingen in werkplek gewenst? Nee	22127	0	1	0,77	0,42
V31D_2	Ja, in hulpmiddelen of meubilair	22127	0	1	0,10	0,30

		N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
V31D_3	Ja, in werktijden	22127	0	1	0,04	0,19
V31D_4	Ja, in hoeveelheid werk	22127	0	1	0,07	0,25
V31D_5	Ja, in functie of takenpakket	22127	0	1	0,04	0,19
V31D_6	Ja, in opleiding of omscholing	22127	0	1	0,02	0,13
V31D_7	Ja, in toegankelijkheid tot het gebouw	22127	0	1	0,00	0,06
V31D_8	Ja, andere aanpassingen i.v.m. gezondheid nodig	22127	0	1	0,05	0,21
V32A	32a Ontvangt u een arbeidsongeschiktheidsuitkering?	23027	1	2	1,97	0,17
V32B	32b Voor hoeveel procent bent u arbeidsongeschikt verklaard?	596	1	3	1,83	0,75
V33A	33a Bent u in de afgelopen 2 jaar zwanger geweest of bent u momenteel zwanger?	10010	1	2	1,87	0,34
V33B	33b Bent u door uw werkgever geïnformeerd over risico's op het werk in verband met de zwangerschap?	1283	1	2	1,73	0,44
V33C	33c Zijn uw werkzaamheden aangepast naar aanleiding van risico's bij zwangerschap?	1278	1	2	1,67	0,47
V34A	34a Ik heb de gelegenheid om mij te ontplooiën in het werk	22833	1	5	2,67	1,32
V34B	34b Het werk sluit goed aan bij mijn opleiding en/of ervaring	22713	1	5	2,53	1,31
V34C	34c De promotiekansen zijn goed	22706	1	5	3,56	1,29
V34D	34d De beloning is goed	22818	1	5	3,24	1,28
V35A	35a Mist of verwaarloost u familie- of gezinsactiviteiten door uw werk?	23036	1	4	1,65	0,70
V35B	35b Mist of verwaarloost u uw werkzaamheden door familie- en gezinsverantwoordelijkheden?	22880	1	4	1,30	0,52
V36	36 In hoeverre bent u tevreden met uw arbeidsomstandigheden?	23057	1	5	3,65	0,91

		N	Min.	Max.	Gemiddelde	SD
Door CBS toegevoegde variabelen:						
Provinci	Provincie via COROP-indeling (CBS)	23405	1	12	7,08	2,66
Stedelij	Stedelijkheid (CBS)	23405	1	5	2,84	1,29
Herkomst	Herkomstgroep (CBS)	23405	0	6	0,76	1,86
Generati	Generatie (CBS)	23405	0	3	0,25	,63
Provinci	Provincie via COROP-indeling (CBS)	23405	1	12	7,08	2,66
Stedelij	Stedelijkheid (CBS)	23405	1	5	2,84	1,29
BurgStea	Burgerlijke staat (CBS)	23402	1	5	1,73	0,78
SBI43	SBI93 in 43 klassen (CBS)	23360	1	43	26,47	10,50
SBI31	SBI93 in 31 klassen (CBS)	23360	1	31	22,52	5,95
SBI16	SBI93 in 16 klassen (CBS)	23360	1	16	8,55	3,60
SBI12	SBI93 in 12 klassen (CBS)	23360	1	12	6,72	3,34

Eind 2005 voerden TNO, het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en TNS NIPO de tweede meting uit van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA). In 2003 vond een eerste meting plaats, onder ruim 10.000 werknemers. In 2005 steeg dit aantal tot ruim 23.000 werknemers.

De NEA vindt plaats in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De resultaten zijn van belang voor beleidsmakers binnen overheid en bedrijfsleven, alsmede voor onderzoekers, HRM- en arboprofessionals.

De omvang en representativiteit van de NEA maken het mogelijk om diverse branches te profileren op uiteenlopende arbeidsrisico's, zoals werkdruk, agressie, fysieke belasting, gevaarlijke stoffen, lawaai etc. Ook komen effecten van deze arbeidsrisico's aan bod, zoals werkstress, RSI, verzuim en bedrijfsongevallen. De NEA signaleert trends, brengt risicogroepen in kaart en vormt een nationale referentie voor onderzoeken in het kader van arboconvenanten.

Deze publicatie vormt de methodologische verantwoording bij de tweede meting van de NEA en biedt tevens de eerste resultaten in tabelvorm. Deelresultaten van de NEA worden tevens gepubliceerd in de Arbobalans 2005 van het Ministerie van SZW. De data van de NEA 2005 zijn in tabelvorm toegankelijk via Statline, de statistische databank van het CBS.